

Stockholms folkskoledirektion och i samband därmed stående institutioner.

Folkskoledirektionen.

*Brunkebergstorg 13, 2 tr., C.; t. »folk-
skoledirektionen»; sessionstid: i regel
varannan fredag under lästerminerna
kl. 15,15.*

Under 1600-talet inrättades i samtliga huvudstadens församlingar s. k. barndoms- eller kyrkskolor. Dessa skolor underhöllos i regel av församlingarna och stodo under kyrkoherdarnas och kyrkorådens uppsikt. Nämda skolor voro i regel ej att betrakta som primärskolor i egentlig mening. Det förutsattes nämligen i allmänhet, att eleverna erhållit en första undervisning i hemmen eller på annat sätt. Dessa skolor ombildades på 1820-talet till lärdoms- eller apologistkolor samt ställdes under direktionen för Stockholms stads undervisningsverk (jfr sid. 347).

I flera församlingar inrättades i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet s. k. fri- eller fattigskolor, varest kostnadsfri undervisning meddelades åt fattiga barn. Någon enhetligt ordnad folkundervisning i huvudstaden åstadkoms emellertid ej förrän genom 1842 års allmänna folkskolestadga, som föreskrev obligatorisk folkundervisning och upprättandet av folkskolor i varje församling. Denna stadga började emellertid först från år 1847 att i Stockholm allmännare tillämpas.

Ända till och med år 1861 skötte var och en av huvudstadens församlingar sitt folkskoleväsende oberoende av de övriga. Församlingen utgjorde ett skoldistrikt. Den 27 september 1861 erhöi emellertid Stockholms stad en särskild stadga angående folkundervisningen. Enligt denna stadga skulle folkskoleväsendet i det stora hela utgöra en stadens gemensamma angelägenhet, vars förvaltning handhades dels av en för samtliga folkskolor tillsatt överstyrelse, dels av de territoriella församlingarnas skolråd. Centralisationen har med bibehållande av detta förvaltningssätt blivit än fullständigare genomförd fr. o. m. 1904 genom lagarna angående ändrad lydelse av vissa delar av förordningen om kyrkostämma, kyrko- och skolråd i Stockholm och angående folkskoleväsendet därstädes den 15 maj 1903. Kostnaderna beslutas och utgöras numera på sätt som av kommunalutskyder är stadgat; dock blev från de samtidigt lämnade bestämmelserna om övertagandet å angivna villkor av församlingarnas lokaler för folkskolan undantagen församling, som ej ville ingå på dessa villkor. Undantagsrätten

togs endast i anspråk av Klara församling; genom avtal mellan Stockholms stad och Klara församling år 1918 har emellertid även Klara folkskolas fastighet övergått i stadens ägo.

Efter inrättandet år 1914 av en statens folkskolöverstyrelse (numera skolöverstyrelsen), erhöi den kommunala överstyrelsen för folkskolorna i Stockholm till undvikande av namnförväxling benämningen »Stockholms folkskoledirektion».

På framställning av folkskoledirektionen har kungl. maj:t den 31 dec. 1929 — jämlikt k. kung. den 9 okt. 1914 ang. inspektion av folkskoleväsendet i stad, som ej deltagit i landsting — medgivit Stockholms stad fortsatt befrielse tills vidare intill utgången av år 1939 från inspektion av sitt folkskoleväsende genom statens folkskolinspektör, dock att denna befrielse icke skall gälla granskningen och vitsordandet av folkskoledirektionens ansökningar om statsbidrag.

Enligt lagen den 14 februari 1920 om ändring av § 3 i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm skall folkskoledirektionen utgöras, efter stadsfullmäktiges beprövande, av minst nio, högst tjugen ledamöter. I anledning härav beslöt stadsfullmäktige den 15 mars 1920, att direktionen efter den 1 april 1920 skall utgöras av femton ledamöter. Av dessa utses en av Stockholms stads konsistorium, en, tillika ordförande, av stadskollegiet bland borgarråden samt återstående tretton ledamöter av stadsfullmäktige. Ledamot i direktionen väljes för en tid av två år och kan återväljas. Konsistorium och stadsfullmäktige kunna och utse suppleanter till det antal, som anses erforderligt (endast konsistoriet har hittills utsett sådan suppleant). Direktionen utser årligen inom sig en vice ordförande. Enligt kungl. stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm äger folkskollärarpersonalen i Stockholm utse två representanter att närvara vid direktionens sammanträden med rättighet att, utom beträffande vissa i stadgan angivna ärenden, deltaga i överläggningarna, men ej i besluten, och att få till protokollet antecknad avvikande mening. Dessa representanter jämte två suppleanter för dem väljas för två år av folkskollärarkårens ombuds-församling (se sid. 213) bland inom staden anställda lärare, som ej äro ledamöter av direktionen. Enligt § 50 av kungl. stadgan för fortsättningsskolan den 16 sept. 1918 äga fortsättningsskolans lärare likaledes utse en representant, jämte suppleant för denne, att närvara vid direktionens sammanträden med samma befogenhet vid behandling av ärenden rörande fort-

sättnings-skolan som folkskollärarpersonalens representanter i fråga om folkskolärenden.

Folkskoledirektionen åligger, enligt den av kungl. maj:t den 19 mars 1920 fastställda instruktionen, att handhåva huvudstadens folkskoleväsen i överensstämmelse med gällande författningar ävensom övriga undervisningsväsendet rörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt direktionen överlämnas.

I överensstämmelse med fortsättnings-skolestadgans föreskrifter och stadsfullmäktiges beslut den 1 mars 1920 fungerar folkskoledirektionen som styrelse för de obligatoriska fortsättnings- och ersättnings-skolor, som inrättats i Stockholm fr. o. m. höstterminen 1920 (se sid. 217).

Folkskoledirektionen handhåver dessutom den högsta kommunala förvaltningen och ledningen av dels de högre folkskolor, som jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 16 juni 1919 från och med höstterminen nämnda är inrättats i Stockholm, och för vilka kungl. maj:t den 6 febr. 1920 fastställt reglemente, dels — i ekonomiskt avseende — den genom kungl. maj:ts beslut den 9 mars 1923 som kommunal mellanskola erkända förutvarande högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning, vilken skola sedermera uppdelats i tvenne kommunala mellanskolor (se vidare sid. 209).

Den fr. o. m. år 1925 inrättade skolan för bildbara sinnesslöa barn (se sid. 228) står jämväl under folkskoledirektionens ledning och förvaltning.

Slutligen har fr. o. m. år 1930 från drätsel-nämnden till folkskoledirektionen överflyttats handhavandet av de förvaltningsuppgifter, som sammanhånga med stadens åligganden i avseende å de allmänna läroverken, ävensom härav föranledda utgifter och inkomster (jfr sid. 367).

För den årliga granskningen av direktionens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige fem revisorer jämte tre suppleanter för dem.

Folkskoledirektionen äger att åt särskilda inom densamma utsedda nämnder, envar bestående av minst fem personer, överlämna att å dess vägnar fatta beslut i vissa ärenden. På grund härav har direktionen med avseende å folkskoleärenden utsett dels en ekonominämnd, dels en skolhusnämnd. Ekonominämnden äger besluta ang. tillämpning av gällande löne-reglementen i vissa fall, vissa tjänstledighetsfrågor, upplåtelse av skollokaler, upphandlingar samt vissa andra ärenden av ekonomisk natur. Fr. o. m. år 1921 har direktionen dessutom uppdragit åt ekonominämnden att handlägga de ärenden ang. barnbespisningen, som tidigare varit överlämnade åt särskilda delegerade. I övrigt förbereder nämnden ekonominärenden samt frågor ang. vissa tjänstetillsättningar, vilka skola provas av folkskoledirektionen. Skolhusnämnden äger besluta om utförande av underhållsarbeten å skolhus och skolgårdar samt om åtgärder för verkställande av beslutade byggnadsarbeten, varjämte nämnden

förbereder sådana skolhusärenden, som skola provas av folkskoledirektionen.

Vidare har direktionen inom sig utsett fem delegerade för undervisningsärenden med uppgift att förbereda vissa tjänstefrågor och frågor av pedagogisk natur samt utser årligen inom sig dels ombud att närvara vid lärarprov, dels två betygs-kommitterade med uppgift att jämte direktionens ordförande i vissa fall besluta rörande tjänstgöringsbetyg åt lärarpersonal.

I varje territoriell kyrkoförsamling i Stockholm skall finnas ett skolråd. Ledamöter och suppleanter i skolråden väljas i enlighet med lagen om församlingsstyrelse den 6 juni 1930 för en tidsperiod av fyra år (övergångsvis för tre år) av församlingens kyrkofullmäktige. Ledamöter utses till ett antal av lägst fem och högst elva inberäknat ordföranden och suppleanter till det antal, som finnes lämpligt. Skolrådet väljer inom sig ordförande och vice ordförande, dock att kyrkoherden i församlingen, ändock att han icke är ledamot, kan utses till ordförande.

Rörande de olika skolrådens sammansättning se under församlingarnas folkskolor (sid. 217 ff.).¹⁾

Församlings skolråd har enligt stadgan angående folkundervisningen i Stockholm till uppgift att genom framställningar till direktionen m. m. söka främja folkskoleväsendets utveckling såväl inom staden i dess helhet som särskilt inom församlingen. Skolrådet avgiver utlåtande vid tillsättande av överlärarbefattningar, utfärdar, i vissa fall, efter vederbörande överlärarens hörande, tjänstgöringsbetyg åt lärare samt skall av folkskoledirektionen höras i fråga om ny- eller ombyggnad av skolhus i församlingen m. m. Därjämte tager skolrådet, resp. skolrådets ordförande viss befattning med ingripande mot lärjungar, vilka försumma skolgången, ävensom med avgöranden rörande avgång från folkskolan jämlikt § 48 i folkskolestadgan.

Sedan stadsfullmäktige (första gången den 18 jan. 1926) ställt medel till folkskoledirektionens förfogande för beredande av studiestipendier åt i Stockholm mantalsskrivna, mindre bemedlade ynglingar och flickor, har direktionen — i enlighet med av stadsfullmäktige godkänt reglemente för Stockholms stads studiestipendier — tillsatt en särskild kommitté för uppgörande av förslag till tillsättande av ifrågakvarande stipendiat (se nedan). Stipendierna, som utdelas av folkskoledirektionen, äro avsedda att underlätta fortsatta studier för synnerligen begåvade ynglingar och flickor, som äro lärjungar vid offentlig läroanstalt eller hava för avsikt att vid sådan läro-

¹⁾ Uppgifter ang. den ordning i vilken suppleanterna skola inträda i tjänstgöring hava av utrymmeskäl icke medtagits. Uppgifter härom hava emellertid erhållits från resp. församlingar och upplysningar i detta hänseende kunna lämnas i statistiska kontoret, redaktionen av kommunalkalendern.

ED

anstalt vinna inträde. Studiestipendierna kun-
göras till ansökan lediga i januari månad de år,
för vilka anslag för ändamålet beviljats. An-
sökning, åtföljd av erforderliga handlingar, skall
därefter före mars månads utgång insändas till
folkskoledirektionen. Stipendiets årsbelopp be-
stämmes särskilt för varje stipendiat. (Jfr sid. 372.)

Författningar m. m. Lag om försam-
lingsstyrelse i Stockholm den 6 juni 1930.
Lag angående folkskoleväsendet i Stockholm den
15 maj 1903, med ändringar den 16 sept. 1918, 14
febr. 1920, 13 juni 1924 och 29 maj 1925. K. stad-
gan ang. folkundervisningen i Stockholm den 22 juni
1923, med ändringar den 19 dec. 1924, 18
juni 1926 och 20 jan. 1933. K. stadgan för
fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, med änd-
ringar den 8 april 1921, 13 okt. 1922, 17
maj 1923, 20 juli 1925, 18 juni 1926, 24
sept. 1928, 21 nov. 1930 och 30 dec. 1932.
K. stadgan för kommunala mellanskolor den 19
nov. 1918, med ändringar den 30 juni och 31 dec.
1920, 13 april 1923, 28 maj och 18 juni 1926,
27 april 1928 samt 5 juni 1931. K. stadgan för
högre folkskolor den 16 sept. 1918, med ändringar
den 30 juni 1920, 8 april 1921, 30 maj 1924, 18
juni 1926 och 5 juni 1931. Instruktion för Stock-
holms folkskoledirektion den 19 mars 1920, med
ändringar den 5 nov. 1920, 29 maj 1925 och 1 aug.
1930. Reglemente för Stockholms stads folkskolor,
fastställt av skolöverstyrelsen den 22 aug. 1923.
Ordningsstadga för Stockholms folkskolor, fast-
ställt av folkskoledirektionen den 31 maj 1929.
Reglemente för de kommunala mellanskolorna i
Stockholm, fastställt av kungl. maj:t den 28 maj
1926. Reglemente för Stockholms högre folk-
skolor, fastställt av kungl. maj:t den 6 febr. 1920,
med ändringar den 29 sept. 1922 och 6 april 1923.
Reglemente för Stockholms fortsättningsskolor,
fastställt av skolöverstyrelsen den 5 mars 1921.
Reglemente för Stockholms stads studiestipen-
dier, godkänt av stadsfullmäktige den 18 jan. 1926.

Stat år 1933. Utgifter: 17,052,246 kr.
(därav att täckas med lånemedel 550,000 kr.;
dessutom inom linjen förda, år 1932 bevil-
jade lånemedelsanslag 747,500 kr.); inkomster:
5,128,863 kr. (därav statsbidrag 4,700,000 kr.).

Folkskoledirektionens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t.
»stadshuset»; träffas i stadshuset alla var-
dagar 11—12.

Vice ordförande.

Franzén, A. K., sjukhusdirektör.

Övriga ledamöter.

*Beyer, C. N. T., fil. kand.
Gustafson, f. Petersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm.

Gyllander, K. G. G., fil. mag., lärare.

*Jacobson, C. G. E., lektor.

*Lindskog, H. J., kyrkoherde (utsedd av konsisto-
rium).

Lundin, f. Fornstedt, Sigrid A., fru, barnavårds-
man, stadsfullm.

*Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm.

*Månsson, O. P., instruktör, stadsfullm.

Sandwall, F. V., lektor.

Svensson, G. A., byggmästare, stadsfullm.

Walin, Ingeborg M., konsulent.

*Wallin, H. E., kassör.

*Åhrberg, F. A. L., typograf, stadsfullm.

Suppleant

(utsedd av konsistorium).

*Edquist, C., kyrkoherde.

Lärarpersonalens vid folkskolorna representanter.

Palmér, H. Ingegerd; Örtendal, J. R. V.

Suppleanter: Åkesson, Anna J.; Gustafson,
E. G. K.

Lärarkårens vid fortsättningssko- lorna representant.

Wennberg, E. B.

Suppleant: Ljunggren, Emelie K.

Sekreterare.

Österberg, B. A. E. (se nedan).

Folkskoledirektionens nämnder och delegerade m. m.

Ekonominämnden.

Franzén, A. K., vice ordf.; Larsson, Oscar E.,
ordf.; Magnuson, P. K.; Månsson, O. P.; Svens-
son, G. A.

Skolhusnämnden.

Franzén, A. K.; Larsson, Oscar E., ordf.; Mag-
nuson, P. K., vice ordf.; Svensson, G. A.;
Wallin, H. E.

Delegerade för undervisningsärenden.

Jacobson, C. G. E.; Larsson, Oscar E., ordf.; Lind-
skog, H. J.; Magnuson, P. K.; Walin, Inge-
borg M.

Ombud att närvara vid lärarprov.

Gyllander, K. G. G.; Jacobson, C. G. E.; Lind-
skog, H. J.; Sandwall, F. V.; Walin, Inge-
borg M.

Betygskommitterade

(enl. folkskolestadgans § 10 mom. 1).

Larsson, Oscar E. (självskr.); Gyllander, K. G. G.;
Lindskog, H. J.

Kommitté för beredning av frågor ang. utdelning av kommunala studiestipendier.

(Jfr sid. 203.)

Hedström, J. S., rektor, ordf.; Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm.; Nordlund, K., förste folkskolinspektör; Nordström, A., byggnadsingenjör; Petterson, Anna C., skolföreståndarinna.

Sekreterare

(600 kr.).

Stafner, S., läroverksadjunkt.

Folkskoledirektionens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1932 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 80.)

Bohlin, f. Jonson, Brita, fru.

Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm., ordf.

Looström, O. L., sekreterare, stadsfullm.

Palmberg, J. H., järnsvarvare.

Zederroth, S. V., kontorist.

Suppleanter:

Carström, A. E., spårvägsman.

Hegert, O. A., byggnadsingenjör.

Wikberg, S., seminarielärare.

Folkskoledirektionens expedition.

Brunkebergstorg 13, 2 tr., C.; t. folkskoledirektionen; expeditionstid: 10—12 samt 13—15 (lördagar 10—14).

Stat år 1933. Utgifter: 211,003 kr.

Ekonomidirektör (24)

(tillika föredragande i ekonomiärenden).

Robach, E. C.; träffas 14—15 (lördagar 13—14), under juni—augusti 13—14.

Sekreterare

(4,000 kr.).

Österberg, B. A. E. (jfr sid. 57); träffas i regel 14,30—15,30 (lördagar 13,30—14,30).

Kamrerare (20).

Göransson, K. H., tjf. (se sid. 466), tjf. Grundström, N. E. (se sid. 89).

Kontorsskrivare (11).

Isberg, f. Magnusson, A. Törborg; Gehlin, Märta A. J.

Kontorsskrivare och kassör (11).

Barklund, Astrid M. E.; kassan hålles öppen 10—12 samt 13—15 (lördagar 10—14).

Kontorsskrivare och registratör (11).

Wallander, Karin J. M.

Statistiskt biträde (11).

Lenander, E. W. (Ella).

Två amanuenser (5,100—3,600 kr.), en kontorsskrivare (9), två kontorsskrivare (7), tre kontorsbiträden (5), sju extra biträden (2,760—1,740 kr.).

Byggnadsinspektör

(5,000 kr.).

Ellner, E. A. V.; träffas å folkskoledirektionens lokal i regel måndagar, tisdagar och torsdagar 15—17 samt onsdagar 13—15.

Förste vaktmästare (7).

Nilsson, J.

En vaktmästare (6), ett extra vaktmästarbiträde (1,980 kr.).

Inspektionen över folkskolorna.

Brunkebergstorg 13, 2 tr., C.; t. folkskoledirektionen; expeditionstider: se nedan.

Vid övervakandet av folkskolornas verksamhet biträdes direktionen av vissa tjänstemän.

Förste folkskolinspektören utövar närmast under direktionen den pedagogiska ledningen av och uppsikten över stadens folkskolor. Han skall vara närvarande vid direktionens sammanträden och äger att deltaga i överläggningarna, men icke i besluten. Vid sidan av förste folkskolinspektören finnas även en andre folkskolinspektör samt en fortsättningskolinspektör, med uppgift för den förstnämnde att handlägga företrädesvis frågor av pedagogiskt-administrativ natur angående folkskolorna och för den sistnämnde att handlägga frågor angående fortsättningskolorna och högre folkskolorna, ävensom frågor rörande anordningar för ungdomens yrkesval samt rörande enskilda skolor. Assistenten biträder med skolstatistiska samt pedagogiska arbeten och utredningar m. m. Slöjdinspektören och slöjdinspektrisen åligger att utöva tillsyn över undervisningen i slöjd och övervaka, att denna bedrivs enligt de grunder, direktionen fastställt. Inspektion över undervisningen i hushållsgöröml tillkommer skolköksinspektrisen, som också biträder med ordnande av barnbispisningen. Gymnastikinspektörerna åligger: att genom besök i skolorna taga noggrann kännedom om gymnastikundervisningens skötande i dessa samt lämna lärare och lärarinnor nödiga råd och upplysningar, att genom föredrag och demonstrationer inför lärarpersonalen befordra de gymnastiska övningarnas ändamålsenliga bedrivande samt att med uppmärksamhet följa de ordnade lekövningar, som vid skolorna förekomma m. m.

Instruktioner m. m. K. brev ang. inspektionen av folkskoleväsendet i Stockholm den 31 dec. 1929. Instruktioner den 25 nov. 1910 för förste och andre folkskolinspektören samt den 14 dec. 1903 för slöjdinspektören, slöjd-

FD

inspektrisen och gymnastikinspektören. (Instruktionerna äro f. n. under omarbetning.) Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare samt inspektörer och inspektriser i vissa undervisningsgrenar vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921.

Stat år 1933. Utgifter: 90,936 kr.

Förste folkskolinspektör (27).

Nordlund, K. (förordn. t. o. m. $10\frac{1}{2}$ 1936); träffas måndagar och torsdagar 14,30—15,30 och onsdagar 10—11.

Andre folkskolinspektör (24).

Stålfelt, P. E.; träffas måndagar och torsdagar 14,30—15,30 och onsdagar 10—11.

Fortsättningsskolinspektör (24).

Ramsjö, K. O. V.; träffas måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11.

Assistent (19).

Olsén, C. I. T.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11.

Slöjdinspektör

(9,300 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Nilsson, G.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7—8, 60 72 89.

Slöjdinspektriss

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Valentin, f. Kempendahl, Elsa C.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7—8, 50 83 10.

Skolköksinspektriss

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Enström, Ellen F.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7,30—8,15, 60 65 57.

Gymnastikinspektriss

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Ekman, Elna; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7—8, Södertälje 14 29.

Gymnastikinspektör

(2,000 kr.).

Grubb, J. G.; kapten; träffas å direktionens lokal måndagar 14,30—15,30; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 11—11,30, 38 14 79.

Folkskolans läkarvård.

För undersökning av barn vid Stockholms folkskolor antagas å direktionen medelst förordnande tills vidare eller för viss tid läkare för allmänna undersökningar (skolläkare); och böra dessa läkare helst vara boende var och en inom den församling, för vars skola han är anställd. Dessutom antages nödigt antal specialister för undersökning av sjukdomar i öron, näsa, svalg och ögon, ävensom för underlivssjukdomar hos flickorna. Därjämte äro anställda dels en läkare, som övervakar den psykiska och fysiska värden av de i hjälpklasserna intagna barnen samt biträder vid undersökningar i och för avgörande om intagning i dessa klasser, dels en läkare för hörselsvagklasserna.

Den inom överlärardistrikt anställda skolläkaren åligger bl. a. att vara närvarande vid barnens inskrivning vid läsarets början, att undersöka nyinskrivna barn, varvid de klena barn, som anses under sin skoltid böra årligen undersökas, å matrikelbladen betecknas genom ordet »läkarekontroll», att varje läsår undersöka dessa barn samt i övrigt de barn, som till honom hänvisas av skolans överlärare, att undersöka barn, som äro föreslagna att sändas till skollovskoloni, att hålla mottagningar å skolan för att meddela föreskrifter rörande de barn, som av överläraren till honom hänvisas för lindrigare sjukdom, att vid inträffad smittsam sjukdom giva nödiga föreskrifter till hindrande av smittas spridande samt att ägna noggrann uppmärksamhet åt skolans hygieniska anordningar.

Varje å direktionen för undersökning av barn i stadens folkskolor antagen läkare är skyldig att till direktionen lämna skriftlig redogörelse för sin verksamhet under det sist förflutna läsåret samt därvid göra de framställningar och lämna de anvisningar, vartill hans arbete kunnat giva anledning.

Numer a äro dessutom för några överlärardistrikt anställda skol-sköterskor dels för att biträda vid läkarnas skolundersökningar, dels för att genom besök i barnens hem etc. medverka till och övervaka, att läkarnas ordinationer följäs.

Slutligen finnas vid folkskolorna inrättade en poliklinik för talrubbningsfel, en ortopedisk poliklinik samt nitton polikliniker för tandsjukdomar (se nedan). För barn från de norra stadsdelarnas skolor, vilka därav äro i behov, är därjämte möjlighet beredd till ljusbehandling i för ändamålet inredd lokal å Adolf Fredriks folkskola.

Instruktioner. Provisoriska bestämmelser ang. skolläkares åligganden, antagna av folkskoledirektionen den 12 juni 1912. Instruktion för hjälpklassläkaren, antagen av folkskoledirektionen den 22 dec. 1932. Instruktion för skol-sköterska, antagen av folkskoledirektionen den 14 febr. 1919.

Stat år 1933. Utgifter: 84,000 kr. (för-

utom rörligt tillägg). (Beträffande tandpolikliniker se nedan.)

Avlöningar m. m. Skolläkare m. m.: inalles 62,400 kr. (förutom rörligt tillägg) (därför för kommunala mellanskolorna och högre folkskolorna 6,400 kr.). De utgående arvoden avariera mellan 4,200 och 150 kr. per år.

Läkare vid folkskolorna.

Engström, R. O. (Storkyrkoförs.); t. 40 35 37.

Hägg, A. D. (Klara förs.); t. 21 20 20.

Ottander, C. O. C. (Kungsholms och S:t Görans förs.); t. 50 28 05.

Kjerrulf, H. (Adolf Fredriks förs.); t. 11 23 90.

Gyllencreutz, Sara A. H. (Gustav Vasa och Matteus förs.); t. 20 80 20.

Naglo, O. N. O. (Jakobs och Johannes förs.); t. 50 00 70.

Böttiger, G. E. A. (Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.); t. 30 62 02.

Lind, T. H. B. (Katarina och Sofia förs.); t. 10 56 99.

Nordenson, A. G. (Maria och Högalids förs.); t. 43 49 53.

Hulting, C. G. (Brännkyrka förs.: Liljeholmens och Blommensbergs distrikt); t. 41 47 88.

Ericsson, V. A. (Enskede förs. samt av Brännkyrka förs. Älvsjö distrikt); t. Enskede 13 44.

Peyron, J. A. (Bromma förs.); t. 60 90 22.

Grönblad, Ester E. (för ögonsjukdomar); t. 41 11 70.

Freneckner, F. J. P. (Storkyrko-, Klara, Jakobs och Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars samt Brännkyrka och Enskede förs.); t. 30 97 20.

Ygberg, N. H. (Kungsholms, S:t Görans, Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Matteus och Bromma förs.; t. 53 08 27.) (för sjukdomar i öron, näsa och svalg).

Hambraeus, C. M. (Katarina, Sofia, Maria och Högalids förs.); t. 40 05 94.

Söderbaum, H. Gunhild (för underlivssjukdomar hos flickorna); t. 11 85 28.

Eeg-Olofsson, R. G. (för hjälpklasserna); t. 10 41 71.

Häggström, A. E. (för klasserna för hörselsvaga); t. 67 45 29.

Björkquist-Wolontis, Sigrid (för friluftsklasserna); t. 20 07 18.

Kjellin, G. V. (för friluftsklasserna); t. 40 71 40, 43 09 01.

Läkare vid kommunala mellanskolorna och högre folkskolorna.

För manliga elever:

Ottander, C. O. C. (se ovan); för norra kommunala mellanskolan.

Nordenson, A. G. (se ovan); för södra kommunala mellanskolan samt södra avdelningarna av

högre folkskolorna för handelsundervisning och för teknisk utbildning.

Hägg, A. D. (se ovan); för norra avdelningarna av högre folkskolan för handelsundervisning.

Böttiger, G. E. A. (se ovan); för norra avdelningarna av högre folkskolan för teknisk utbildning.

För kvinnliga elever:

Bernhagen, Hanna L.; t. 60 61 00; för norra kommunala mellanskolan samt avdelningarna å norr av högre folkskolan för kvinnlig utbildning.

Hellström, Alice U. C.; t. 20 50 53; för södra kommunala mellanskolan samt högre folkskolan för handelsundervisning och avdelningarna å söder av högre folkskolan för kvinnlig utbildning.

För såväl manliga som kvinnliga elever:

Lundberg, V. L.; t. 50 05 67; för ögonsjukdomar.

Ygberg, N. H. (se ovan); för sjukdomar i öron, näsa och svalg.

Sex skolsköterskor (3,300—2,640 kr.).

Poliklinik för talrubbningssfel vid Stockholms folkskolor.

För att söka lindra och bota talrubbningar hos barnen vid Stockholms folkskolor öppnades vårterminen 1914 på enskilt initiativ en poliklinik å Norrmalm, till vilken sedermera upplåtits lokal inom Klara folkskola. Höstterminen 1917 utvidgades polikliniken med en filial för södra stadsdelarna, vilken erhöi lokal i Katarina norra folkskola. Undantagsvis har även behandling anordnats i avlägset belägen förstadsskola. Då polikliniken visat sig fylla ett stadigvarande behov, har densamma fr. o. m. år 1920 erhållit en fast organisation samt inordnats under folkskole-direktionen.

Mottagningstider: i Klara folkskola måndagar kl. 14—14,30; i Katarina norra folkskola fredagar 14—14,30. *Övningstider:* måndagar, onsdagar och fredagar kl. 14—16 i Klara och Katarina norra folkskolor.

Föreståndare

(arvode 1,500 kr.).

Freneckner, F. J. P. (se ovan).

Tre biträden.

Ortopedisk poliklinik vid Stockholms folkskolor.

Från och med år 1920 är försöksvis upprättad en ortopedisk poliklinik vid folkskolorna, dels för att omhändervä de undersökningar, vilka erfordras för hänvisning till hållningssgymnastik, dels för att i övrigt ombesörja undersökningar av sjukdomar eller missbildningar i rörelseorganen, vilka kunna föranleda hänvisning till särskild klinisk behandling.

FD

Polikliniken hålles under lästerminerna öppen i Adolf Fredriks folkskola två gånger i månaden, i Sofia och Högalids folkskola en gång i månaden ävensom i ett antal andra folkskolor, företrädesvis i förstadssamhällena, tre gånger under läsåret.

Föreståndare

(arvode 2,610 kr.).

Asplund, E. G.

En assistent.

Folkskolornas polikliniker för tand-sjukdomar.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 20 dec. 1906 anordnades år 1907 en försöks-tandklinik vid Stockholms folkskolor (i Engelbrekts folkskola). Sedermera hava medel anslagits för inrättande av nya polikliniker, fr. o. m. höstterminen 1911 i Katarina norra folkskola, fr. o. m. höstterminen 1913 i Adolf Fredriks folkskola, fr. o. m. vårterminen 1920 i Kungsholmens, Enskede och Örby folkskolor, fr. o. m. höstterminen 1921 i Högalids och Midsommar-kransens folkskolor, fr. o. m. vårterminen 1923 i Klara, Maria och Blommensbergs folkskolor, fr. o. m. den 4 febr. 1925 i Hedvig Eleonora och Oscars folkskola, fr. o. m. den 16 maj 1925 i Alviks folkskola, fr. o. m. vårterminen 1927 i Matteus, Johannes, Katarina södra och Sofia folkskolor, fr. o. m. vårterminen 1931 i Skarpnäck och Ålstens folkskolor, fr. o. m. hösttermi-nen 1931 i Kristinebergs folkskola samt fr. o. m. vårterminen 1932 i Olovslunds folkskola.

Tjänstgöringen vid poliklinikerna i Kristinebergs och Olovslunds folkskolor bestrides av tand-läkare från övriga polikliniker å tider, som särskilt bestämmas.

Instruktion. Bestämmelser rörande Stockholms folkskolors tandkliniker, antagna av folk-skoledirektionen den 14 juni 1918.

Stat år 1933. Utgifter: 290,800 kr. (för-utom rörligt lönetillägg).

Föreståndare för poliklinikerna för tandsjukdomar

(1,980 kr.).

Strandberg, S. O. (se nedan); expedition: Höga-lids folkskola; t. 43 65 98.

Tandläkare finnas i följande folkskolor:

Klara folkskola.

Klara Södra Kyrkogata 13—15, C.; t. 10 65 18; kliniktid: 8—13,30.

Tandläkare (17).

Dahlén, G. S.

Kungsholms och St Görans folkskola.

Mariebergsgatan 34, K.; t. 50 52 60; kli-niktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Steenhoff-Norreen, Fanny H. L.; Mårtensson, Agnes.

Adolf Fredriks folkskola.

Tegnérsgatan 44, Va.; t. 32 53 96; kli-niktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Norén, A. Emelie H.

Tandläkare (17).

Stene, N. A.

Matteus folkskola.

Norrtullsgatan 18, Va.; t. 38 38 70; kli-niktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Erikson-Grafström, Märta.

Johannes folkskola.

Roslagsgatan 61, Va.; t. 38 47 40; kli-niktid: 8—16.

Extra tandläkare

(8,160 kr.).

Atler-Eskilson, Greta.

Engelbrekts folkskola.

Valhallavägen 76, Ö.; t. 10 73 95; kli-niktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Lind-Neumüller, Emy M.

Hedvig Eleonora och Oscars folk-skola.

Linnégatan 37, Ö.; t. 67 22 36; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Huss-Åkerström, Ingrid.

Katarina norra folkskola.

Tjärhovsgatan 15, Sö.; t. 43 04 94; kli-niktid: 8—13,30.

Tandläkare (17).

Fischer, E. W.

Katarina södra folkskola.

Sofiagatan 2, Sö.; t. 43 82 20; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,800 kr.).

Lundh-Samuelsen, Asta.

Sofia folkskola.

Skånegatan 117, Sö.; t. 43 90 90; klinik-tid: 8—16.

Tandläkare (21).

Stilow, Dagmar E.

Maria folkskola.

Ringvägen 23, Sö.; t. 40 32 06; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Blomgren, f. Lagerborg, Willy.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Bergström, f. Christiansson, Ruth E.

Högalids folkskola.

Folkskolegatan 11—13, Sö.; t. 43 65 98;
kliniktid: 8—16.*Tandläkare* (21).Strandberg, S. O.; Westerståhl, f. Wadensten,
Gullborg L.

Enskede folkskola.

Enskede; t. Enskede 9 02; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Nordström, Gunhild S.

Skarpnäcks folkskola.

Skarpnäck; t. Enskede 24 80; kliniktid:
8—16.*Extra tandläkare*

(7,500 kr.).

Thomasson-Hahn, Gertrud M. A.

Älvsjö folkskola.

Örby folkskola, Älvsjö; t. Örby 65; Lång-
brodals folkskola, Älvsjö; t. Älvsjö 1 18
(2 signaler); kliniktid: 8—16.*Extra tandläkare*

(7,500 kr.).

Lindenau-Nylander, Greta.

Liljeholmens folkskola.

Midsommarkransens folkskola, Midsom-
markransen; t. Liljeholmen 95; klinik-
tid: 8—13,30.*Tandläkare* (17).

Flodberg, Fanny.

Blommensbergs folkskola.

Blommensbergs folkskola, Liljeholmen,
Stockholm 9; t. Gröndal 95; kliniktid: 8—16.*Extra tandläkare*

(7,800 kr.).

Gejrot, f. Hellgren, Carola K.

Bromma norra folkskola.

Alviks folkskola, Äppelvikens; t. Ulvsunda
1 69; kliniktid: 8—16.*Extra tandläkare*

(7,830 kr.).

Löfgren, H. A.

Bromma södra folkskola.

Ålstens folkskola, Ålsten; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,830 kr.).

Lindström, f. Andersson, Astrid P.

Tio tandsköterskor (5), tretton tandskö-
terskor (2,880—2,160 kr.).**Stockholms kommunala mellanskolor.**

Genom kungl. maj:ts beslut den 9 mars 1923 erkändes den fr. o. m. höstterminen 1919 upprättade högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning (se nedan och sid. 203) såsom kommunal mellanskola, i vilken egenskap skolan erhöi statsbidrag fr. o. m. den 1 jan. 1923. Den 1 juli 1926 uppdelades skolan i tvenne: den norra och den södra skolan. Vardera skolan är företrädesvis avsedd för barn, tillhörande motsvarande lärjungedistrikt norr resp. söder om Slussen.

Skolorna, i vilka både gossar och flickor undervisas, utgöra en självständigt organiserad överbyggnad på folkskolan, utgående från dennas sjätte årsklass. Lärokursen är fyraårig och avslutas med realexamen. Fr. o. m. höstterminen 1929 tillämpas inom de kommunala mellanskolornas första årsklass och successivt i övriga klasser undervisningsplanen för statens fyraåriga realskolor (med en mindre ändring).

Den pedagogiska ledningen av skolorna utövas av en särskild, för dem gemensam styrelse, bestående av ordföranden i folkskoledirektionen, skolornas tjänstgörande rektorer samt fyra ledamöter, som jämte tre suppleanter utses av folkskoledirektionen för en tid av två år enligt i skolornas reglemente lämnade närmare bestämmelser. Den ekonomiska ledningen och förvaltningen handhaves av folkskoledirektionen. Skolorna övertakas därjämte av en inspektör, som förordnas av skolöverstyrelsen. För den närmaste ledningen av vardera skolan förordnas av skolöverstyrelsen en bland de tjänstgörande lärarna såsom rektor. Därjämte förordnar skolstyrelsen vid vardera skolan en lärarinna såsom biträdande föreståndarinna.

De kommunala mellanskolorna omfatta vårterminen 1933 inalles 37 avdelningar med tillsammans 1,115 lärjungar. Beträffande de olika avdelningarnas förläggning se nedan under norra och södra skolan.

Vid kommunala mellanskolorna finnas skolbibliotek, omfattande vid 1933 års ingång vid norra skolan 4,674 band och vid södra skolan 3,709 band.

Författningar. K. stadgan för kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 30 juni och 31 dec. 1920, 13 april 1923, 28 maj och 18 juni 1926 samt 5 juni 1931. K. brev den 21 aug. 1931 ang. provisoriska bestämmelser för de kommunala mellanskolorna. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid kommunal mellanskola samt statsbidrag till sådan skola den 19 nov. 1918, med ändringar

FD den 8 juni 1923, 18 juni 1926 och 24 sept. 1928. K. kung. ang. tillfällig löneförbättring åt lärarpersonal vid kommunala mellanskolor den 26 juni 1925, med ändring den 23 jan. 1931. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd samt handarbete vid kommunala mellanskolor den 31 dec. 1920. K. kung. ang. boställsordning för lärare vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 26 sept. 1921 och 28 okt. 1932. Reglemente för de kommunala mellanskolorna i Stockholm, fastställt av kungl. maj:t den 28 maj 1926. Reglemente ang. avlönning och pension för överlärare m. fl. vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921 (enl. stadsfulln:s beslut den 15 dec. 1924 i tillämpliga delar gällande jämväl för rektor vid kommunal mellanskola). Avlönsreglemente för ämneslärare med full tjänstgöring vid Stockholms högre folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 dec. 1930 och 16 mars 1931 (enl. stadsfulln:s beslut den 28 juni 1923 gällande jämväl för ämneslärare vid de kommunala mellanskolorna). Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919, med senare ändringar. K. kung. med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer den 18 juni 1925, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggs pension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923.

Stat år 1933. Utgifter: 765,271 kr.; inkomster: 246,800 kr. (därav 243,590 kr. statsbidrag).

Avlöningar. Rektor. Två rektorer, en vid vardera skolan; utöver avlönning som ord. ämneslärare tilläggsarvode 2,500 kr. jämte ett ålderstillägg å 600 kr.

Biträdande föreståndarinnor. Två biträdande föreståndarinnor, en vid vardera skolan; utöver avlönning som ord. ämneslärarinna tilläggsarvode 600 kr.

Ordinarie ämneslärare. 36 ordinarie ämneslärare, därav 16 manliga och 20 kvinnliga: 5,700 kr. för manlig och 4,500 kr. för kvinnlig lärare. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för manlig och 420 kr. för kvinnlig lärare.

Till ord. lärare utgå dessutom enligt stadsfullmäktiges beslut den 28 juni 1923 vissa fyllnadsersättningar.

E. o. lärare. 8 e. o. ämneslärare, därav 4 manliga och 4 kvinnliga: 4,500 kr. för manlig och 3,900 kr. för kvinnlig lärare. 6 e. o. övningslärare, därav 2 manliga och 4 kvinnliga: 3,300 kr. för såväl manlig som kvinnlig lärare. Till e. o. och vikarierande lärare, som äga behörighet för anställning som ord. ämneslärare vid allmänt läroverk, utgår därjämte proviso-

riskt lönetillägg med 180 kr. per år (utan rörligt tillägg).

Timlärare. 6 manliga och 1 kvinnlig timlärare i läsämnen, 40 timlärare i övningsämnen (därav 6 tillika e. o. övningslärare). Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme med 175 kr. för manlig och 140 kr. för kvinnlig lärare i läsämnen samt med 130 kr. för lärare i övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Ovrig personal. En extra kontorsskrivare (2,280 kr.), en värmeledningskötare (8), en vaktmästare (7) och en baderska (2), samtliga vid den norra skolans byggnad å Kungsholmen. Vid södra skolan ett vaktmästarbiträde (1,380 kr.). Vid norra skolans avdelning i Alvik gemensam vaktpersonal med folkskolan.

Styrelse.

Skolornas rektorer (se nedan), sekr.; **Hedström**, J. S., rektor, v. ordf.; **Larsson**, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf.; **Lindhagen**, Anna J. J., f. d. föreståndare; **Lindvall**, F. E., överlärare; **Pettersson**, Anna C., skolföreståndarinna.

Suppleanter: **Stendahl**, Greta, flickskollärarinna; **Robach**, E. C., ekonomidirektör; **Jacobson**, C. G. E., lektor.

Inspektör.

Nordlund, K., förste folkskolinspektör.

Stockholms norra kommunala mellanskola.

Den norra kommunala mellanskolan omfattar vårterminen 1933 24 avdelningar (därav 20 blandade och 4 flickavdelningar), av vilka 20 äro förlagda till skolbyggnaden Drottningholmsvägen 28, *K.*, och 4 (alla blandade) till Alviks folkskola, t. Ulvsunda 5 45. Antalet lärjungar utgör inalles 708.

Rektor.

Öije, E. J. V.; träffas å rektorsexpeditionen, Drottningholmsvägen 28, *K.*, t. 50 40 79, under terminerna, tisdagar och fredagar 11,15—11,45, i regel även övriga helgfria dagar samma tid.

En extra kontorsskrivare (2,100 kr.).

Biträdande föreståndarinnor.

Carlsson, Elsa A.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare	9
Ord. lärarinnor	15
E. o. ämneslärare	4

E. o. ämneslärarinna	1
E. o. övningslärare	5 ^{1) 2)}
Manliga timlärare i läsämnen	3 ²⁾
Kvinnlig timlärare i läsämnen	1
Timlärare i övningsämnen	13 ²⁾

S:a lärare och lärarinnor 51

*Vaktmästare (7).***Frisk, A. R.**

En värmeledningsskötare (8), en bader-ska (3).

Stockholms södra kommunala mellan-skola.

Den södra kommunala mellanskolan omfattar vårterminen 1933 13 avdelningar (därav 8 blandade och 5 flickavdelningar), av vilka 5 äro förlagda till Sofia, 4 till Högalids och 4 till Enskede folkskola. Antalet lärjungar utgör inalles 407.

Rektor.

Mogren, C. H. M., träffas å rektorsexpeditionen, Skånegatan 117, Sö. (rum D. IV: 21), t. 40 47 73, under terminerna, tisdagar och torsdagar 12—12,30.

*Biträdande föreståndarinnan.***Bergstrand, Anna Brita.***Lärare och lärarinnor.*

Ord. lärare	7
Ord. lärarinnor	5
E. o. ämneslärarinnor	3
E. o. övningslärare	1 ²⁾
E. o. övningslärarinna	1 ²⁾
Manliga timlärare i läsämnen	4
Timlärare i övningsämnen	23 ²⁾

S:a lärare och lärarinnor 44

Ett vaktmästarbiträde (1,620 kr.).

Stockholms högre folkskolor.

Som en självständigt organiserad överbyggnad på folkskolan inrättades fr. o. m. höstterminen 1919 högre folkskolor, för vilka reglemente fastställdes av kungl. maj:t den 6 febr. 1920 och undervisningsplaner godkändes av skol-

överstyrelsen den 12 aug. 1920. Nu gällande undervisningsplaner äro fastställda av skolöverstyrelsen den 22 juni 1932. Dessa högre folkskolor äro numera av följande typer, nämligen högre folkskola för kvinnlig utbildning med 4 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass, högre folkskola för handelsundervisning, fördelad på två linjer, nämligen en tvåspråkig linje med 4 årsklasser, byggd på folkskolans sjätte klass och i de båda högsta klasserna uppdelad på två linjer, en allmän linje och en korrespondentlinje samt en enspråkig linje med 2 årsklasser, byggd på avslutad folkskola, samt slutligen högre folkskola för teknisk utbildning med 4 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass. Dessa högre folkskolor äro samtliga av yrkesbestämd karaktär. Fr. o. m. höstterminen 1923 har vid högre folkskolan för kvinnlig utbildning upprättats en avslutningsklass med undervisning huvudsakligen i husligt arbete och barnavård, byggd på första årsklassen och parallell med andra årsklassen. Den nya organisationen med 4-åriga huvudlinjer, byggda på folkskolans sjätte klass, har trätt i tillämpning fr. o. m. höstterminen 1932. Vid högre folkskolorna för kvinnlig utbildning och för teknisk utbildning tillämpas emellertid under några övergångsår i viss utsträckning förut gällande undervisningsplaner.

Antalet avdelningar inom de högre folkskolorna är vårterminen 1933 46. Beträffande de olika avdelningarnas förläggning se nedan under de särskilda skolorna. Lärjungantalet vårterminen 1933 utgör inalles 1,267.

Enligt reglementet för Stockholms högre folkskolor skola dessa skolor stå under förvaltning och ledning av folkskoledirektionen, som för den närmare vården och ledningen av skolorna utser särskilda skolstyrelser, en för varje skola. Sådant styrelse skall bestå av, förutom tjänstgörande rektor, fyra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter utses av folkskoledirektionen för en tid av två år.

Författningar. K. stadgan för högre folkskolor den 16 sept. 1918, med ändringar den 30 juni 1920, 8 april 1921, 30 maj 1924, 18 juni 1926 och 5 juni 1931. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid högre folkskola samt statsbidrag till sådana skola den 16 sept. 1918, med ändringar den 28 okt. 1921, 8 juni 1923 och 18 juni 1926. K. kung. ang. provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor samt högre folkskolor den 5 juli 1929. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i slöjd vid statsunderstödda högre folkskolor den 30 juni 1920, med ändringar den 18 juni 1926. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i hushållsgörömmål vid statsunderstödda högre folkskolor den 30 juni 1920, med ändringar den 22 juni 1921 och 18 juni 1926. K. kung. ang. boställsordning för lärare vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 26 sept. 1921 och 28 okt.

¹⁾ Dessa innehava utöver sin e. o. lärartjänst timlärartjänst vid norra skolan (här ej inräknade i antalet timlärare).

²⁾ En av dessa tjänstgör såväl vid norra som vid södra skolan.

³⁾ Innehar utöver sin e. o. lärartjänst timlärartjänst vid södra skolan (här ej inräknad i antalet timlärare).

FD

1932. Reglemente för Stockholms högre folkskolor, fastställt av kungl. maj:t den 6 febr. 1920, med ändringar den 29 sept. 1922 och 6 april 1923. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare m. fl. vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändring den 15 dec. 1931 (enl. stadsfullm:s beslut den 15 dec. 1924 i tillämpliga delar gällande jämväl för rektorer vid högre folkskolorna). Avlöningsreglemente för ämneslärare med full tjänstgöring vid Stockholms högre folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919, med senare ändringar. K. kung. med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer den 18 juni 1925, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggspension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923.

Stat år 1933. Utgifter: 685,110 kr.; inkomster: 257,700 kr. (statsbidrag).

Avlöningar. Rektorer. 3 rektorer, en vid vardera av de högre folkskolorna: förutom avlöning såsom ordinarie ämneslärare tilläggslön 2,500 kr. jämte ett ålderstillägg å 600 kr.

Biträdande föreståndarinna (vid högre folkskolan för handelsundervisning): förutom avlöning som ord. ämneslärarinna tilläggsarvode 600 kr.

Ordinarie ämneslärare. 30 ordinarie ämneslärare, därav 18 manliga och 12 kvinnliga: 5,700 kr. för manlig lärare (för 1 manlig lärare i fackritning 4,500 kr.) och 4,500 kr. för kvinnlig lärare. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för manlig och 420 kr. för kvinnlig lärare.

Till ord. lärare utgå dessutom enligt stadsfullmäktiges beslut den 19 dec. 1923 vissa fyllnadsersättningar.

E.o. lärare. 27 e.o. lärare, därav 14 manliga och 13 kvinnliga: 4,500 kr. för manlig lärare (för 3 lärare i verkstadsarbete 3,740 kr.) och 3,900 kr. för kvinnlig lärare. Till e.o. och vikarierande lärare, som äga behörighet för anställning som ord. ämneslärare vid allmänt läroverk, utgå därjämte provisoriskt lönetillägg med 180 kr. per år (utan rörligt tillägg).

Timlärare. 65 timlärare, därav 55 i läs- och skrivämnen samt yrkesämnena och 10 i övningsämnena. Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme med i regel 175 kr. för manlig och 140 kr. för kvinnlig lärare i läs- och skrivämnen samt yrkesämnena och med 130 kr. för lärare i övningsämnena (förutom rörligt tillägg).

Vaktbetjäning m. m. Gemensamt med de

folkskolor, till vilka skolornas avdelningar äro förlagda.

Stockholms stads högre folkskola för handelsundervisning.

Högre folkskolan för handelsundervisning omfattar vårterminen 1933 inalles 19 avdelningar, av vilka 9 äro förlagda till Klara, 4 till Adolf Fredriks och 6 till Katarina folkskola (vid Katarina Västra Kyrkogata). Sammanlagda antalet elever är 543.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.; Holmblad, D. G. A., grosshandlare, ordf.; Nyberg, J., lektor vid Stockholms handelsgymnasium; Wallin, H. E., kassör; Wetterlind, J. A., grosshandlare, vice ordf.

Suppleanter: Andrén, J. C., specerihandlare; Eriksson, K., försäkringsdirektör; Gyllander, K. G. G., fil. mag., lärare; Nyblom, A., folkskollärare.

Rektor.

Rinander, Alma T. (t. o. m. ^{30/e} 1933); träffas å rektorsexpeditionen, Klara Södra Kyrkogata 15, C., t. 11 84 20, under terminerna säkrast tisdagar 14—15 och torsdagar 8,30—9. Expeditionen hålles i regel öppen varje lösdag 14—15.

Biträdande föreståndarinna.

Rinander, Alma T., tjl. (se ovan).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare	7
Ord. lärarinnor	5
E. o. lärare	5
E. o. lärarinnor	5
Timlärare i läs- och skrivämnen	12
Timlärare i övningsämnena	5

Så lärare och lärarinnor 39

Stockholms stads högre folkskola för teknisk utbildning.

Högre folkskolan för teknisk utbildning omfattar vårterminen 1933 14 avdelningar, av vilka 9 äro förlagda till Engelbrekts och 5 till Maria folkskolas byggnader. Antalet elever utgör tillsammans 401 (dessutom 28 i särskild fortsättningskurs.)

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.; Berthelius, F., civilingenjör; Hultman, G. H., överingenjör, ordf.; Högquist, B. H. F., fabrikör; Svensson, G. A., byggmästare, stadsfullm.

Suppleanter: Björklund, C. G., borgarråd, stadsfullm.; Carlsson, B. A., förste aktuarie; Engström, W. S. L., ingenjör; Myrtin, S. M., civilingenjör.

Rektor.

Pehrson, A. T.; träffas å rektorsexpeditionen, Valhallavägen 76, Ö., t. 11 84 14, under terminerna säkrast tisdagar 14,45—15,30, torsdagar 8,45—9,15 samt å överlärarexpeditionen i Maria folkskola, Ringvägen 23, Sö., efter föregående överenskommelse per telefon 11 84 14.

Lärare.

Ord. lärare	11
E. o. lärare	9
Timlärare i läs- och skrivämnen samt yrkesämnen	16
Timlärare i övningsämnen	3

S:a lärare 39

Stockholms stads högre folkskola för kvinnlig utbildning.

Högre folkskolan för kvinnlig utbildning omfattar vårterminen 1933 13 avdelningar, av vilka 8 äro förlagda till Adolf Fredriks och 5 till Maria folkskola (vid Timmermansgatan). Antalet elever utgör inalles 323.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.; **Carlsson, f. Lindskog, Anna R.**, fru, stadsfullm.; **Ramstedt, Eva J. A.**, lektor, ordf.; **Schager, H.** Ingeborg S., föreståndarinna vid statens skolköksseminarium; **Walin, Ingeborg M.**, konsulent, vice ordf.

Suppleanter: **Andreen-Svedberg, E.** Andrea, prakt. läkare; **Bergstrand, Anna Brita**, bitr. skolföreståndarinna; **Juhlin Dannfelt, f. Gentele, Brita E.**, fru; **Lundin, f. Fornstedt, Sigrid A.**, fru, barnavårdsman, stadsfullm.

Rektor.

Söderberg, Gertie; träffas å rektorsexpeditionen, Västmannagatan 19 (uppgång C), Va., t. 30 32 67, under terminerna tisdagar och fredagar 10,15—11.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärarinnor	7
E. o. lärarinnor	8
Timlärare i läs- och skrivämnen samt yrkesämnen	17
Timlärare i övningsämnen	2

S:a lärare och lärarinnor 34

Församlingarnas folkskolor.

Hela staden utgör ett skoldistrikt. Varje territoriell församling utgör efter folkskoleledarens bestämmande ett eller flera skolområden. Där särskilda förhållanden sådant föränaleda, kunna två eller flera församlingar förenas till ett skolområde. Dessutom finnas av Stockholms stad helt eller delvis (genom anslag å barnavårdsnämndens stat) bekostade folkskolor vid

tre av barnavårdsnämndens barnhem (Tempelbacken, Eolshäll och Sättra barnkoloni), vid sjukhusdirektionens barnsanatorium vid Hamra samt vid Stockholms stadsmissions barnhem vid Boxtorp i Gryts och Hultings församlingar i Södermanlands län (jfr sid. 242).

Varje skolområde utgör ett överlärardistrikt. Överläraren har närmaste ansvaret för undervisningen vid folkskolan inom sitt distrikt. I de skolhus, där överläraren icke har sin huvudexpedition, äro för ordningens överbakande särskilda tillsyningslärare utsedda. Överläraren är alltid lärare vid folkskolorna och förordnas efter skolrådets hörande av direktionen för en tid av högst fem år. Till överlärare kan även kvinna förordnas. Ordinarie ämneslärare och övningslärare antagas av folkskoleledarens. Besvär över beslut om tillsättning av dylik befattning anföres hos kungl. maj:t i eklelesiastikdepartementet. E. o. lärare antages av direktionen på viss tid, som ej må överstiga ett läsår. Överläraren och de vid skolorna i hans distrikt tjänstgörande lärare och lärarinnor utgöra distriktets lärarkollegium, i vilket överläraren är ordförande. Varje lärarkollegium utser inom sig ett ombud för varje helt eller påbörjat tiotal av ledamöternas antal. Dessa ombud utgöra tillsammans lärarkårens ombuds-församling, som minst en gång varje år på kallelse av direktionens ordförande sammanträder med direktionens och skolrådets ledamöter samt folkskolinspektörerna, övriga inspektörer och överlärarna för överläggning om frågor angående folkskoleväsendet.

Alla barn i åldern 7—14 år, vilka icke på annat sätt erhålla motsvarande undervisning, är pliktiga att deltaga i folkskolans undervisning, varjämte barn över 14 år, vilka icke erhållit avgångsbetyg från folkskolans sjunde klass och som icke på grund av fattigdom eller bristande begåvning jämlikt § 48 i stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm erhållit tillstånd att lämna skolan, fortfarande äro skolpliktiga. Barn, som redan i 13-årsåldern erhållit avgångsbetyg från folkskola, hava därmed fullgjort sin folkskoleplikt.

Folkskolan i Stockholm omfattar sju obligatoriska årsklasser, av vilka de två lägsta tillhöra småskolestadiet. Såsom överbyggnad på dem finnes folkskolans högre avdelning, omfattande en årsklass. Denna senare skolkform är sedan år 1921 organiserad på tre elementärt yrkesbetonade linjer, en teknisk linje (för gossar), en handelslinje (för gossar och flickor) samt en huslig linje (för flickor), varjämte även i begränsad utsträckning förekomma klasser, i vilka undervisningen väsentligen är inriktad på allmänbildande ämnen.

Den årliga undervisningstiden i folkskolan utgör 39 veckor. Den dagliga undervisningstiden omfattar i regel 4—6 undervisningstimmar å 45 minuter. Lärjungarna i varje klass fördelas i parallellavdelningar, vilka undervisas var för sig av särskilda därtill utsedda klasslärare eller

klasslärarinnor. Lärjungantalet i varje avdelning bör i klasserna 1—2 av folkskolan ej överstiga trettio, i folkskolans övriga klasser icke uppgå till mer än fyrtio samt i folkskolans högre avdelning icke uppgå till mer än trettiofem. I årsklasserna 1—3 och i allmänhet även i årsklassen 4 av folkskolan bildas blandade avdelningar av gossar och flickor. I övrigt bildas särskilda goss- och särskilda flickavdelningar; dock må undantagsvis blandade avdelningar anordnas även i folkskolans högre klasser och i dess högre avdelning. Vid indelningen iakttages i övrigt, att undervisningslärare (undervisningslärarinnor) i den utsträckning, förhållandena medgiva, behåller samma avdelning klass efter klass. Antalet undervisningsavdelningar vid Stockholms folkskolor uppgår vårtermen 1933 till inalles 1,155 med tillsammans 31,985 skolbarn.

Beträffande de högre folkskolorna se ovan, sid. 211, och beträffande fortsättnings- och ersättningsskolorna se nedan, sid. 217.

Hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn inrättades år 1905. I dessa avdelningar undervisas företrädesvis barn, som varit i skolan minst två terminer utan att hava gjort några märkbara framsteg; undervisningen pågår fyra å fem timmar om dagen och till lärare och lärarinnor utses sådana, som själva önska komma i fråga och kunna anses lämpliga. Hjälpklasser äro förlagda till Kungsholms, Engelbrekts, Sofia, Högalids, Enskede, Örby, Alviks och Angby folkskolor. För dessa hjälpklasser tillämpas särskild undervisningsplan, avpassad för sju årsklasser, motsvarande folkskolan, och en fortsättningsklass, motsvarande folkskolans högre avdelning. Antalet barn i hjälpklass bör ej överstiga femton.

Folkskoledirektionen har den 22 december 1932 försöksvis tillsatt en särskild föreståndare för hjälpklasserna med huvudsaklig uppgift att utöva den närmaste pedagogiska ledningen av dessa klasser.

Beträffande skolan för bildbara sinnesslöa barn se sid. 228.

För barn, som på grund av sjuklighet eller lyte icke lämpligen kunna deltaga i folkskolans undervisning, anordnas genom direktionens försorg särskild undervisning, i regel omfattande en timme om dagen. Ett antal bröstklena skolbarn åtnjuta undervisning i för ändamålet särskilt upprättade friluftsavdelningar (f. n. vid Engelbrekts, Högalids och Midsommarkransens folkskolor). För hörselsvaga barn finnas sju klasser, förlagda till Klara folkskola.

Undervisning i kvinnlig slöjd meddelas i de tre lägsta klasserna åt såväl gossar som flickor samt i de högre klasserna åt flickor. Gossarna erhålla fr. o. m. fjärde klassen undervisning i olika slags gossslöjd, företrädesvis i trä-, metall- och pappslöjd samt undantagsvis i bokbinderi.

Undervisning i hushållsgöromål började meddelas första gången 1869, då ett försök gjor-

des i Storkyrkoförsamlingens folkskola i samband med tillagning av mat åt fattiga skolbarn. Följande år gjordes liknande försök i Hedvig Eleonora och Maria församlingar. Utgifterna bestredos av församlingarna och enskilda. Verksamheten utvecklades raskt och flera församlingar inrättade särskilda skolor. Utgifterna för denna verksamhet bestridas numera av staden, varjämte staten lämnar bidrag till lärarinnornas avlöning. I undervisningen deltaga flickor ur sjunde och åttonde klasserna samt från hjälpklassernas femte, sjätte och sjunde årsklasser ävensom från hjälpklassernas fortsättningsklasser.

Under 1860-talet anlades tvenne skolträdgårdar för Maria och Katarina församlingars skolor; dessas verksamhet nedlades emellertid åter på 1870-talet. Numera finnas två större skolträdgårdar, av vilka den ena, södra trädgården, som tillkom 1907, är belägen vid Stora Blecktornet och den andra, som upprättades hösten 1925, vid Eolshäll. Trädgårdarna, som skötas av barnen under lärares ledning, leverera årligen tusentals exemplar av växter för undervisningen i skolorna. Vid sidan av det praktiska arbetet i trädgårdarna meddelas därstädes ungefär en timme i veckan teoretisk undervisning i trädgårdsskötsel. I trädgården vid Eolshäll finnas växthus, från vilka även under den kallare årstiden tillhandahållas blommande växter för teckningsundervisningen i folkskolorna. I växt-husen odlas även krukväxter, som vid lämplig storlek kostnadsfritt eller mot ringa avgift utdelas till skolorna och till barnen. Skolträdgårdar finnas även vid åtskilliga skolor såväl i den egentliga staden som i Brännkyrka, Enskede och Bromma församlingar.

I de flesta skolhusen finnas rymliga och väl inredda gymnastiksalar, i vilka barnen erhålla undervisning 2 å 3 gånger i veckan. Gymnastikskor tillhandahållas genom direktionens försorg åt barn, som icke hava egna skor. Övningsarna ledas i allmänhet av vederbörande lärare och lärarinnor. Till hjälp vid gymnastikundervisningen äro emellertid anställda ett antal fackutbildade gymnastiklärarinnor. Förutom vanlig friskgymnastik anordnas i flertalet folkskolor s. k. hållningsgymnastik, avsedd för sådana barn, som äro behäftade med ryggradsdeformiteter. Dessutom är sört för anordnande av friluftss lekar och idrottsövningar; materiel för lekarna anskaffas genom direktionens försorg, och lekplatser hava anordnats i skilda delar av staden (jfr även under idrottsstyrelsen, sid. 263). I de flesta av skolhusen äro inrättade skolbad, och beredes därjämte ett stort antal barn tillfälle till sjöbad och simövningar i vissa av Stockholms stads badinrättningar (se sid. 266). Dessutom är fr. o. m. år 1922 i ett stort antal skolor under läsåret anordnad obligatorisk simundervisning för elever numera företrädesvis i folkskolans femte och sjätte klasser. Vid varje skola finnes en uppsättning skidor, avsedda för eleverna.

Fr. o. m. år 1927 anordnas på stadens bekostnad skridskobanor vid vissa skolor, i vilkas närhet eljest ej finnes tillfälle till skridskoåkning för lärjungarna (jfr sid. 404). Under den varmare årstiden förekomma utflykter och skolorsresor, dels i staden och dess omgivningar, dels, för vissa äldre årsklasser, till olika trakter av landet. (Beträffande sommarkolonier för barn se sid. 400.)

Med anslag av stadsfullmäktige anordnar folkskoleledningen undervisning i instrumentalmusik vid skolor, till vilka blåsinstrument blivit på enskild väg anskaffade. Musikkårer finnas f. n. vid 22 skolor.

I anslutning till den ordinarie skolundervisningen har under senare år (fr. o. m. år 1923 med anslag av staden) anordnats föreläsningar av skolfilm.

Under senare år hava vidtagits särskilda åtgärder i syfte att vägleda från folkskolan avgående elever vid val av fortsatt, mer yrkesbestämd skolutbildning. Denna verksamhet har genom av stadsfullmäktige beviljat anslag kunnat utvidgas till att avse jämväl val av yrke. Verksamheten bedrivs i form av upplysningsföreläsningar och därtill anknuten enskild rådgivning, varjämte genom folkskoleledningens försorg utarbetade broschyrer med råd och anvisningar rörande fortsatt skolutbildning och yrkesval utdelas till elever i avgångsklasserna samt i fortsättningsskolorna.

År 1907 grundades lärarbibliotek vid de olika folkskolorna. Biblioteken omfattade den 31 dec. 1932 inalles 36,304 band (se vidare nedan under de olika skolorna). För lärarnas fortbildning anordnas årligen med stadsfullmäktiges understöd föreläsningar och sammanhängande kurser (jfr sid. 378).

Vid skolorna finnas lärjungebibliotek, vilkas sammanlagda bokantal den 31 dec. 1932 uppgick till 109,728 band (se vidare nedan under de olika skolorna). Därjämte äro i klassavdelningarna anordnade mindre klassbibliotek. (Till upprättande och underhåll av för eleverna avsedda skolbibliotek kan jämlikt kungl. kung. den 24 jan. 1930 statsbidrag erhållas.) Genom anordnande under den mörkare årstiden (1 okt.—1 april) av s. k. »läsaftnar» i skolorna har man berett barnen tillfälle till mer ostörd läxläsning samt till läsning av lämplig ungdomslitteratur och annan bildande litteratur. Till underlättande av lärjungebibliotekens utnyttjande för undervisningen samt av läsaftnars anordnande äro numera i flertalet skolor större läsesalar inredda.

För elever i folkskolans högre avdelning och folkskolans påbyggnader anordnas regelbundet föreläs- och musikaftnar, till vilka jämväl lärare och föräldrar inbjudas. Fr. o. m. år 1928 äro särskilda medel beviljade för anordnande i skolorna av föräldraaftnar med föreläsningar över frågor, som röra lärjungarnas fostran.

Bespisning av fattiga skolbarn på församlingars, donationers och enskildas bekostnad har sedan länge förekommit i folkskolan. Den bekostas numera av staden och omfattar såväl frukost- som middagsbespisning. Enligt av stadsfullmäktige den 29 dec. 1915 fastställda bestämmelser tillkommer det folkskoleledningen att anordna bespisningen och utöva ledningen av densamma i dess helhet. Avgörandet rörande vilka barn, som äro i behov av skolbespisning, tillkommer lokala kommittéer, en för varje överlärardistrikt, bestående av ordförande utsedd av folkskoleledningen, — vanligen överläraren —, en medlem utsedd av skolrådet, företrädesvis bland skolbarnens målsmän, en medlem utsedd av fattigvårdsstyrelsen i församlingen, en medlem utsedd av den eller de arbetsstugestyrelser, som hava sin verksamhet inom överlärardistriktet, folkskolans överlärare samt en lärare eller lärarinna utsedd av skolans lärarkollegium¹⁾. För lokalkommittéerna har av direktionen fastställts instruktion den 30 maj 1916. Antalet i bespisningen deltagande skolbarn utgjorde hösterminen 1932: i middagsbespisningen 4,222, varav 422 betalande, och i frukostbespisningen 748, varav 127 betalande. Fr. o. m. år 1925 har bespisningen utvidgats till att i viss utsträckning omfatta även behövande barn i fortsättningsskolorna.

Författningar. Reglemente för Stockholms folkskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 22 aug. 1923. Ordningsstadga för Stockholms folkskolor, fastställt av folkskoleledningen den 31 maj 1929. Instruktion för överlärare vid Stockholms folkskolor, fastställd av skolöverstyrelsen den 22 juli 1930. Instruktioner för tillsyningslärare vid Stockholms folkskolor, fastställda av folkskoleledningen den 29 april 1932. Instruktion för föreståndaren för hjälpklasserna, fastställd av folkskoleledningen den 22 dec. 1932. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning den 16 sept. 1918, med ändringar den 28 okt. 1921, 8 juni 1923, 12 juni 1925, 18 juni 1926, 20 maj 1927, 7 dec. 1928, 20 juni 1930 och 30 dec. 1932. K. kung. den 30 juli 1930 ang. statsbidrag till beredande av utjämning av skoldistriktens kostnader för folkskoleväsendet. K. kung. ang. provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor samt högre folkskolor den 5 juli 1929. K. kung. ang. statsbidrag till undervisning i slöjd vid folkskola m. m. den 30 juni 1920, med ändringar den 18 juni 1926. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i hushållsgöromål vid folkskola m. m. den 30 juni 1920, med ändringar den 30 maj 1924 och 18 juni 1926. K. kung. den 5 juni 1931 om provisorisk avlö-

¹⁾ Förteckning å ledamöter och suppleanter i lokalkommittéerna för barnbespisningen återfinnes i en av folkskoleledningen årligen av trycket utgiven matrikel.

FD

ningsförbättring åt lärare i slöjd och hushållsgörömmål vid folk- och småskolor och därmed jämförlig läroanstalt. K. kung. ang. boställsordning för lärarpersonalen vid folk- och småskolor den 18 sept. 1918, med ändringar den 26 sept. 1921, 15 juni 1922, 12 dec. 1924 och 28 okt. 1932. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare samt inspektörer och inspektörer i vissa undervisningsgrenar vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 18 dec. 1931. Avlöningsreglemente för lärarpersonalen i läs- och skrivämnen vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Avlöningsreglemente för lärarpersonalen i övningsämnen vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 20 febr. och 7 juni 1922, 18 dec. 1929, 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Avlöningsbestämmelser för småskollärarinnor vid Stockholms folkskolor antagna av stadsfullmäktige den 15 juni 1921. Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919, med senare ändringar. K. kung. med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer den 18 juni 1925, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggspension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923. Stadgar för Stockholms folkskolors bibliotek, fastställda av folkskoleledningen den 30 maj 1930. K. kung. den 24 jan. 1930 ang. understödjande av folkbiblioteksväsendet. Bestämmelser ang. handhavandet av barnbespisningen vid Stockholms folkskolor, antagna av stadsfullmäktige den 29 dec. 1915, med tillägg den 15 dec. 1926. Instruktioner för vaktmästare (jämte vissa städerskor), värmeledningsskötare och baderskor vid Stockholms folkskolor, fastställda av folkskoleledningen den 15 febr. 1929.

Stat år 1933. För folkskolorna: utgifter 9,839,653 kr.¹⁾; inkomster 4,240,300 kr. (därav 4,174,500 kr. statsbidrag); för folkskolelokaler: utgifter 4,136,551 kr. (därav att täckas med lånemedel 550,000 kr.; dessutom inom linjen förda, år 1932 beviljade lånemedelsanslag 747,500 kr.); inkomster 296,163 kr.

Avlöningar m. m. Överlärare. 21 överlärare: förutom avlöning såsom ordinarie folkskollärare tilläggslön 3,000 kr. samt ett ålders-tillägg å 600 kr.

Ordinarie lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen. Tillsammans 220 (därav 4 fr. o. m. den 1/7 1933) folkskollärare och 733 (därjämte 12 första halvåret 1933) folkskollärarinnor samt 76 (därav 12 fr. o. m. den 1/7

1933) småskollärarinnor¹⁾. — Varje lärare 4,500 kr., varje lärarinna 3,600 kr.; dessutom tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för ordinarie lärare och å 360 kr. för ordinarie lärarinnor²⁾. Varje småskollärarinna 2,700 kr. samt tre ålders-tillägg, efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 300 kr.

E. o. lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen. 35 e. o. folkskollärare, var och en 3,600 kr., 38 e. o. folkskollärarinnor, var och en 3,300 kr., samt 79 e. o. småskollärarinnor (2,400 kr.).

Ordinarie lärare och lärarinnor i övningsämnen. 48 lärarinnor i kvinnlig slöjd, 19 lärare i teckning, 20 lärarinnor i gymnastik, 15 lärare i sång: var och en 3,600 kr., 46 lärarinnor i hushållsgörömmål: var och en 3,510 kr. jämte fri middag under arbetsdagarna (90 kr.); dessutom till samtliga övningslärare tre ålders-tillägg, vart och ett å 360 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring. 2 yrkeslärare i resp. trä- och metallslöjd, var och en 4,200 kr. samt tre ålderstillägg, vart och ett å 600 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring. 11 lärare i träslöjd och 6 lärare i metallslöjd, var och en 3,900 kr. samt tre ålderstillägg, vart och ett å 420 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, 5 lärare i pappslöjd, var och en 2,700 kr. samt tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring.

E. o. lärare och lärarinnor i övningsämnen.³⁾ 6 e. o. lärarinnor i kvinnlig slöjd, 1 e. o. lärare i teckning, 4 e. o. lärare i sång, 7 e. o. lärarinnor i hushållsgörömmål samt 7 e. o. lärarinnor i gymnastik, var och en 3,300 kr. per år för full tjänstgöring samt vid mindre omfattande tjänstgöring motsvarande mindre belopp.

27 e. o. lärare i manlig slöjd: 3,600—3,300 kr. per år för lärare i trä- och metallslöjd och

¹⁾ Dessutom två manliga och en kvinnlig lärare samt en småskollärarinna vid barnavårdsnämndens barnhem och stadsmissionens barnhem vid Bocktorp, avlönade å barnavårdsnämndens stat, ävensom en biträdande lärarinna vid Hamra sanatorium, avlönad å sjukhusdirektionens stat.

²⁾ Till ord. lärarpersonal i läs- och skrivämnen utgå därjämte, jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 23 april och 17 dec. 1930, 18 dec. 1931 och 19 dec. 1932, vissa fyllnadsersättningar, vilka dock enligt beslut av stadsfullmäktige den 15 dec. 1930, 18 dec. 1931 och 19 dec. 1932 skola minskas med belopp, motsvarande viss samma personal jämlikt beslut av fullmäktige tillkommande provisorisk förbättring av det rörliga lönetillägget.

³⁾ I de följande uppgifterna rörande de särskilda församlingarnas skolor hava de lärare i övningsämnen, vilkas undervisning är fördelad på flera skolor, medräknats i lärarpersonalen vid var och en av dessa.

¹⁾ I denna summa äro medräknade utgifterna för läkarvården och tandpolikliniker (se ovan.)

2,640—2,400 kr. per år för lärare i pappslöjd med full tjänstgöring samt vid mindre omfattande tjänstgöring motsvarande mindre belopp.

Lärare i instrumentalmusik, tillsammans: 22,000 kr.

Lekledare, tillsammans: 6,300 kr.

Särskild undervisning: 51,000 kr.

Bibliotekarier och assistenter vid skolbiblioteken: tillsammans 19,800 kr. Resp. arvoden utgå med belopp, som stå i relation till antalet utlåningstimmar vid resp. bibliotek och beräknas efter 2 kr. per timme för bibliotekarie och efter 1,50 kr. per timme för assistent (förutom rörligt tillägg).

Föreståndare för skolträdgårdarna: arvide 900 kr.

Personal för barabespisningen: tillsammans 102,500 kr. En assistent (4,200 kr.), tjugufem kokerskor (1,890—1,710 kr.), fyrtiotre köksbiträden (1,500—1,320 kr.).

Sekreterarna i skolråden avlönas av de olika församlingarna med växlande belopp (800—200 kr. per år förutom rörligt tillägg).

Vaktbetjäning m. m. 18 värmelednings-skötare samt 7 vaktmästare, tillika värmelednings-skötare: lönegrupp 8. 21 vaktmästare¹⁾: lönegrupp 7. 21 baderskor: lönegrupp 3. 6 extra baderskor²⁾: 1,920—1,620 kr. Dessutom anslag av växlande belopp till biträden åt vaktmästare och värmelednings-skötare (eldare) samt till portvaktstjänstgöring.

Försättnings- och ersättningskolorna.

Från och med höstterminen 1920 hava jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 1 mars 1920 upprättats obligatoriska fortsättningsskolor. I enlighet med bestämmelserna i kungl. stadgan ang. fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, är en var, som med fullständigt avgångsbetyg lämnat den egentliga folkskolan eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper och ej åtnjuter annan undervisning, som kan anses motsvara fortsättningsskolans utbildning, pliktig att inträda i fortsättningsskola. Skolplikten skall deltaga i fortsättningsskolans undervisning under för skoldistriktet fastställd tid. Skolplikten upphör i varje fall, då den skolpliktige fyllt aderton år.

Kursen i fortsättningsskolan skall i Stockholm omfatta högst 440 undervisningstimmar, fördelade på två år med omkring 30 veckor årligen och med 6 å 7 timmar i veckan. Undervisningen i de särskilda skolavdelningarna är dels av yrkesbestämd karaktär och avsedd att

giva förberedande yrkesutbildning åt sådana elever, som hava anställning i eller ämna ägna sig åt visst yrke, dels av allmän karaktär och inriktad på meddelandet av fortsatt allmänbildning. I överensstämmelse härmed äro innevarande år skolorna fördelade på följande linjer:

För gossar: fortsättningsskola för 1) träindustri 2) elektroteknik 3) handel 4) musik 5) allmän utbildning; för flickor: fortsättningsskola för 1) sömnadsarbete 2) musik 3) allmän utbildning. Dessutom meddelas frivillig undervisning i engelska åt fortsättningsskolans elever.

Antalet lärjungar utgör vårterminen 1933 tillsammans 782, därav i de yrkesbestämda fortsättningsskolorna 377 och i de allmänna 405. Lärjungarna äro fördelade på 53 avdelningar, förlagda till de särskilda folkskolorna (se nedan).

För de lärjungar, som vid skolålderns slut erhållit tillstånd att avgå från folkskolan, men som på grund av bristande fattningsförmåga eller av annan orsak ej kunnat inhämta hela folk-skolekursen, hava från och med höstterminen 1920 upprättats obligatoriska ersättningsskolor enligt i fortsättningsskolestadgan givna föreskrifter. För ersättningsskolorna gälla i tillämpliga delar samma bestämmelser i fråga om skolplikt som för fortsättningsskolorna (se ovan). Antalet lärjungar utgör vårterminen 1933 tillsammans 255, fördelade på 15 avdelningar.

Författningar. K. stadgan för fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, med ändringar den 8 april 1921, 13 okt. 1922, 17 maj 1923, 20 juli 1925, 18 juni 1926, 24 sept. 1928, 21 nov. 1930 och 30 dec. 1932. Reglemente för Stockholms fortsättningsskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 5 mars 1921. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid fortsättningsskolan samt statsbidrag till sådan avlöning den 30 dec. 1932.

Avlöningar. Lärare och lärarinnor vid fortsättnings- och ersättningsskolorna, tillsammans: 81,000 kr. Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme under 32 veckor med 130 kr. för arbetskunskap och allmänna ämnen samt 110 kr. för övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Storkyrkoförsamlingens folkskola.

Storkyrkoförsamlingens folkskola räknar vårterminen 1933 inalles 16 undervisningsavdelningar med 443 skolbarn. Skolan är belägen Svartmangatan 20—22, St., med 15 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 3,222 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,215 band.

Församlingens skolråd.

Stortorget 1, St.

Adolfsson, G. A., privatdetektiv, kyrkofullm., vice ordf.; Eklund, J. O., specerihandlare; Lindkvist, K. M., elektriker; Mårtensson, J. L.,

¹⁾ En vaktmästarbefattning vid Katarina södra folkskola, vars innehavare är förordnad å annan tjänst, är f. n. vakanssatt och skall vid nuv. innehavarens avgång indragas.

²⁾ Därav en gemensam för samtliga skolor.

materialförvaltare, kyrkofullm.; **Mörner**, f. Murray, A. M. (Alma), f. d. folkskollärarinna, kyrkofullm.; **Nilsson**, M. V., tultjänsteman; **Samuelsson**, B. D. N., ingenjör; **Widner**, N., pastor primarius, kyrkoherde, ordf.; **Åkerlund**, K. O., börsvaktmästare.

Suppleanter: **Carlsson**, H. G. A., skorstensfejare; **Dahlström**, K. W., skräddarmästare; **Ericsson**, E. H. E., typograf; **Frick**, G., polis-kommissarie, kyrkofullm.; **Grefberg**, J. G., ständig adjunkt; **Kobbe**, W. E., köpman; **Rudbäck**, Irma K. E., korrespondent, kyrkofullm.; **Svensson**, D., kontorsvaktmästare, kyrkofullm.

Sekreterare.

Tunberg, L. W. T., förste amanuens; t. Djursholms Danderyd 281.

Överlärare.

Nilsson, J.; t. 21 42 70; träffas å exp. Svartmangatan 20, *St.*, alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	2
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	7
Ord. småskollärarinna	1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
E. o. småskollärarinna	1
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	5

S:a lärare och lärarinnor 23

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Gustafson, C. G.

En baderska (3).

Klara församlings folkskola.

Klara församlings folkskola räknar vårterminen 1933 inalles 21 undervisningsavdelningar med 481 skolbarn. Skolan är inrymd i skolhuset vid Klara Södra Kyrkogata 13 & 15, C., och innehåller 30 klassrum förutom ett antal rum för speciella skoländamål. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 3,300 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,662 band.

Till Klara folkskola äro vidare förlagda 2 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 23 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 9 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Klara Östra Kyrkogata 8, C.

Billström, J. M., prakt. läkare, kyrkofullm.; **Bokander**, H. G. E., kyrkoherde, kyrkofullm., ordf.; **Erikson**, K. M., vaktmästare, kyrkofullm.; **Lindskog**, F., överlärare, kyrkofullm.; **Schager**, F. O., byråchef, kyrkofullm., kas-

sör; **Stark**, V. M. A., maskinist, kyrkofullm.; **Törnberg**, A. O. O:son, förste reparatör, kyrkofullm., vice ordf.

Sekreterare.

Romare, P. B., aktuarie; t. Ålsten 5 19.

Överlärare.

Lindskog, F. (t. o. m. ³⁰/_e 1933); t. 21 93 07; träffas å exp. Klara Södra Kyrkogata 13 & 15, C., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	16
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	7

S:a lärare och lärarinnor 32

Vaktmästare (7).

Andersson, K. W.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3).

Kungsholms och S:t Görans församlingars folkskola.

Kungsholms och S:t Görans församlingars gemensamma folkskola räknar vårterminen 1933 inalles 128 undervisningsavdelningar med tillsammans 3,743 skolbarn. Skolan är fördelad på tre skolbyggnader, vid Mariebergsgatan 34, K., med 81 klassrum, vid Hantverkargatan 25, K., med 11 klassrum och vid Kristineberg, K., med 37 klassrum. Dessutom finnas vid Kungsholms-gatan 92, K., två skolkök och en bespisningsanstalt. Skolbiblioteket i skolan vid Mariebergsgatan omfattade den 31 dec. 1932 8,604 band och i skolan vid Kristineberg 1,615 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid resp. 1,797 och 243 band.

Vid Kungsholms och S:t Görans folkskola finnas vidare 6 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 77 elever samt 2 avdelningar av ersättningsskolan med 38 elever.

Kungsholms församlings folkskola.

Församlingens skolråd.

Parmmätargatan 3, K.

Bäckström, B. G., köpman, kyrkofullm.; **Dahlén**, G. S., tandläkare, kyrkofullm.; **Hermansson**, K. T. E., vaktmästare, stadsfullm., kyrkofullm.; **Holm**, J. A., metallarbetare, kyrkofullm.; **Karlsson**, A. F., järnarbetare, kyrkofullm.; **Ljungström**, V., f. d. distriktsläkare; **Tillgren**, J., professor, överläkare, kyrkofullm.; **Trönberg**, P., överläkare, stadsfullm., kyrkofullm., ordf.

Suppleanter: Adling, A. A:son, byggnadsingenjör, kyrkofullm.; Ahlén, S., kommunalarbete; Andersson, K. E., skomakare; Bergh, J. T. A., läroverksadjunkt; Cederblom, f. Fahlstedt, H. J. Carolina, fru; Göransson, K. H., kamrerare; Riborg, J. A., järnvägstjänsteman; Sandahl, F. G. W., övervaktmästare, kyrkofullm.

Sekreterare.

Eckerström, I. J. B. A. A. E., myntkamrerare; t. 50 35 26.

Överlärare.

Granath, E. V. K.; t. 50 03 04; träffas å exp. Mariebergsgatan 34, n. b., K., alla läsdagar 7,45—8,30, måndagar och torsdagar 13—14, t. 50 53 04, i skolhuset vid Kristineberg tisdagar 12,30—13, t. 50 02 59, samt därjämte å exp. Hantverkargatan 25, K., onsdagar 12,45—13, t. 50 37 06.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	9
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	36
Ord. småskollärarinnor	3
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinnor	4
Lärare i övningsämnen	6
Lärarinnor i övningsämnen	12

S:a lärare och lärarinnor 72

S:t Görans församlings folkskola.

Församlingens skolråd.

Arbetargatan 21, K.

Anjou, N. J., läroverksadjunkt, kyrkofullm., vice ordf.; Bergström, J. L., spårvägsman, kyrkofullm., ordf.; Carlsson, Elsa A., bitr. föreståndarinna, kyrkofullm.; Eén, O. B. L., föreståndare, kyrkofullm.; Hessler, A. A. H., sekreterare, stadsfullm., kyrkofullm.; Larsson, f. Karlsson, Jenny A. F., fru, kyrkofullm.; Stehr, A. L., folkskollärare, kyrkofullm.; Winqvist, K. M., järnvägstjänsteman, kyrkofullm.

Suppleanter: Hellman, F. G., handelsarbetare; Iskull, f. Franzén, Vilma G. S., fru, kyrkofullm.; Landberg, A., skräddare; Michaëlsson, C. Hj. N., extra notarie, kyrkofullm.; Nilsson, O., ingenjör; Wahlén, P. A., skofabriksarbetare; Wallén, A. M. V. (Alli), fröken, kyrkofullm.; Vesterberg, K. T., metallarbetare.

Sekreterare.

Lillieros, J., rådman; t. 60 69 44.

Överlärare.

Granath, E. V. K. (se Kungsholms förs. folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	38
Ord. småskollärarinnor	4
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	5
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	9
E. o. småskollärarinnor	8
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	14

S:a lärare och lärarinnor 89

Vaktmästare (7).

Karlsson, J. M. (Fleminggatan 113).

En värmeledningsskötare (8), en extra vaktmästare tillika värmeledningsskötare (2,880 kr.), två biträdande värmeledningsskötare (2,880—1,380 kr.), två baderskor (3).

Adolf Fredriks församlings folkskola.

Adolf Fredriks församlings folkskola är uppdelad på två skolhusbyggnader, en vid Tegnérsgatan 44—46, Va., och en vid Salmätargatan 2, Va.

Folkskolhuset vid Tegnérsgatan 44—46 har 65 klassrum, skolhuset vid Salmätargatan 2 12 klassrum. Skolan räknar värmerminen 1933 inalles 51 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,434 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 5,602 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 2,180 band.

Vid Adolf Fredriks folkskola finnas vidare 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 53 elever samt 1 avdelning av ersättningskolan med 14 elever.

I skolhusen äro dessutom inrymda 12 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

I skolbyggnaden vid Tegnérsgatan äro därjämte lokaler upplåtna för högre allmänna läroverket för flickor i Stockholm (f. n. bestående av 16 avdelningar) (jfr sid. 349).

Församlingens skolråd.

Kammakargatan 30, Va.

Gagner, H. Marie-Louise C., f. d. seminarielektor; Hagardt, A., kyrkoherde, ordf.; Hoppe-Gunnarsson, Lajla S. E., fru; Källén, O. N., handlande, kyrkofullm.; Lagergren, Maria S. V., fröken, kyrkofullm.; Lundberg, K. V. J., rektor, kyrkofullm., vice ordf.; Reuter, L. M., prakt. läkare; Rudner, A. E., kassör; Wolfbrandt, E. G., komminister, kyrkofullm.

Suppleanter: Agréus, G. H., grosshandlare; Brandt, P. A., tf. förste postassistent, kyrkofullm.; Fallenius, C. M. G., amanuens, kyrkofullm.; Hedborg, J. W. J:son, köpman, kyrkofullm.; Ingmanson, E. A., järnvägstjänsteman, kyrkofullm.; Lindvall, J. V. A., bokhållare, kyrkofullm.; Pettersson, A. J. M. (Hanna),

FD

fröken, kyrkofullm.; **Rathsman, J. C. N.**, grosshandlare, kyrkofullm.; **Sjöström, f. Vik-**
torsson, A. Maria C., fru, kyrkofullm.

Sekreterare.

Ljungman, C. J. D., auditör; t. 60 74 56.

Överlärare.

Hellström, K. E.; träffas å exp. Tegnérsgatan 44-46,
Va., t. 32 39 14, alla läsdagar 7,45—8,30
ävensom måndagar och torsdagar 13,30—14
samt å exp. Saltmätargatan 2, *Va.*, t. 21 69 16,
lördagar 10—10,30.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	11
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	38
Ord. småskollärarinnor	2
Lärare i övningsämnen	5
Lärarinnor i övningsämnen	12

S:a lärare och lärarinnor 68

Vaktmästare (7).

Petterson, G. M.

En värmeledningsskötare (8), en ba-
derska (3).

Gustav Vasa församlings folkskola.

Gustav Vasa församlings folkskola, Karlbergs-
vägen 34, *Va.*, räknar vårterminen 1933 32 skol-
avdelningar med tillsammans 951 barn, därav
4 avdelningar undervisas på eftermiddagen efter
kl. 12,25. Skolhuset har 28 klassrum. Den
31 dec. 1932 funnos i skolbiblioteket 4,315
band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma
tid 1,555 band.

Till Gustav Vasa folkskola är vidare förlagd
1 avdelning av fortsättningsskolan med 23 elever.

Församlingens skoloråd.

Västmannagatan 63, *Va.*

Dahlöf, E. A., tf. sekreterare, kyrkofullm.; **En-**
qvist, C. E., posttjänsteman, kyrkofullm.; **Hall-**
berg, H. E., kyrkoherde, kyrkofullm., ordf.;
Hallström, K. L. F., tjänsteman, kyrkofullm.,
vice ordf.; **Härner, Frida M.**, överlärare,
kyrkofullm.; **Liljencrantz, f. Tamm, Märta**,
friherrinna, kyrkofullm.; **Ljung, J. A.**, prakt.
läkare; **Nyberg, J. S.**, skräddarmästare, kyrko-
fullm.; **Ohlsson, f. Augustdotter, Elin C.**, fru,
kyrkofullm.

Sekreterare.

Grafström, N. H:son, tf. hovrättsfiskal; t.
62 17 90.

Överlärare.

Härner, Frida M.; t. 32 53 03; träffas å skolans
exp. Karlbergsvägen 34, *Va.*, i regel varje
läsdag 7,45—8,30 samt måndagar och tors-
dagar 13,30—14.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen m. m. 24	
Ord. småskollärarinnor	1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	7

S:a lärare och lärarinnor 44

Vaktmästare (7).

Palmbäck, E. V.

En värmeledningsskötare (8), en extra
baderska (1,620 kr.).

Matteus församlings folkskola.

Matteus församlings folkskola räknar vårter-
minen 1933 inalles 61 undervisningsavdelningar
med tillsammans 1,855 skolbarn. Skolan är
belägen vid Norrtullsgatan 18, *Va.*, och har
47 klassrum. I förhyrd lokal, Idungatan 1 A,
Va., disponeras ytterligare 14 skolsalar. Skol-
biblioteket omfattade den 31 dec. 1932 5,221
band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma
tid 1,874 band.

Vid Matteus folkskola finnas vidare 2 avdel-
ningar av fortsättningsskolan med tillsammans
20 elever och 2 avdelningar av ersättningsskolan
med tillsammans 45 elever.

Församlingens skoloråd.

Västmannagatan 92, *Va.*

Ahlberg, A. W., tf. rektor, kyrkofullm.; **Daniels-**
son, T. H., tjänsteman, kyrkofullm., vice
ordf.; **Ferm, A. V.**, snickare, stadsfullm., kyrko-
fullm.; **Forsell, J. A. S:son**, kassör, kyrkofullm.,
kassör; **Hesslin, O. E.**, intendent; **Holm-**
bäck, A. J., komminister, kyrkofullm., ordf.;
Åkesson, Anna J., folkskollärarinna, kyrko-
fullm.

Suppleanter: **Granlund, f. Wallis, J. K. M.**
(Hanna), fru; **Johansson, F. O.**, ombudsman,
kyrkofullm.; **Ljungquist, J. B.**, kassör; **Lönnqvist,**
C. O., major, kyrkofullm.; **Petsén, C. O. B:**
B., grosshandlare; **Reidler, f. Andersson, Elin**
E., fru; **Sundquist, E. G.**, sekreterare, kyrko-
fullm.

Sekreterare.

Sahlin, E. C., konsistoriesekreterare; t. 10 96 19.

Överlärare.

Lindberg, A. A.; t. 33 92 51; träffas å exp.
Norrtullsgatan 18, n. b., *Va.*, i regel varje
läsdag 7,45—8,30 samt måndagar och tors-
dagar 13,45—14,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	13
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	47
Ord. småskollärarinna	1
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	8

S:a lärare och lärarinnor 74

Vaktmästare (7).

Strömbäck, T. G.

En värmelednings-skötare (8), en baderska (3).

Jakobs och Johannes församlingars folkskola.

Jakobs och Johannes församlingars gemensamma folkskola räknar vårterminen 1933 inalles 42 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,206 skolbarn. Skolan är fördelad på tre skolbyggnader, en Brunnsgatan 11, C., med 18 klassrum, en Roslagsgatan 61, Va., med 24 klassrum och en Ynglingagatan 1, Va., med 12 klassrum. Den 31 dec. 1932 omfattade skolbiblioteket i Johannes folkskola 4,689 band och skolbiblioteket i Jakobs folkskola 1,950 band. Johannes folkskolas lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,596 band och Jakobs 1,292 band.

Till Jakobs folkskola äro vidare förlagda 1 avdelning av fortsättningsskolan med 17 elever. Till Johannes folkskola är förlagd 1 avdelning av fortsättningsskolan med 13 elever.

Jakobs församlings folkskola.*Församlingens skolråd.*

Jakobsgatan 2, C.

Andræ, S. E. J., kyrkoherde, kyrkofullm., ordf.; From, Lydia L., fröken; Hellman, J. A., hamnfogde, kyrkofullm.; Jansson, S. A., frisör-mästare, kyrkofullm.; Jonsson, G. A., komminister, kyrkofullm., vice ordf.; Nilsson, A. H. E., reparatör, kyrkofullm.; Sjögren, Ebba M. E., fröken, kyrkofullm.

Suppleanter: Borgström, E., portvakt, kyrkofullm.; Helin, O. H. F., plåtslagarmästare; Kock, G. L. B., fil. kand.

Sekreterare.

Atzelius, A. C. A., rådman; t. Lidingö-Brevik 77.

Överlärare.

Lindvall, F. E.; t. 32 53 06; träffas å exp. Roslagsgatan 61, n. b., Va., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14 och i skolhuset vid Brunnsgatan 11, C., t. 21 69 15, fredagar 10,45—11,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	8
E. o. småskollärarinna	1
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	2

S:a lärare och lärarinnor 15

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Nilsson, C. H. (Brunnsgatan 11); t. 21 69 15.

Johannes församlings folkskola.*Församlingens skolråd.*

Kammakargatan 12, Va.

Alfvén, K. A., prakt. läkare; Hjorth, J. E., direktör, stadsfullm., kyrkofullm., vice ordf.; Johansson, K., möbelsnickare; Lindvall, F. E., överlärare; Lundborg, N., förrädsarbetare, kyrkofullm.; Wassberg, A., f. d. överlärare, kyrkofullm.; Öhman, K., kyrkoherde, ordf. Suppleanter: Almén, Gunhild F., fröken; Andersson, K. E., gjutare, kyrkofullm.; Lignell, E., komminister; Lindgren, K. J., kassör; Svensson, K. L., förman, kyrkofullm.; Tholander, Anna M., kamrerare.

Sekreterare.

Wassberg, N. A. I., notarie; t. Stocksund 5 27 eller »domänstyrelsen».

Överlärare.

Lindvall, F. E. (se Jakobs förs. folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	20
Ord. småskollärarinnor	2
E. o. småskollärarinnor	2
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	6

S:a lärare och lärarinnor 40

Vaktmästare (7).

Säfsström, J. (Roslagsgatan 61); t. 32 53 06.

En värmelednings-skötare (8), en baderska (3).

Engelbrekts församlings folkskola.

Engelbrekts församling har två folkskolor, se nedan.

Församlingens skolråd.

Östermalmsgatan 20, Ö.

Janson, E. J. (Emy), folkskollärarinna, kyrkofullm.; Larsson, J. A., konstmed; Lind, N. G. C., bokhållare, kyrkofullm.; Lindgren, J., kyrkoherde, kyrkofullm., ordf.; Lundh, E. V. R., ombudsman, kyrkofullm.; Nöjd, P. D., överlärare; Wallin, H., undervisningsråd, vice ordf. och kassör.

FD

Suppleanter: **Andersson**, f. Sprengel, Ingeborg, folkskollärarinna; **Gréen**, J. G., trädgårdsassistent; **Gustafsson**, G. A. V., materialförvaltare; **Kyhberg**, G., komminister, kyrkofullm.; **von Post**, J. O. A., direktör, kyrkofullm.; **Rudberg**, T. A., lektor.

Sekreterare.

Åkerman, G. A., kansliråd; t. 11 05 94.

Skolan vid Valhallavägen.

Skolan räknar vårterminen 1933 inalles 43 undervisningsavdelningar med 1,091 skolbarn. Skolan är belägen vid Valhallavägen 76, Ö., och har 51 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 5,154 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,485 band.

Vid Engelbrekts folkskola finnas vidare 2 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 26 elever samt 1 avdelning av ersättningsskolan med 11 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 9 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Överlärare.

Nöjd, P. D.; t. 21 10 29; träffas å exp. Valhallavägen 76, Ö., i regel alla läsdagar 7,45—8,30, måndagar och torsdagar 13,30—14 samt tisdagar i skolan vid Värtan 10—10,30.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	30
Ord. småskollärarinnor	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
E. o. småskollärarinnor	1
Lärare i övningsämnen	7
Lärarinnor i övningsämnen	10

S:a lärare och lärarinnor 60

Vaktmästare (7).

Hagberg, A. S.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3).

Skolan vid Värtan.

Skolan vid Värtan räknar vårterminen 1933 inalles 16 undervisningsavdelningar med 402 skolbarn. Skolan är belägen i Hjorthagen och fördelad på två skolbyggnader, gamla skolhuset med 10 klassrum och nya skolhuset med 8 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 1,815 band. Lärarbiblioteket omfattade vid samma tid 842 band.

Överlärare.

Nöjd, P. D.; t. Värtan 2 25; träffas å exp. i nya skolhuset tisdagar 10—10,30. Övriga mottagningstider, se ovan.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	2
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	10
Ord. småskollärarinnor	1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. småskollärarinnor	1
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	6

S:a lärare och lärarinnor 25

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Stjernström, G. R. (gamla skolhuset).

En extra baderska (1,620 kr.).

Hedvig Eleonora och Oscars församlingars folkskola.

Hedvig Eleonora och Oscars församlingar hava tills vidare en gemensam folkskola. Denna skola är uppdelad på tre skolbyggnader, den ena vid Linnégatan 54, Ö., som ligger inom Oscars församling, den andra vid Linnégatan 37, Ö., som ligger inom Hedvig Eleonora församling, och den tredje å Djurgården, tillhörande Oscars församling.

Folkskolorna räknar vårterminen 1933 inalles 48 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,313 skolbarn. Skolhuset vid Linnégatan 54 har 28 klassrum; skolhuset vid Linnégatan 37 har 12 klassrum och Djurgårdens skolhus 7 klassrum. Hedvig Eleonora och Oscars församlingars skolbibliotek omfattade den 31 dec. 1932 6,462 band och lärarbiblioteket 2,167 band.

Till Hedvig Eleonora folkskola är vidare förlagd 1 avdelning av fortsättningsskolan med 25 elever.

Hedvig Eleonora församlings folkskola.

Församlingens skolråd.

Storgatan 7, Ö.

Erdmann, f. Malm, E. K. G. (Gertie), fru, kyrkofullm., kassör; **Falk**, Ingrid A. M., fröken, kyrkofullm.; **Fähræus**, G. R., f. d. rektor, vice ordf.; **Hedman**, C. E., möbelsnickare, kyrkofullm.; **Källander**, A. J., kyrkoherde, kyrkofullm., ordf.; **Lindeberg**, S. J., hovrättsassessor; **Nordgren**, R. E., överläkare; **Starck**, L. G., lektor, kyrkofullm.; **Wall**, S. D., professor, kyrkofullm.

Suppleanter: **Andersson**, A. H., snickare; **Arborelius**, E. T., komminister, kyrkofullm.; **Björlin**, O. S., prakt. läkare; **Jakobsson**, O. L., pastor, kyrkofullm.; **Leuwgren**, Naima L., redaktionssekreterare; **Molin**, O. G., målarmästare, kyrkofullm.; **Niklasen**, E., direktör, kyrkofullm.; **Sidenblad**, f. Sandberg, Eda C., fru; **Strömberg**, A. F., snickarmästare, kyrkofullm.

Sekreterare.

Holmström, G. S., sekreterare i lantbruksstyrelsen; t. 40 66 22.

Överlärare.

Söder, A.; t. 61 42 98; träffas å exp. Linnégatan 54, Ö., alla läsdagar 7,45—8,30 samt därjämte måndagar och torsdagar 13,30—14 ävensom i Djurgårdens folkskola tisdagar 12,45—13,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 14
E. o. småskollärarinnor 2
Lärarinnor i övningsämnen 5

S:a lärare och lärarinnor 24

*Oscars församlings folkskola.**Församlingens skolråd.*

Fredrikshovsgatan 3, Ö.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, kyrkofullm., ordf.; **Gezelius, A.**, apotekare, kyrkofullm., vice ordf. och kassaförvaltare; **Lundqvist, E. E. O.**, civilingenjör; **Nylund, S. J.**, undervisningsråd; **Pauli, I. H. E.**, lektor; **Sandberg, f.** Fogelqvist, Eva, fru; **Söder, A.**, överlärare.

Sekreterare.

Törnell, E. R., f. d. registrator; t. 43 94 99.

Överlärare.

Söder, A. (se Hedvig Eleonora förs. folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 21
Ord. småskollärarinnor 1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 1
E. o. småskollärarinnor 1
Lärare i övningsämnen 1
Lärarinnor i övningsämnen 4

S:a lärare och lärarinnor 35

Vaktmästare (7).

Söhr, O. (Linnégatan 54).

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3).

Katarina församlings folkskolor.

Katarina församling bildar två överlärardistrikt, se nedan.

Församlingens skolråd.

Folkungagatan 61, Sö.

Ahlfeldt, R. A., komminister, ordf.; **Jonsson, F. V. K.**, förman, kyrkofullm.; **Persson, J.**, byggnadsingenjör, kyrkofullm.; **Rosén, E. I.**, snickare, kyrkofullm.; **Svensson, A. R.**, vaktmästare; **Torstenson, A. H. E.**, linjearbetare, kyrkofullm.; **Valdén, f.** Karlson, Gerda S., fru, kyrkofullm.; **Westberg, E. G.**, gravör, kyrkofullm.; **Örtendal, J. R. V.**, folkskollärare, kyrkofullm., vice ordf.; en vakant.

Sekreterare.

Lundwall, S. A., advokat; t. 43 35 40.

Katarina norra överlärardistrikt.

Katarina församlings norra folkskola räknar vårterminen 1933 inalles 44 undervisningsavdelningar med 1,285 skolbarn. Skolan är belägen Tjärhovsgatan 15 & 17, Sö., och har 37 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 3,744 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,613 band.

Vid Katarina norra folkskola finnas vidare 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 40 elever samt 1 avdelning av ersättningskolan med 11 elever.

Överlärare.

Lange, O. (t. o. m. ^{30/6} 1933); t. 41 35 05; träffas å exp. Tjärhovsgatan 15, Sö., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,45—14,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 9
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 32
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 1
E. o. småskollärarinnor 3
Lärare i övningsämnen 3
Lärarinnor i övningsämnen 8

S:a lärare och lärarinnor 57

Vaktmästare (7).

Karlsson, J. L.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3).

Katarina södra överlärardistrikt.

Katarina södra folkskola räknar vårterminen 1933 inalles 89 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,648 skolbarn. Skolan är belägen vid Sofiagatan 2, Sö., och fördelad på två skolbyggnader, gamla skolhuset med 15 klassrum och stora skolhuset med 47 klassrum. Dessutom disponeras för innevarande läsår 11 lärosalar i Katarina realskolas f. d. lokaler, Katarina Västra Kyrkogata 10, Sö. och Tjärhovsgatan 22, Sö. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 6,115 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,522 band.

Vid Katarina södra folkskola finnas vidare 5 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 76 elever samt 1 avdelning av ersättningskolan med 17 elever.

I skolbyggnaden vid Katarina Västra Kyrkogata äro dessutom inrymda 6 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Överlärare.

Trönberg, P., stadsfullm.; träffas å exp. Sofiagatan 2, Sö., stora skolhuset, i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14, t. 43 02 09.

FD

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	15
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	49
Ord. småskollärarinnor	6
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	5
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
E. o. småskollärarinnor	11
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 104

Vaktmästare (7).

Franzén, B.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3).

Sofia församlings folkskola.

Sofia församlings folkskola, som är belägen Skånegatan 117, Sö., och innehåller 71 klassrum, räknar vårterminen 1933 inalles 78 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,106 barn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 6,343 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,318 band.

Till Sofia folkskola äro vidare förlagda 3 avdelningar av fortsättningskolan med tillsammans 51 elever samt 1 avdelning av ersättningskolan med 12 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 5 avdelningar av den kommunala mellanskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Borgmästargatan 11, Sö.

Carlquist, A. T., kontrollingenjör; Eriksson, O. H., statistikförare, kyrkofullm.; Fihn, A. Hj. L., chaufför, kyrkofullm.; Johansson, K. V., filare, kyrkofullm., vice ordf.; Johnson, G. A. H., elektriker; Klefbeck, E. A., kyrkoherde, kyrkofullm., ordf.; Nyberg, J., lektor; Palmér, B. J. S., banktjänsteman, kyrkofullm., kassör; Stjernström, G. V., frisörmästare, kyrkofullm.

Sekreterare.

Agvald, R. V., överlärare; t. 40 29 S9 (jfr nedan).

Överlärare.

Agvald, R. V.; träffas å exp. Skånegatan 117, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,45—14,15; t. 43 13 38.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	13
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	44
Ord. småskollärarinnor	5
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	5
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	4
E. o. småskollärarinnor	10
Lärare i övningsämnen	6
Lärarinnor i övningsämnen	16

S:a lärare och lärarinnor 103

Vaktmästare (7).

Andersson, T.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3).

Maria församlings folkskola.

Maria församlings folkskola räknar vårterminen 1933 inalles 84 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,475 skolbarn. Skolan är fördelad på tre skolbyggnader, en vid Ringvägen 23, Sö., med 58 klassrum¹⁾ och de båda övriga vid Timmermansgatan 28, Sö., med 31 klassrum. Dessutom finnes på senare platsen en särskild mindre byggnad med slöjdsal och skolkök med matrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 8,931 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 2,475 band.

Vid Maria folkskola finnas vidare 4 avdelningar av fortsättningskolan med tillsammans 72 elever och 1 avdelning av ersättningskolan med 21 elever.

Dessutom äro här inrymda 10 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

S:t Paulsgatan 10, Sö.

Anderberg, G. H. A., tf. tjänstesekreterare, kyrkofullm.; Bäckman, G. O., förste vaktmästare, kyrkofullm.; Johanson, K. R., skräddarmästare, kyrkofullm.; Lundin, E. A. B., spårvägsman, kyrkofullm.; Molin, O. E., kyrkoherde, ordf.; Ruuth, G. A., tullkontorist, kyrkofullm.; Rydén, O. B., överlärare, kyrkofullm., vice ordf.; Steiner, O. E., seminarielärare, kyrkofullm.; Wikberg, S., seminarielärare.

Sekreterare.

Masreliez, K. V., rådman; t. Ålsten 10 23.

Överlärare.

Rydén, O. B.; t. 43 02 10; träffas å exp. vid Ringvägen, Sö., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,45—14,15 och å exp. vid Timmermansgatan 28, Sö., t. 41 35 06, onsdagar 10,30—11.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	16
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	54
Ord. småskollärarinnor	5
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. småskollärarinnor	6
Lärare i övningsämnen	7
Lärarinnor i övningsämnen	15

S:a lärare och lärarinnor 106

¹⁾ Enligt kungl. maj:ts resolution den 20 juni 1924 ang. delning av Maria församling skall folkskolan vid Ringvägen, ehuru belägen inom Högalids församlings område, anses tillhöra Maria nybildade församling.

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Björklund, E. J. E. (skolan vid Timmermansgatan).

Vaktmästare (7).

Hellman, O. H. (skolan vid Ringvägen).

En värmeledningsskötare (8), två bader-skor (3).

Högalids församlings folkskola.

Högalids församlings folkskola räknar vårtermi-
nen 1933 60 undervisningsavdelningar med till-
sammans 1,718 barn. Skolhuset är beläget Folk-
skolegatan 11—13, Sö., och innehåller 51 klass-
rum. Dessutom finnas lokaler för en friluftss-
kola med plats för 25 bröstklena barn. Skol-
biblioteket omfattade den 31 dec. 1932 4,496
band och skolans lärarbibliotek vid samma tid
2,787 band.

Till Högalids folkskola äro vidare förlagda
3 avdelningar av fortsättningsskolan med till-
sammans 46 elever och 3 avdelningar av er-
sättningsskolan med 34 elever.

I skolhuset finnas dessutom 4 avdelningar av
den kommunala mellanskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Högalids prästgård, Högalidsberget, Sö.

Anderson, Carl W., maskinarbetare, stadsfullm.,
kyrkofullm., vice ordf.; **Brusén, N. G.**, sysslo-
man, kyrkofullm.; **Claësson, f.** Fagerström,
Anna M., fru; **Claësson, P. J.**, byråförestän-
dare, kyrkofullm., kassör; **Hörlén, f.** Lund-
berg, A. M. (Mattis), fru; **Larsson, J. L.**,
förste assistent, kyrkofullm.; **Mogård, J. A. B.**,
kyrkoherde, ordf.; **Philipson, K. G.**, köpman;
Rönnell, E., f. d. folkskollärare, kyrkofullm.

Sekreterare.

Stenberg, K., överlärare; t. 40 36 02 (jfr nedan).

Överlärare.

Stenberg, K.; träffas å skolans exp. Folkskole-
gatan 11—13, Sö., alla läsdagar i regel 7,45—
8,30 samt måndagar och torsdagar 13,15—
14; t. 40 45 70.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	43
Ord. småskollärarinna	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
E. o. småskollärarinnor	4
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	12

S:a lärare och lärarinnor 75

Vaktmästare (7).

Carlsson, E. J.

En värmeledningsskötare (8), en bader-
ska (3).

Brännkyrka församlings folkskolor.

Brännkyrka församling bildar efter Enske-
de församlings utbrytning fr. o. m. år 1931 tre
överlärardistrikt, Älvsjö-, Läljeholmens och
Blommensbergsdistrikten.

Församlingens skolråd.

Andersson, Paul, överlärare, stadsfullm., kassa-
förvaltare; **Asplund, E. P.**, byggnadstimmer-
man; **Holmberg, V.**, järnvägstjänsteman; **Jons-
son, J. A. W.**, slöjdlärare; **Lindquist, C. G. A.**,
aktuarie, kyrkofullm.; **Lindquist, E. G.**, spår-
vägsman; **Lindström, M. S.**, ingenjör, vice
ordf.; **Lundin, f.** Fornstedt, Sigrid A., fru,
barnavårdsman, stadsfullm., kyrkofullm., ordf.;
Mathson, E. C. A. F., syssloman; **Widgren,**
f. Olovsson, Olga J. B., fru.

Suppleanter: **Andersson, A. H.**, skräddare;
Gundt, O. T., tillskärare; **Hammarhoff, E. F.**,
inspektör; **Howding, C. A.**, posttjänsteman;
Johansson, K. D., bräddgårdsarbetare; **Larsson,**
C. H., assistent, kyrkofullm.; **Rydén, E. G. E.**,
ingenjör; **Samuelsson, G. E. O.**, skrädderi-
arbetare, kyrkofullm.; **Wärnberg, S. T.**, målare;
Ölander, A. F., inspektör, kyrkofullm.

Sekreterare.

Smedberg, T. K. E., järnvägstjänsteman; t.
Liljeholmen 39.

Älvsjö överlärardistrikt.

Inom distriktet finnas skolor vid Solberga
(kyrkskolan) samt i Örby, Långbrodal och Herr-
ängen, vilka vårterminen 1933 räknade 46 under-
visningsavdelningar med tillsammans 1,095 skol-
barn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec.
1932 3,762 band. Skolans lärarbibliotek om-
fattade vid samma tid 1,611 band.

Vid Örby skola finnas vidare 2 avdelningar av
fortsättningsskolan med tillsammans 27 elever.

Överlärare.

Granér, C. T. (t. o. m. den 30/5 1933); träffas
å exp. i kyrkskolan alla läsdagar 7,45—8,30,
t. Örby 127; i skolan i Långbrodal måndagar
13—13,30, t. Älvsjö 556; i skolan i Örby
torsdagar 13,30—14, t. Örby 25.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	9
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	27
Ord. småskollärarinnor	3
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
E. o. småskollärarinnor	4
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 61

FD Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Bergström, H. S. (Örby skola); Bergström, C. M. (Långbrodals skola).

Två baderskor (3).

Liljeholmens överlärardistrikt.

Distriktet omfattar Årsta och Midsommarkransens skolor, vilka vårterminen 1933 räkna 32 undervisningsavdelningar med tillsammans 858 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 3,824 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 991 band.

Till Midsommarkransens folkskola äro vidare förlagda 2 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 26 elever. 4 elever i ersättnings-skolan undervisas gemensamt med elever i fort-sättningsskolan.

Överlärare.

Andersson, P., stadsfullm.; träffas å exp. i Mid-sommarkransens skolhus alla läsdagar 7,45—8,30, ävensom måndagar och torsdagar 13—13,30; t. Liljeholmen 401.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	21
Ord. småskollärarinnor	3
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
Lärare i övningsämnen	6
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 50

Vaktmästare (7).

Olsson, P. O. (Midsommarkransens skola).

En värmeledningsskötare (8), en bader-ska (3).

Blommensbergs överlärardistrikt.

Distriktet omfattar Blommensbergs och Mälar-höjdens skolor, vilka vårterminen 1933 räkna 60 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,632 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1932 5,268 band. Lärarbiblioteken om-fattade vid samma tid 1,754 band.

Vid Blommensbergs folkskolor finnas dessutom 3 avdelningar av fortsättningsskolan med till-sammans 35 elever.

Överlärare.

Wahlström, A. T.; träffas å exp. i nya skolhu-set vid Blommensberg i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt därjämte måndagar 13—13,30, t. Gröndal 65; å exp. i nya skolhuset vid Mälarhöjden torsdagar 12,45—13,15, t. Mälar-höjden 29.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	12
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	39
Ord. småskollärarinnor	7
E. o. småskollärarinnor	2
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 74

Vaktmästare (7).

Karlsson, E. A. Q. (Blommensbergs skola).

En värmeledningsskötare (8), en extra vaktmästare, tillika värmeledningsskötare (2,880 kr.), två extra baderskor (1,860 kr.).

Enskede församlings folkskolor.

Enskede församling bildar från den 1 juli 1931 två överlärardistrikt, Enskede och Skarp-näcks överlärardistrikt.

Församlingens skolråd.

Brandt, J. O., veterinär; Erikson, E. G. F., stereotypör, kyrkofullm.; Helle, A. V., folkskol-lärare, kyrkofullm., kassaförvaltare; Hä-kansson, M. O., chaufför; Kumlin, H. V., spår-vägsman, kyrkofullm.; Lantz, W. G. G:son, tull-kontorist, kyrkofullm., ordf.; Lindén, D. E., boktryckare; Lindqvist, G. R., redaktör, stads-fullm., kyrkofullm.; vice ordf.; Månsson, f. Iljorth, Hanna K., fru; Sjöstedt, f. Österman, Bertha, fru, kyrkofullm.

Suppleanter: Anderson, K. E., snickare; Berg-lund, f. Söderberg, E. Thérèse, fru; Brodd, f. Liden, Anna S., fru; Carlsson, A. W., mu-rare; Eriksson, J., smed; Grusell, E. A., pack-mästare; Loell, C. J. C., kassör, Ohlsson, O. A., ritsare; Pettersson, f. Malmkvist, Elin M. J., fru, kyrkofullm.; Westerberg, C. A., bokförelä, kyrkofullm.

Sekreterare.

Lindquist, N. C., kammarrätsnotarie; t. Enskede 9 23.

Enskede överlärardistrikt.

Inom distriktet finnas skolor i Enskede och Stureby, vilka vårterminen 1933 räkna 53 under-visningsavdelningar med tillsammans 1,463 skol-barn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1932 4,060 band. Lärarbiblioteket omfattade vid samma tid 1,173 band.

Till Enskede folkskola äro vidare förlagda 4 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsam-mans 65 elever och 1 avdelning av ersättnings-skolan med 21 elever.

Dessutom äro i Enskede folkskola inrymda 4 avdelningar av den kommunala mellanskolan (se ovan).

Överlärare.

Edman, E. A.; träffas å exp. i Enskede folkskola alla lösdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14; t. Enskede 10 62.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	12
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	31
Ord. småskollärarinnor	3
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinnor	6
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	10

S:a lärare och lärarinnor 67

Vaktmästare (7).

Carlberg, W. T.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3).

Skarpnäcks överlärardistrikt.

Distriktet omfattar skolorna vid Skarpnäck, Gubbängen och Södertörn samt Enskede gamla skola (vid Stora Gungan), vilka vårterminen 1933 räkna 38 undervisningsavdelningar med tillsammans 949 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 1,902 band. Lärarbiblioteket omfattade vid samma tid 579 band.

Överlärare.

Vide, A. V.; träffas å exp. i Skarpnäcks folkskola i regel alla lösdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14; t. Enskede 20 45.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	22
Ord. småskollärarinnor	4
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinnor	5
Lärarinnor i övningsämnen	5

S:a lärare och lärarinnor 44

Extra vaktmästare, tillika värmeledningsskötare

(2,660 kr.).

Lindeborg, E. L.

En extra baderska (1,740 kr.).

Bromma församlings folkskolor.

Bromma bildar från den 1 juli 1929 två överlärardistrikt, *Bromma norra* och *Bromma södra överlärardistrikt*.

Församlingens skolråd.

Hedvall, A. G.; folkskollärare, kyrkofullm., vice ordf.; **Håkansson, E. A. F.;** spårvägsman;

Koch, C. O.; lektor; **Masreliez, K. V.;** rådmann, ordf.; **Nilson, A. D.;** avdelningschef; **Tjus, G. G. R.;** redaktör; **Wickman, f. Johansson, Laura K.;** fru, kyrkofullm.

Suppleanter: **Anderson, U. S.;** boktryckare; **Borgström, J. V. A.;** målarmästare; **Dorff, f. Larsson, Elina W.;** fru, kyrkofullm.; **Gustavsson, K. G. H.;** notarie; **Lindqvist, F. S.;** snickare; **Rundqvist, K. E.;** metallarbetare; **Wandel, B. E. L.;** förrådsförvaltare.

Sekreterare.

Björkman, C. A. J.; sekreterare; t. Äppelviken 7 78.

Bromma norra överlärardistrikt.

Distriktet omfattar skolorna vid Ängby, Bällstalund och Alvik, vilka vårterminen 1933 räkna inalles 59 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,431 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1932 4,485 band (varav i Ängby 1,274, i Bällstalund 942 och i Alvik 2,269). Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,816 band (varav 431 i Ängby, 565 i Bällstalund och 820 i Alvik).

Vid Bromma norra folkskolor finnas dessutom 5 avdelningar av fortsättningsskolan (2 i Bällstalund och 3 i Alvik) med tillsammans 67 elever samt 1 avdelning av ersättningsskolan (i Alvik) med 27 elever.

I Alviks folkskola äro därjämte inrymda 4 avdelningar av den kommunala mellanskolan (se ovan).

Överlärare.

Wallerius, L.; träffas å exp. i Alviks skola i regel alla lösdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 12—12,30, t. Ulvsunda 26; å exp. i Bällstalunds skola fredagar 12—12,30, t. Bromma 22; å exp. i Ängby skola fredagar 12,45—13,15, t. Ängby 51.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	32
Ord. småskollärarinnor	4
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	5
E. o. småskollärarinnor	6
Lärare i övningsämnen	15
Lärarinnor i övningsämnen	21

S:a lärare och lärarinnor 96

Vaktmästare, tillika värmeledningsskötare (8).

Rydhammar, C. O.; tjl. (se nedan), *tj. Nilsson, I.* (Bällstalunds skola).

FD

Vaktmästare (7).

Johansson, J. A. (Alviks skola).

Extra vaktmästare, tillika värmeledningsskötare

(2,880 kr.).

Åström, P. T. (Ängby skola).

En värmeledningsskötare (8), en baderska (3), en extra baderska (1,440 kr.).

Bromma södra överlärardistrikt.

Distriktet omfattar skolorna i Olovslund, Ålsten, Smedslätten och Appelviken samt på Stora Essingen, vilka vårterminen 1933 räknas inalles 54 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,406 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1932 4,849 band (varav i Olovslund 1,181, i Ålsten 2,286, i Smedslätten 859 och i Essingen 523). Lärarbiblioteken omfattade vid samma tid 953 band (varav i Olovslund 370, i Ålsten 577 och i Essingen 6).

Överlärare.

Sandström, A. T. V. (t. o. m. ³⁰/₆ 1933); träffas å exp. i Ålstens skola i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14; t. Ålsten 12 50 (personl.), Ålsten 1129 (exp. och vaktm.).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	35
Ord. småskollärarinnor	5
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
E. o. småskollärarinnor	4
Lärare i övningsämnen	7
Lärarinnor i övningsämnen	13

S:a lärare och lärarinnor 74

Extra vaktmästare, tillika värmeledningsskötare

(3,780 kr.).

Rydhammar, C. O. (se ovan) (Ålstens skola).

En extra vaktmästare (2,640 kr.), en baderska (3).

Skolan för bildbara sinnesslöa barn.

Expedition: Götgatan 48, Sö.; t. 43 56 12.

Skolor: Götgatan 48, Sö.; t. 43 56 12;

Garvargatan 6, K.; t. 50 31 34.

I enlighet med av folkskoleledningen framlagt förslag beslöt stadsfullmäktige den 19 dec. 1923, att i Stockholm skulle upprättas en skola för bildbara sinnesslöa barn. Skolan, som trädde i verksamhet fr. o. m. år 1925, är anordnad som externat, d. v. s. eleverna bo i hemmen. Där elevernas egna hem finnas i uppfostringshänseende olämpliga, utackordas eleverna genom skolans försorg i andra hem. Fr. o. m. år 1931 har anordnats ett annex till skolan, beläget Garvargatan 6 och inrymmande lokaler för 25 barn. Vid sinnesslösskolan, i vilken f.n. meddelas undervisning åt 135 barn, fördelade på tio avdelningar, äro anställda en föreståndarinna och nio lärarinnor. Förutom i läsämnen meddelas undervisning i papp- och träslöjd samt skomakeri (för gossarna) och i kvinnlig slöjd och husligt arbete (för flickorna). I samband med skolan är anordnat ett s. k. daghem, närmast avsett för elever från sådana hem, där föräldrarna under dagen äro sysselsatta i förvärvsarbete utom hemmet.

Till verksamheten utgår statsbidrag enligt k. kung. den 24 okt. 1919 (jfr nedan).

Stadsfullmäktige hava uppdragit åt folkskoleledningen att vara styrelse för skolan.

Författningar. K. kung. den 24 okt. 1919 ang. understöd av statsmedel åt anstalter för bildbara sinnesslöa m. fl., med ändringar den 9 okt. 1922, 11 april 1924, 18 juni 1927 och 19 dec. 1930. — För personalen gälla i tillämpliga delar avlönings- och pensionsreglementen m. m. för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor (se sid. 216); stadsfullmäktiges beslut den 18 dec. 1931.

Stat år 1933. Utgifter: 80,462 kr.; inkomster: 24,300 kr. (statsbidrag).

Styrelse.

Folkskoleledningen.

Föreståndarinna, tillika ord. lärarinna

(tilläggsavlönning 1,260 kr.).

Elgenström-Borgström, B. Signe M., fru; träffas å skolans exp. alla läsdagar 8,15—8,40 samt dessutom måndagar och torsdagar 12,15—13,15.

Läkare.

Eeg-Olofsson, R. G.

Tre ord. och sex e. o. lärarinnor.

Stockholms stads lärlings- och yrkesskolestyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Lärlings- och yrkesskolestyrelsen.

Högbergsgatan 71, Sö.; telefoner och expeditionstid: se nedan. Styrelsens sammanträden hållas i stadshuset, K., i regel andra tisdagen i varje månad under läs-terminerna.

Stadens yrkesskolor (se vidare nedan) sorterade till en början under folkskoledirektionen, men den 19 nov. 1917 beslöt stadsfullmäktige upprättande av en fristående nämnd för ledningen av desamma, nämligen Stockholms stads yrkesskolenämnd, för vilken instruktion fastställdes av kungl. maj:t den 31 dec. 1917. I samband med den kommunala omorganisations genomförande år 1920 upphävdes emellertid denna instruktion. I dess ställe utfärdade kungl. maj:t endast den 19 mars 1920 en särskild föreskrift rörande sammansättningen av yrkesskolenämnden, som samtidigt erhöll den förändrade benämningen Stockholms stads lärlings- och yrkesskolestyrelse. Då särskild instruktion alltså saknas, är k. stadgan för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921 direkt normerande för styrelsens verksamhet.

Stockholms-stads lärlings- och yrkesskolestyrelse har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens lärlings- och yrkesskolor och att handlägga därmed sammanhängande ärenden, ävensom att bereda frågor om anslag av stadens medel till institutioner eller enskilda för bedrivande av den kommunala yrkesskoleundervisningen samt handhåva förvaltningen av härför beviljade anslag.

Lärlings- och yrkesskolestyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, åtta andra ledamöter, av vilka sju väljas av stadsfullmäktige för två år och den åttonde utgöres av en av lärlings- och yrkesskolornas rektorer (se nedan). Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Förste folkskolinspektören eller den tjänsteman, som folkskoledirektionen vid förfall för honom utser, äger närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Tillsynen över de olika lärlings- och yrkesskolorna skall under lärlings- och yrkesskolestyrelsens överinseende utövas av särskilda nämnder, bestående av, förutom skolornas rektor, tre för två år valda personer, av vilka en, tillika ordförande, utses av lärlings- och yrkesskolestyrelsen och de två andra av vederbörande

arbetsgivar-, resp. arbetarorganisation. Dessa nämnder äga att enligt de föreskrifter, lärlings- och yrkesskolestyrelsen meddelar, besluta i fråga om smärre ärenden. Respektive nämnders åtgärder skola vid styrelsens följande sammanträde anmälas. Nämnden för handelsgruppens skolor och kurser (se nedan) intar så till vida en särställning, att den består av dessa skolors rektor, den rektor, som är ledamot av lärlings- och yrkesskolestyrelsen, Stockholms borgarskolas rektor samt sex av lärnings- och yrkesskolestyrelsen valda ledamöter, av vilka en skall vara representant för arbetsgivarerna och en för de yrkesanställda.

Ledningen av samtliga skolor utövas under lärnings- och yrkesskolestyrelsens och resp. skolenämnders inseende av två av skolöverstyrelsen utsedda rektorer, en för skolorna för hantverk, industri och husligt arbete och en för handelsgruppens skolor. Den förstnämnde är dessutom av lärnings- och yrkesskolestyrelsen utsedd till yrkesskoldirektör. För att under yrkesskoldirektören utöva ledningen av vissa skolgrupper eller enskilda skolor äro av lärnings- och yrkesskolestyrelsen antagna gruppföreståndare eller förste lärare. Övrig personal antages och entledigas även av styrelsen, i den mån sådant icke uppdrages åt skolenämnden. Instruktioner för å lärnings- och yrkesskolestyrelsens stat upptagen personal utfärdas av styrelsen.

För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige jämlikt revisionsstadgan årligen tre revisorer med två suppleanter.

Uppsikt över lärnings- och yrkesskolornas verksamhet utövas av en av skolöverstyrelsen förordnad inspektör.

Författningar. K. maj:ts förnyade stadga för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921, med ändr. och tillägg den 8 juni 1928, 9 maj 1930, 5 juni 1931 och 30 dec. 1932. K. kungörelse ang. statsunderstöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning den 4 nov. 1921, med ändr. den 13 okt. 1922, 20 juni 1924, 8 juni 1928 och 9 maj 1930. K. kungörelse den 24 jan. 1930 ang. statsunderstöd till skolbibliotek med ändr. den 9 okt. 1931. Skolöverstyrelsens kung. ang. vissa föreskrifter rörande skolbibliotek den 8 febr. 1930, med ändr. den 12 jan. 1932. K. kungörelse angående stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning den 23 maj 1930, med ändr. den

LyS

6 maj 1932. Kungl. brev den 19 mars 1920 med särskild föreskrift rörande sammansättningen av Stockholms stads lärlings- och yrkesskolestyrelse. Reglemente för Stockholms stads skolor för yrkesundervisning, fastställt av skolöverstyrelsen den 31 aug. 1928. (Ang. fortsättningskoleierväsendet m. m. se under folkskoledirektionen.)

Stat år 1933. Utgifter: 1,719,392 kr.; inkomster: 977,280 kr. (därav 439,020 kr. statsbidrag).

Styrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

***Jacobsson, G. L.**, direktör.

Övriga ledamöter.

Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör (självskr.).

Berggren, H. A., målarmästare, stadsfullm.

Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.

Larsson, G. A., järnarbetare.

***Leander, F. O. B.**, yrkeslärare.

***Pålsson, E. A. V.**, slöjdlärare, stadsfullm.

***Théel, f. Roth, Elisif**, fru, stadsfullm.

Sekreterare

(3,000 kr.).

Robach, E. C.; Brunkebergstorg 13, C.; t. »folkskoledirektionen»; träffas 14—15, under juni —augusti 13—14.

Styrelsens delegerade.

Delegerade för prövning av ansökningar till lediga befattningar.

Larsson, Oscar E.; **Jacobsson, G. L.**; **Pålsson, E. A. V.**

Delegerade för frågor om inköp.

Larsson, Oscar E.; **Jacobsson, G. L.**; **Pålsson, E. A. V.**

Delegerade för prövning av ansökningar till statsstipendier.

Berggren, H. A.; **Larsson, G. A.**; **Andersson, G. K. K.**; **Ekstrand, G. A. K.**

Styrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1932 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 80.)

Brunzell, O., möbelhandlare, stadsfullm., ordf.

Linde, N., förbundsordförande.

Plan, J. H., skomakeriarbetare.

Suppleanter:

Bylin, E. A., snickare.

Lundell, G. B., skräddarmästare.

Styrelsens expedition.

Högbergsgatan 71, Sö.; t. 41 57 33, 41 33 99, 41 39 33; expeditionstid: 9—17 (lördagar och dag före helgdag 9—15).

Stat år 1933. Utgifter: 92,313 kr.

Yrkesskoldirektör

(12,000 kr.).

Andersson, G. K. K.; Högbergsgatan 71, Sö.; t. 40 09 82 (direkt), 41 57 33, 41 33 99; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och fredagar 13—14.

Kamrerare (20).

Lindeberg, A. A. R.

Assistent (13).

Hellman, G. A.

Kontorsskrivare och registrator (7).

Lagerqvist, Greta.

Kontorsbiträde (5)

(dessutom som kassör personligt lönetillägg 300 kr.).

Ljungh, A. V. (Astrid); kassakontoret hålles öppet 9,30—12 och 13—14,30.

En amanuens (4,200 kr.), ett kontorsbiträde (5), ett extra kontorsbiträde (2,820 kr.), tre extra skrivbiträden (2,340—1,740 kr.), en kontorsvaktmästare (6).

Stockholms stads skolor för yrkesundervisning.

Expedition: Högbergsgatan 71, Sö.; t. 41 33 99, 41 39 33, 41 57 33. Beträffande de olika skolornas förläggning se nedan.

I en till stadsfullmäktige ingiven skrivelse hemställde Stockholms arbetareförening år 1900, att stadsfullmäktige måtte befordra inrättandet av yrkesskolor. Denna framställning avsågs, men en samtidigt av folkskolinspektören C. G. Bergman väckt motion om frågans utredande genom en kommitté vann 1901 fullmäktiges bifall. Kommittén avgav sitt betänkande år 1906. I yttrande över detta avslöt sig folkskoledirektionen till ett av förste folkskolinspektören F. von Schéele avgivet förslag till lösning av yrkesskolefrågan, som i mycket avvek från kommitterades och vari organisationen av yrkesskolorna i München begagnats som förebild. Detta förslag följdes i allt väsentligt i stadsfullmäktiges beslut år 1911, enligt vilket yrkesskolor med kostnadsfri undervisning upprättades fr. o. m. hösten 1912 i egendomen Repslagargatan 24. Skolorna ställdes [t. o. m. 1917] under folk-

skoledirektionen, som för handläggning av hithörande ärenden inom sig utsåg en yrkes-skolenämnd (jfr ovan sid. 229), varjämte för varje skola tillsattes en särskild styrelse. Till en början inrättades en mekanisk verkstadsskola, en möbelsnickarskola och en klädsömnadsskola; sedermera tillkom successivt en elektrisk mon-törskola, en smedskola, en rörläggarskola samt en bleck- och plåtslagarskola. Undervisningen i dessa skolor, som voro treåriga, meddelades en dag i veckan, under det att eleverna övriga dagar arbetade som lärlingar hos enskilda mästare, och omfattade utom yrkesutbildning även meddelande av kunskaper i modersmålet, räkning, varu- och verktygs-känndom, hälso- och samhällslära m. m. År 1913 anordnades en tvåårig sexdagarskola för hemsömmerskor. År 1915 inrättades en tvåårig endagarskola i husligt arbete för ur folkskolan av-gångna elever, vilken dock 1920 överflyttades till fortsättningskolorna (sid. 217). År 1917 anordnades en murarskola med aftonskoleundervisning. År 1919 upprättades en urmakarskola, bestående av en ettårig femdagarskola samt en därpå följande treårig endagarskola. För att bereda även äldre arbetare tillfälle till yrkesutbildning inrät-tades år 1916 aftonkurser för elektriska montörer, för svagströmstekniker och för sömmerskor.

I anslutning till 1918 års lagstiftning an-gående den kommunala yrkesundervisningen genomfördes fr. o. m. år 1920 en omläggning av yrkeskoleväsendet i Stockholm. Sålunda före-togs en uppdelning av de olika skolformerna samt infördes ny ämnesfördelning, varjämte hela verksamheten väsentligt utvidgades.

Från och med år 1920 finnas tre olika skol-typer, som representera efter varandra följande stadi-er av undervisningen, nämligen verkstadssko-lor, lärlingsskolor och yrkesskolor.

Verkstadsskolorna, som äro avsedda för nybörjare i resp. yrken, meddela eleverna den grundläggande utbildningen i dessa. Inträdes-åldern vid verkstadsskolorna är lägst 14 år (i slaktarskolan 18 år). Undervisningen pågår 6 dagar i veckan under en tid, som allt efter de olika yrkena varierar mellan 11 måna-ders och 4 år. Läroämnena äro till huvudsaklig del yrkesarbete samt i någon mån ritning, räk-ning o. d. Fr. o. m. år 1925 hava kurserna i flertalet verkstadsskolor blivit förlängda, i regel till två år. I samband härmed har den ändrin-gen vidtagits, att i verkstadsskolorna meddelas undervisning, förutom i yrkesarbete, även i teore-tiska ämnen i en omfattning, motsvarande lär-lingsskolans hela kunskapsområde.

Lärlingsskolorna hava till ändamål att bereda yrkesanställda tillfälle att, samtidigt med förvärvande av praktisk yrkesfärdighet genom ar-bete i yrket, inhämta sådana praktiska och teo-retiska kunskaper, som kunna anses nödvändiga för att nå största möjliga yrkeskicklighet. Efter en år 1921 genomförd omläggning utgöras lärlings-skolorna av två skolformer, dels lärlingsskolans yrkesavdelningar (för elever i åldern 15—18

år), dels dess kurser för äldre arbetare. I yrkesavdelningarna erhålla eleverna undervisning 6 à 9 timmar, förlagda till en hel dag eller till 2 à 3 kvällar, varje vecka under två års tid. Läroämnena äro, förutom praktiskt verkstads-arbete, yrkeslära (yrkesarbete med material- och verktygslära, maskinlära, yrkesritning, teknologi, räkning, skrivning, yrkeshygien m. m.), yrkes-ekonomi (affärsräkning, affärsskrivning, kalkyla-tion och bokföring) samt yrkes- och arbetar-lagstiftning. Fr. o. m. år 1927 hava härjämte införts s. k. lärlingskurser, omfattande en till åtta terminer, med minst ett huvudämne och i anslutning därtill biämnen av mera allmän natur. Lärlingskurser kunna anordnas med minst 4 timmar i veckan under ett eller två arbetsår för huvudämne och under en eller två terminer för biämnen. Sådana lärlingskur-ser äro sedan år 1927 inrättade för skräddare (fyraåriga) samt för bleck- och plåtslagare, han-del och husligt arbete (ettåriga). Lärlingsskolans kurser för äldre arbetare äro avsedda för yr-kesarbetare i åldern över 18 år, som ej haft tillfälle att bevista lärlingsskolans yrkesavdel-ningar, och som i dessa kurser beredas tillfälle att i vissa ämnen inhämta motsvarande kunskaper. Undervisningen är i regel förlagd till aftnarna.

Yrkesskolorna, som äro en direkt påbygg-nad på verkstads- och lärlingsskolorna, omfatta enligt yrkeskolestadgan dels ämneskurser, ut-görande fristående lärokurser i olika läroämnen, dels yrkeskurser, utgörande sammanhängande utbildning i ett flertal för visst yrke behöfvliga läroämnen, dels och mästarkurser, avsedda för mästarutbildning. I Stockholm finnas av sådana yrkesskolor inrättade ämneskurser och yr-keskurser, vilka anordnas under olika former med längre eller kortare lärotid, allt efter förefintliga behov och arbetsförhållanden inom resp. yrken.

Förutom denna fr. o. m. år 1920 genomförd omorganisation av yrkesskoleväsendet i Stockholm företogs samtidigt en avsevärd utvidgning av verk-samheten. Fr. o. m. höstterminen 1920 upprät-tades nämligen dels nya lärlingsskolor inom kop-parslagare-, skomakare-, vagmakare-, tapetsera-re-, guldsmeds- och instrumentmakareyrkena, dels och nya parallellavdelningar inom förut befintliga lärlingsskolor. Dessutom upprättades verkstads-skolor inom samtliga nu nämnda yrken samt där-jämte inom smeds-, bleck- och plåtslageri- samt möbelsnickeri- och sadelmakeriyrkena. För utvidg-ningen erforderliga lokaler erhöles genom upp-låtande till lärlings- och yrkesskolestyrelsen av den s. k. stallbyggnaden vid f. d. Nürnbergs bryggeri, Högbergsgatan 71.¹⁾

¹⁾ En av lärlings- och yrkesskolestyrelsen år 1931 till stadsfullmäktige ingiven framställning angående uppförande av en centralbyggnad (i kvarteret Segelbåten å Kungsholmen) för verk-stads-, lärlings- och yrkesskolorna för hantverk och industri har ännu icke varit föremål för stadsfullmäktiges behandling.

Lys

Förutom ovannämnda nya verkstads- och lärlingskolor hava under åren 1921—1925 tillkommit verkstadsskolor för ateljésömmerskor, murare och skräddare, en lärlingsskola för husligt arbete (denna ersattes dock år 1928 av ettåriga lärlingskurser) samt nya verkstads- och lärlingskolor för hattmodister, målare, slaktare och charkuterier samt bokbindare. De båda nya verkstadsskolorna för målare och murare skilja sig från tidigare anordnade sådana däriigenom, att eleverna, sedan de en kortare tid erhållit utbildning å skolverkstaden, utsändas till målarmästare och byggmästare i staden, hos vilka de under skoledningens kontroll mot vanlig lärlingslön få deltaga i förekommande yrkesarbeten. Fr. o. m. hösten 1930 har slutligen inrättats en fyraårig verkstadsskola för körsnärer, innefattande jämväl en treårig avdelning för sömmerskor inom samma yrke.

A andra sidan hava verkstads- och lärlingskolorna för sadelmakare och lärlingskolorna för rörläggare i brist på elever blivit nedlagda. För rörläggare anordnas numera särskilda undervisningskurser. Verkstads- och lärlingskolorna för ateljé- och hemsömmerskor hava fr. o. m. år 1928 sammanslagits till en tvåårig verkstadsskola för klänningssömmerskor. Fr. o. m. hösten 1932 har denna verkstadsskola gjorts 3-årig för en del av lärjungarna.

Fr. o. m. hösten 1920 anordnas dag- och aftonkurser i sömnad för husmödrar. Vid yrkesskolan för elektriska montörer anordnas fr. o. m. år 1923 en elektrisk installatörskurs (yrkeskurs), avsedd att meddela sådana kunskaper, som erfordras för erhållande av behörighet att utföra elektriska installationer. Åren 1923 och 1925 hava inrättats tvenne nya skolkök, belägna Brännkyrkagatan 2 B och Sveavägen 83, varäst kortare kurser i olika grenar av husligt arbete anordnas. Vidare har år 1924 tillkommit en särskild kurs för färg-handelsbiträden (fr. o. m. hösten 1930 tvåårig). Från sistnämnda tidpunkt har inrättats ytterligare en tvåårig yrkeskurs, avsedd för lantmaskinister.

Fr. o. m. den 1 juli 1924 har lärlings- och yrkesskolestyrelsen i enlighet med beslut av stadsfullmäktige jämväl övertagit ledningen och förvaltningen av Stockholms borgarskolas handelslinje. Denna för utbildning i handelsyrket m. m. avsedda gren av lärlings- och yrkeskolornas verksamhet omfattar numera dels dag-skolor, bestående av Stockholms stads handelskolas A-kurs, omfattande två läsår, handelskolas B-kurs, med två årskurser, av vilka den ena företrädesvis är avsedd att meddela undervisning i handelsteknik och den andra i främmande språk (för handelskorrespondens), samt s. k. förberedande korrespondenskurser om en termin, dels kvällskurser (ettåriga eller terminskurser) med undervisning i olika handelsämnen, dels kurser i maskinskrivning och stenografi, dels ock ettåriga lärlingskurser med kvällsundervisning för kontorsanställda och butiksbiträden.

Vidare hava fr. o. m. år 1927 upprättats dag-

och aftonskolor för blivande expediter inom vissa branscher, till en början endast inom manufakturhandelsbranschen men numera även inom speccerihandelsbranschen. Vid dessa skolor, som äro organiserade efter ungefär samma grunder som verkstadsskolorna, är undervisningen ettårig. Fr. o. m. höstterminen 1928 anordnas även kvällskurser, avsedda för i dessa branscher redan anställda. Sedan hösten 1929 anordnas jämväl dagkurser (av åtta veckors längd) i reklam- och försäljningsteknik m. m. för detaljhandel.

Fr. o. m. april 1927 har inrättats en ny parallellavdelning av verkstadsskolan för mekaniker, vilken avdelning är speciellt avsedd för elever vid Stockholms stads skyddshem för gossar å Skrubba (se sid. 247) och förlagd till en för ändamålet uppförd verkstadsbyggnad vid skyddshemmet.

Med anledning av en i stadsfullmäktige väckt motion har stadsfullmäktige den 23 jan. 1933 beviljat ett anslag å 13,700 kr. för inrättande av kurser för arbetslösa kvinnor. Tre lärlingskurser i hushållsgöromål och sömnad hava på grund härav igångsatts. Varje kurs pågår under en tid av 3 månader.

Undervisningen vid verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna är i regel helt kostnadsfri. Endast vid handelsgruppens skolor och kurser (frånsett lärlingsskolan för kontorsanställda och butiksbiträden) liksom även i allmänhet i yrkesskolans ämneskurser erlägga eleverna avgifter. Vid vissa av lärlingskolors kurser för äldre i husligt arbete erlägga deltagarna mindre avgifter för mat och diskning. I verkstadsskolorna erhålla eleverna flitpengar för utförda arbeten.

Antalet elever vid stadens samtliga skolor för yrkesundervisning utgjorde vid vårterminens början år 1933 ialles 3,984 (i vilket antal dock i viss utsträckning ingå dubbelräkningar på grund av att elev deltar i flera kurser).

Vid skolorna finnas fem för såväl lärare som elever avsedda skolbibliotek, av vilka två äro belägna Repslagargatan 24, ett Fatbursgatan 12, ett fördelat på de till skolorna för husligt arbete hörande skolköken samt ett fördelat på skolorna för handel, Birger Jarls Torg 7 och 9. Biblioteken, som vid 1933 års ingång omfattade 7,616 band, innehålla huvudsakligen teknisk facklitteratur, litteratur om samhällslivet m. m.

I en av fröken Ebba Danelius kostnadsfritt upplåten lokal, Birger Jarlgatan 20, anordnas utställningar av vid skolorna utförda arbeten m. m. Lokalen användes även för skyltningsövningar för handelskolornas elever (jfr nedan).

Författningar. K. maj:ts förnyade stadga för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921, med ändr. och tillägg den 8 juni 1928, 9 maj 1930 och 30 dec. 1932. Reglemente för Stockholms stads skolor för yrkesundervisning, fastställt av skolöverstyrelsen den 31 aug. 1928. Avlösningsreglemente för ordinarie lärarpersonal vid Stockholms stads verkstads-, lärlings- och yrkesskolor, antaget av stadsfullmäktige den 19

dec. 1923, med ändringar den 19 dec. 1928, 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919 med senare ändringar. K. kung. den 18 juni 1925 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggspension för ordinarie lärare och lärarinnor vid Stockholms stads skolor för yrkesundervisning, antaget av stadsfullmäktige den 19 dec. 1928.

Avlöningar. (Beträffande överlärare, grupp-föreståndare m. fl. se nedan.) Ordinarie lärare. 10 ordinarie lärare, därav en manlig lärare i teoretiska ämnen och en manlig förste yrkeslärare 5,400 kr., 5 manliga yrkeslärare 5,100 kr. och 3 kvinnliga yrkeslärare 3,900 kr. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för manlig och 360 kr. för kvinnlig lärare.

E. o. lärarpersonal. 3 förste lärare (5,400—5,100 kr.), 3 lärare i teoretiska ämnen (5,100 kr.), 27 t. v. anställda lärare (5,400—4,500 kr.) och 13 t. v. anställda lärarinnor (3,600 kr.) samt vid handelsgruppen 2 t. v. anställda lärare i handelsteknik (4,500 kr.), 2 lärarinnor i modersmålet och främmande språk (3,900 kr.), 2 lärarinnor i svensk stenografi, svensk handelskorrespondens och maskinskrivning (3,600 kr.) och 2 t. v. anställda lärare i maskinskrivning (2,700 kr.). Dessutom 123 timlärare, därav 80 manliga och 37 kvinnliga, samt därjämte tillfälligt anställda timlärare. Timlärarnas arvoden utgå med 4,50—2,40 kr. för varje undervisningstimme enligt av tjänstenämnden fastställda grunder.

Skolläkare: anslag 1,200 kr.

Inspektor

(förordnad av skolöverstyrelsen).

Wretblad, P., ingenjör, teknisk konsulent i kommerskollegium.

Skolläkare.

Heineman, I. D.; t. 10 65 50 (för manliga elever).
Bernhagen, Hanna L.; t. 60 61 00 (för kvinnliga elever).

Skolorna för hantverk, industri och husligt arbete.

Rektor.

Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör (se sid. 230); Högbergsgatan 71, Sö.; t. 40 09 82 (direkt), 41 33 99, 41 57 33; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och fredagar 13—14.

Rektorsbiträde.

(2,400 kr.).

Elmberg, M. O.

Skolorna vid Fatbursgatan.

Fatbursgatan 12, Sö.; exp. t. 43 30 26.

Två vaktmästare (7), en verktygsutlämnare (7).

Mekaniker- och automobilmekaniker.

(Verkstads-, lärlings- och yrkesskolor.)

Tel. 41 18 11.

Nämnd.

Berthelius, F., civilingenjör, ordf.; **Pyk**, H. T., överingenjör; **Johansson**, K. V., filare; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör; **Hallgren**, H. H., fabrikör (adjungerad ledamot vid behandling av ärenden rörande automobilmekanikerskolan).

Smeder.

(Verkstads- och lärlingsskolor.)

Tel. 43 58 28.

Nämnd.

Berthelius, F., civilingenjör, ordf.; **Petrelus**, K. A., fabrikör; **Frissell**, K. V. E., konstsmid; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Kopparslagare.

(Verkstadsskola.)

Tel. 41 18 07.

Nämnd.

Tengelin, C. A. H., tjänsteman, ordf.; **Bergquist**, P. J., fabrikör; **Falk**, A. G., kopparslagare; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Bleck- och plåtslagare.

(Verkstads-, lärlings- och yrkesskolor.)

Tel. 41 18 11.

Nämnd.

Berthelius, F., civilingenjör, ordf.; **Hasselgren**, J. S., fabrikör; **Hessler**, I. N., ombudsman; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Guldsmeder.

(Verkstads- och lärlingsskolor.)

Tel. 41 18 44.

Nämnd.

Pålsson, E. A. V., slöjdlärare, stadsfullm., ordf.; **Carlman**, S. C. R. V., hovjuvelerare; **Låås**, A. S. J., nysilvverarbetare; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.

LyS

Tapetserare.

(Verkstads- och lärlingsskolor.)

Tel. 41 18 07.

Nämnd.

Pålsson, E. A. V., slöjdlärare, stadsfullm., ordf.; **Sundström, N. E. M.**, tapetserarmästare; **Carlsson, L. H.**, tapetserare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Skomakare.

(Verkstadsskola.)

Tel. 41 18 44.

Nämnd.

Johanson, K. E., landsorganisationens ordförande, ordf.; **Lundgren, B. C.**, skomakarmästare; **Wige, K. J.**, skoarbetare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Bokbindare.

(Verkstads- och lärlingsskolor.)

Tel. 41 18 44.

Nämnd.

Åström, A. V., disponent, ordf.; **Ljunggren, H.**, fabrikör; **Eriksson, D. P. N.**, förtroendeman; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Målare.

(Verkstads-, lärlings- och yrkesskolor.)

Tel. 43 58 28.

Nämnd.

Berggren, H. A., målararmästare, stadsfullm., ordf.; **Svensson, P.**, fabrikör; **Pettersson, H. J. M.**, ombudsman; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör; **Nilsson, N. A.**, handelsföreståndare (adjungerad ledamot vid behandling av ärenden rörande färghandelsbiträdesskolan).

Förste lärare

(5,400 kr.).

Holmberg, G. M.

Skolorna vid Repslagargatan.

Repslagargatan 24, Sö.; exp. t. 43 37 01; dessutom lokaler för teoretisk undervisning: Fiskargatan 1, Sö., t. 40 26 40.

Ett extra kontorsbiträde (2,820 kr.), en vaktmästare (7).

Instrumentmakare.

(Verkstads- och lärlingsskolor.)

Tel. 40 45 02.

Nämnd.

Berthelius, F., civilingenjör, ordf.; **Pyk, H. T.**, överingenjör; **Hallgren, H. H.**, fabrikör; **Johansson, K. V.**, filare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Elektriska montörer samt elektro-mekaniker.

(Verkstads-, lärlings- och yrkesskolor.)

Tel. 41 18 04.

Nämnd.

Holmer, R. A., statsinspektör, ordf.; **Lövén, N. A. A.**, ingenjör; **Larsson, K. W.**, elektrisk montör; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Urmakare.

(Verkstadsskola.)

Tel. 40 45 02.

Nämnd.

Sidenbladh, E. T., byråchef, ordf.; **Eriksson, E. G.**, urfabrikör; **Österdahl, C. A.**, urmakeriarbetare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Möbelsnickare.

(Verkstads-, lärlings- och yrkesskolor.)

Tel. 41 18 04, 43 37 01.

Nämnd.

Pålsson, E. A. V., slöjdlärare, stadsfullm., ordf.; **Wickman, J. Nison**, snickarmästare; **Carlsson, C. H.**, möbelsnickare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Vagnmakare och inredningssnickare.

(Verkstadsskola.)

Tel. 43 37 01.

Nämnd.

Pålsson, E. A. V., slöjdlärare, stadsfullm., ordf.; **Karlsson, G. A. J.**, snickarmästare; **Jönsson, E. M.**, vagnmakare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Rörläggare.

(Lärlings- och yrkesskolor.)

Tel. 40 26 40, 43 37 01.

Nämnd.

Hultman, G. H., överingenjör, ordf.; **Widerberg, N. H.**, ingenjör; **Falk, H.**, rörarbetare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Murare.

(Verkstads- och lärlingsskolor.)

Svarvargatan 9, K.; t. 53 08 34.

Nämnd.

Hansson, S., redaktör, ordf.; **Nilsson, P.**, byggmästare; **Engberg, J. A. A.**, murare, stadsfullm.; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Förste lärare

(5,400 kr.).

Johnzon, A. H. W.

Slaktare och charkuterister.

(Verkstads-, lärlings- och yrkesskolor.)

*Slakthuset, Enskede; t. Enskede 12 06.***Nämnd.****Ahlström**, V., handlande, ordf.; **Bussler**, K. E. E., grosshandlare; **Carlsson**, E. R. V., slakteriarbetare; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.**Skräddare.**

(Verkstads- och lärlingsskolor.)

*Brunkebergstorg 11, C.; t. 11 28 87.***Nämnd.****Cervin**, N. H., fabrikör, stadsfullm., ordf.; **Lundell**, G. B., skräddarmästare; **Carlsson**, K. A., skräddare; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.**Förste lärare**

(5,100 kr.).

Rafstedt, S. A. F.

Körnsnärer och sömmerskor inom körnsnärsyrket.

(Verkstadsskola.)

*Brunkebergstorg 11, C.; t. 11 28 87.***Nämnd.****Carlenius**, G. W., verkstadschef, ordf.; **Lindner**, W. J. B., direktör; **Hanell**, T., ombudsman; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.**Sömnadsgruppen.***Repslagargatan 24, Sö.; exp.: t. 43 11 47.***Gruppchef**

(5,400 kr.).

Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M.**Klänningssömmerskor.**

(Verkstads-, lärlings- och yrkesskolor.)

*Repslagargatan 24, Sö.; t. 43 11 47.***Nämnd.****Théel**, f. Roth, Elisif, fru, stadsfullm., ordf.; **Carlenius**, G. W., verkstadschef; **Johnson**, f. Carlsson, Ellen M. V., fru; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.**Hattmodister.**

(Verkstads- och yrkesskolor.)

*Repslagargatan 22, Sö.; t. 43 06 32.***Nämnd.****Fjällbäck Holmgren**, Karin H., fru, ordf.; **Ryd**, f. Larsson, C. W. (Lotten), modist; **Andreasson**, E. Margareta, modist; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.**Gruppen för husliga yrken.***Exp.: Kungsholmsgatan 16, K.; t. 50 88 23, 53 35 57.***Gruppchef**

(5,400 kr.).

Johansson, Karin.

Ett extra kontorsbiträde (2,340 kr.).

Husligt arbete.

(Lärlings- och yrkesskolor.)

(Undervisningen bedrivs dels i skolköken Kungsholmsgatan 16, t. 53 35 57, Brännkyrkagatan 2 B, t. 40 30 74, Sveavägen 83, t. 31 58 64 och Karlavägen 66, t. 60 05 80, dels i sömnadslokaler, Stora Nygatan 40—42, t. 10 85 60.)

Nämnd.**Laurell**, Signe, fröken, ordf.; **Arfwedson**, Lilly M., skolkökslärarinna; **Carlsson**, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör; **Grönvall**, J. K. (Hanna), hembiträde, stadsfullm. (adjungerad ledamot vid behandling av ärenden rörande hembiträdesutbildning).**Skolorna för handel.****Nämnd.****Holmblad**, D. G. A., grosshandlare, ordf.; **Andrén**, J. C., specerihandlare; **Lindblom**, Edith M., fröken; **Magnuson**, P. K., förgyllare, stadsfullm.; **Wetterlind**, J. A., grosshandlare; en vakant; **Ekstrand**, G. A. K., rektor (se nedan); **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör; **Nilsson**, S., borgarskolans rektor.**Rektor**

(9,000 kr.).

Ekstrand, G. A. K.; träffas säkrast tisdagar och torsdagar 11—12 samt måndagar och fredagar 18,30—19,30; Birger Jarls Torg 7, St.; t. 20 21 33, 20 27 10.**Rektorsassistent**

(1,980 kr.).

Ekstrand, Lilly A. I.

Ett extra kontorsbiträde (2,100 kr.), tre extra vaktmästare (1,980—1,260 kr.).

LyS

Stockholms stads handelsskola.

Birger Jarls Torg 7 och 9, St.; exp.: Birger Jarls Torg 7, 2 tr., St.; t. 20 21 33, 20 27 10.

Förberedande expeditkurser inom manufaktur- och specerihandelsbranscherna.

Birger Jarls Torg 7 och 9, St.; t. 20 21 33, 20 27 10.

Förberedande korrespondenskurs.

Birger Jarls Torg 7 och 9, St.; t. 20 21 33, 20 27 10; Danderydsgatan 4—6, Ö.; t. 11 11 95.

Kurser i stenografi och maskinskrivning.

Birger Jarls Torg 7 och 9, St.; t. 20 21 33, 20 27 10; Danderydsgatan 4—6, Ö.; exp.: Danderydsgatan 4—6, Ö.; t. 11 11 95.

Lärlingsskolans yrkesavdelningar för handel.

Se Stockholms stads handelsskola.

Yrkesskolans ämneskurser för handel samt yrkesskolans förberedande kurser för handel.

Birger Jarls Torg 7 och 9, St.; Danderydsgatan 4—6, Ö.; exp.: Birger Jarls Torg 7, St.; t. 20 21 33, 20 27 10; Danderydsgatan 4—6, Ö.; t. 11 11 95.

Skolornas utställning.

Birger Jarlsgatan 20, Ö.; t. 10 72 92; utställningen hålles öppen 10—18.

Ett extra kontorsbiträde (2,580 kr.).

Beträffande lärarpersonalen vid skolorna för yrkesundervisning se sid. 233.

Stockholms stads barnavårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Barnavårdsnämnden.

Klarabergsgatan 31, C.; t. »barnavårdsnämnden» samt 11 99 88. Nämnden sammanträder i regel tisdagar kl. 15 (med undantag av andra tisdagen i varje månad).

Genom lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn förordnades, att i varje skoldistrikt skulle finnas en barnavårdsnämnd, med åliggande att taga vård om dylika barn under femton år, som vistades inom distriktet. I Stockholm var folkskoledirektionen [folkskoleöverstyrelsen] barnavårdsnämnd, men direktionen hade överlåtit beslutanderätten i hithörande ärenden åt en särskild, inom direktionen utsedd delegation (barnavårdsnämnden i inskränkt bemärkelse). Sedermera utvidgades den av folkskoledirektionens barnavårdsnämnd utövade verksamheten avsevärt, främst genom tillkomsten av 1917 års lag om barn utom äktenskap, enligt vilken nämnden fick till uppgift att för utom äktenskap födda barn utse barnavårdsmän samt utöva tillsyn över dessas verksamhet. Fr. o. m. år 1920 förlades även det nyinrättade skyddshemmet för flickor å Eknäs samt det från fattigvårdsnämnden till folkskoledirektionen överflyttade skyddshemmet för gossar å Skrubba under barnavårdsnämndens förvaltning.

Vissa barnavårdande uppgifter ankommo därjämte å andra stadens myndigheter. Sålunda hade fattigvårdsnämnden att i enlighet med fattigvårdslagen genom utackordering eller intagning å anstalt omhändertaga nödställda, sjuka och värlösa barn, och hälsovårdsnämnden hade enligt lagen den 6 juni 1902 om fosterbarns vård att utöva kontroll över vårderna av fosterbarn under sju år.

Denna splittring av samhällets barnavårdsuppgifter på flera olika organ medförde givetvis åtskilliga olägenheter. Genom lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård, vilken trädde i kraft den 1 jan. 1926, genomfördes i anledning härav en centralisering och omläggning av den samhälleliga barnavårdsverksamheten. Enligt nämnda lag skola alla de ovannämnda barnavårdsuppgifterna obligatoriskt tillhöra en särskild, för ändamålet inrättad barnavårdsnämnd (med undantag dock för understöd åt barn, som vårdas i sina hem, vilken verksamhet fortfarande skall ankomma å fattigvårdsnämnden). Den nya barnavårdslagen föreskriver därjämte dels en utsträckning av rätten till ingripande från barnavårdsnämndens sida till en ny kategori av barn, nämligen i föräldrahemmet

misshandlade, för allvarlig vanvård eller annan fara till liv eller hälsa utsatta barn under sexton år, dels också en allmän höjning av åldersgränsen för barn, med vilka barnavårdsnämnd äger taga befattning, nämligen för vanartade barn från femton till aderton år, för fosterbarn från sju till sexton år och för i sedligt avseende försummade barn från femton till sexton år; för de från fattigvården överflyttade barnen gäller samma åldersgräns, 16 år, som för obligatorisk fattigvård på grund av minderårighet enligt fattigvårdslagen.

Utom sina övriga uppgifter har barnavårdsnämnden att i äktenskapsmål och adoptionsärenden på domstols begäran avgiva yttrande rörande vederbörandes lämplighet såsom barnaföstrare. Nämnden äger därjämte bl. a. befogenhet att för adoptivbarn föra talan om hävande av adoptivförhållande samt att i vissa fall hos domstol göra anmälan om föräldrars skiljaned från vårdnaden, om entledigande av förmyndare samt om förordnande av god man för bevakande av barns rätt vid talan om dess börd.

Enligt av kungl. maj:t den 8 maj 1925 fastställd instruktion för *Stockholms stads barnavårdsnämnd* skall nämnden handhava de uppgifter, som jämlikt lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och eljest gällande föreskrifter tillkomma barnavårdsnämnd, ävensom övriga barnavården rörande angelägenheter vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas.

Nämnden består av högst nio, minst sju ledamöter (f. n. åtta), vilka jämte sju suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämndens ledamöter skola vara a) en lagkunnig, i domarvärv erfaren man, b) en ledamot av fattigvårdsnämnden, c) en kyrkoherde i någon av stadens territoriella församlingar eller annan i församlings-tjänst inom staden anställd ordinarie präst, d) en vid stadens folkskolor eller fortsättningsskolor anställd lärare eller lärarinna eller en av stadens folkskolinspektörer, e) en läkare samt f) ytterligare minst två, högst fyra för nit och intresse för barn- och ungdomsvård kända män och kvinnor (stadsfullmäktige hava den 21 febr. 1927 bestämt sistnämnda antal till tre). Minst en av ledamöterna skall vara kvinna. För varje ledamot utses en suppleant i motsvarande ställning, dock skola för de i f) omförmälda ledamöterna, även om de äro flera än två, väljas allenast två suppleanter. Stadsfullmäktige utse en av nämndens ledamöter till ordförande att tjänstgöra för den tid, han är vald till ledamot. Vice ordförande utser nämnden inom sig vid början av varje kalenderår. Vederbörande borgarråd äger,

BvN

även om han icke är ledamot av nämnden, närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet. Enahanda befogenhet tillkommer förste folkskolinspektören och förste stadsläkaren.

För revision av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Med hänsyn till det nära sambandet mellan barnavårdsnämndens och fattigvårdsnämndens verksamhet föreskrives i den nya barnavårdslagen, att, i den mån så provas påkallat, representeras för dessa nämnder eller nämnderna i deras helhet böra sammankomma för rådplägnung om angelägenheter, som beröra bådas verksamhet. Äro beträffande visst ärende barnavårdsnämnden och fattigvårdsnämnden av olika mening, vilkendera myndigheten som har att ingripa, bör ärendet överlämnas till en tremannanämnd, bestående av den för båda nämnderna gemensamma ledamoten samt ytterligare en för ett år utsedd ledamot från vardera av nämnderna. Denna nämnd avgör, vilken av myndigheterna som skall taga befattning med ärendet.

Under barnavårdsnämnden sorterar nämndens expedition, som — under ledning av en barnavårdsdirektör — fungerar som nämndens utredande och verkställande organ, samt därjämte sju barnhem, två skyddshem och två lärlingshem. Med nämndens expedition har fr. o. m. år 1926 införlivats dels fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå, dels den förut under hälsovårdsnämnden lydande fosterbarninspektionen. Av barnhemmen sorterade två (jämte två numera nedlagda) redan tidigare under barnavårdsnämndens förvaltning, tre hava dit överflyttats från fattigvårdsnämnden och ett nyinrättades år 1928. Från fattigvårdsnämndens stat hava dessutom till barnavårdsnämndens stat överflyttats Stockholms stads spädbarnshem samt det under en särskild styrelse stående spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne (se nedan).

Författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, med ändringar den 11 juni 1926, 18 juni 1927, 19 sept. 1929 samt 29 maj och 5 juni 1931. Lag om barn utom äktenskap den 14 juni 1917, med ändringar den 11 juni 1920, 27 juni 1924 och 8 juni 1928. Instruktion för Stockholms stads barnavårdsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 8 maj 1925, med ändringar den 14 jan. 1927 och 1 aug. 1930.

Stat år 1933. Utgifter: 3,204,347 kr.; inkomster: 1,089,052 kr. (därav 225,000 kr. från allmänna barnhusets Stockholmsfond, se sid. 249, och 84,225 kr. bidrag och ersättning av statsmedel).

Barnavårdsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadsfullmäktige).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. > stadshuset; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru.

Övriga ledamöter.

- *Andersson, Paul, överlärare, stadsfullm.
- *Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.
- *Danielsson, f. Ahlstrand, H. M. (Stina), fru.
- *Ljunge, H. T. N., kyrkoherde.
- Malmberg, N. M., docent.
- Trotzig, C. A. F., rådman.

Suppleanter.¹⁾

- *Wandland, f. Hopp, Anna, fru, stadsfullm.
- Lundh-Eriksson, J. A. (Nanna), fru, folkskol-lärarinna, stadsfullm.
- *Dahl-Kruse, E. Ingeborg, fru.
- *Théel, f. Roth, Elisif, fru, stadsfullm.
- *Mogård, J. A. B., kyrkoherde.
- Ivarsson-Pauli, R. Gulli, prakt. läkare.
- Hedelius, A. G., assessor.

Kassaförvaltare.

Löfving, K. B. E., barnavårdsdirektör; Andersson, Paul, överlärare, stadsfullm. (suppl.).

Sekreterare.

Källander, H. J. (se sid. 59).

Barnavårdsnämndens delegerade.

Delegerade för byggnadsärenden.

Andersson, Paul; Fjällbäck Holmgren, Karin H.; Larsson, Oscar E., ordf.

Delegerade för samhällsvårdsärenden.

Andersson, Paul; Danielsson, f. Ahlstrand, H. M. (Stina); Fjällbäck Holmgren, Karin H., ordf.
Suppleant: Carlsson, f. Lindskog, Anna R.

Delegerade för upphandlingsärenden.

Carlsson, f. Lindskog, Anna R.; Théel, f. Roth, Elisif.

Delegerad för ungdomsbyrån.

Larsson, Oscar E.

Tremannanämnden.

(Se ovan.)

Danielsson, f. Ahlstrand, H. M. (Stina), fru (självskriven såsom ledamot i såväl fattigvårdsnämnden som barnavårdsnämnden); Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm. (utsedd av barnavårdsnämnden); Karlsson, Victor E.,

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordning, som de ledamöter (inberäknat ordföranden och vice ordföranden), vilkas resp. ersättare de enligt gällande författningar eller nämndens beslut i första hand skola vara (fru Lundh-Eriksson är enligt nämndens beslut ersättare för såväl vice ordföranden som hr Andersson).

borgarråd, stadsfullm. (utsedd av fattigvårdsnämnden).

Barnavårdsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1932 års räkenskaper och förvaltning).
(Jfr sid. 80.)

Hultgren, f. Stålander, Helena A. J., fru.

Montelius, G. H.; revisor, ordf.

Svensk, f. Pettersson, Signe M. L., fru.

Suppleanter:

Asplund, f. Nilsson, Alma E., fru.

Stålbärj, f. Nilsson, Ellen M., fru.

Barnavårdsnämndens expedition.

Klarabergsgatan 31, 2 tr., C.; t. »barnavårdsnämnden»; expeditionstid: 10—14.

Barnavårdsnämndens expedition, som tillika fungerar som nämndens utredande och verkställande organ, är uppdelad på fyra avdelningar: avdelningen för förebyggande åtgärder samt (för skyddsuppfostran och samhällsvård) omhändertagna barn, avdelningen för tillsyn å barn utom äktenskap, avdelningen för tillsyn av fosterbarn samt kamerala avdelningen. Expeditionens chef är barnavårdsdirektören.

Stat år 1933. Expeditionen. Utgifter: 499,440 kr.; inkomster: 1,000 kr. Utackordering m. m. Utgifter: 1,079,354 kr.; inkomster: 6,750 kr. Ersättning för underhåll och vård. Inkomster: 401,000 kr.

Barnavårdsdirektör (25).

Löfving, K. B. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1943); mottagningstid: 10—12.

Avdelningen för förebyggande åtgärder samt (för skyddsuppfostran och samhällsvård) omhändertagna barn. (Avd. I.)

Klarabergsgatan 31, 2 tr., C.; t. »barnavårdsnämnden» samt 1199 88; expeditionstid: 10—14, fredagar även 19—20 (för anmälningar). Ang. ungdomsbyrån se nedan.

Avdelningen ombesörjer de åligganden, som enligt föreskrifterna i lagen om samhällets barnvård åvila barnavårdsnämnden beträffande dels vanartade, i sedligt avseende försummade samt misshandlade eller kroppsligt vanvårdade barn, dels ock nödställda, sjuka och värlösa barn.

För verksamhetens bedrivande har barnavårdsnämnden indelat staden i fjorton kretsar, var och en under närmaste uppsikt av ett kretsombud, utsett av nämnden antingen bland dess egna ledamöter eller ock bland andra män och kvinnor, vilka nitälska för ungdomens vård och fostran. Kretsombuden äga närvara vid barnavårdsnämndens sammanträden.

I fråga om vanartade, i sedligt avseende försummade samt misshandlade eller kroppsligt vanvårdade barn äger barnavårdsnämnden att, i den mån omständigheterna därtill föranleda, meddela förmaning åt barnets föräldrar, tilldela varning eller äga åt barnet samt föreskriva anlitande av lämplig, till stöd för hemuppfostran inrättad anstalt eller barnets hållande till viss lämplig sysselsättning. I samband med beslut om åtgärd, som nyss nämnts, bör nämnden uppdraga åt särskild person (övervakare) att med uppmärksamhet följa barnets levnadsförhållanden och övervaka dess uppfostrande. Om dessa förebyggande åtgärder visa sig gagnlösa, bör nämnden skilja barnet från hemmet och omhändertaga detsamma för s. k. skyddsuppfostran. Beslut om sådant omhändertagande skall, därest föräldrarna ej lämna sitt samtycke härtil, underställas överståthållarämbetets prövning. Skyddsuppfostran skall för de vanartade barnens vidkommande meddelas å särskilda s. k. skyddshem (se nedan sid. 247) eller ock i enskilt hem eller barnhem (se nedan sid. 244), om så anses lämpligare. I fråga om de icke vanartade barnen skall skyddsuppfostran meddelas i främsta rummet genom utackordering i enskilda hem, som stå under barnavårdsnämndens ständiga tillsyn, dock må särskilda omständigheter eller brist på lämpliga fosterhem kunna föranleda barnets intagande å barnhem. För ingripande mot vanartade barn är åldersgränsen aderton år och för andra barn sexton år. När för skyddsuppfostran omhändertaget barn anses ej vidare vara i behov av sådan uppfostran, skall barnet utskrivas. Sådan utskrivning skall äga rum senast, då barnet fyller aderton år, dock må utskrivning av i skyddshem intagen elev kunna anstå till dess vederbörande fyllt tjuguet år. Vid slutlig utskrivning bör tillses, att barnet erhåller lämpligt arbete och nödig utrustning.

Barnavårdsnämndens omsorg om de nödställda, sjuka eller värlösa barnen, vilken tidigare åvilat fattigvården, kallas samhällsvård. Föremål för nämndens ingripande i detta hänseende äro dock endast barn under sexton år, vilka antingen sakna föräldravård, emedan föräldrarna övergivit barnet eller avlidit, eller ock på grund av förhållandena i föräldrahemmet eller sjukdom eller svaghet hos barnet anses böra omhändertagas för erhållande av vård i enskilt fosterhem eller å anstalt. I detta fall får dock omhändertagandet endast ske med föräldrarnas medgivande. Nödställda barn, som anses erhålla den lämpligaste hjälpen genom understöd i hemmet, ävensom alla nödställda över sexton år tillhöra liksom förut fattigvårdens område.

Utackorderingen av nödställda och sjuka personer, såväl barn som vuxna, har alltsedan år 1891 omhändertagits av fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå. Genom 1924 års barnavårdslagstiftning ålades barnavårdsnämnden att handhava utackorderingen av barn un-

BvN

der sexton år. Med hänsyn till olämpligheten av att företaga en uppdelning av utackorderingsbyråns verksamhet på barnavårdsnämnden och fattigvårdsnämnden beslöts i anledning härav, att utackorderingsbyrån i dess helhet skulle fr. o. m. år 1926 överflyttas till barnavårdsnämnden och införlivas med dess expedition. Förutom omhändertagandet av utackordering av barn skall barnavårdsnämndens expedition sålunda tills vidare biträda fattigvårdsnämnden vid anskaffande åt äldre personer av utackordering i enskilda hem, vid ekonomiska uppgörelser i samband härmed och vid inspektion. Kostnaderna för ifrågavarande utackorderingsverksamhet beträffande äldre personer uppföras dock å fattigvårdsnämndens stat. Utackorderingsbyråns tidigare befattning med å hospital, vanförestalter, ålderdomshem och andra dylika anstalter av offentlig karaktär vårdade vuxna personer har icke överflyttats till barnavårdsnämnden, utan denna verksamhet omhänderhaves fortfarande av fattigvårdsnämnden ensam. Den förut av utackorderingsbyrån handhavda utackordering av lindrigt sinnessjuka i familjevård ombesörjes numera av hälsovårdsnämnden (genom styrelsen för den öppna vården av psykiskt sjuka) (se sid. 160).

De barn, som av barnavårdsnämnden omhändertagats för samhällsvård, utackorderas i enskilda fosterhem, där ej särskilda omständigheter föranleda, att barnet bör intagas i barnhem eller anstalt för sjuka och abnorma. Förutom till nämndens egna barnhem (se nedan sid. 244) förekommer givetvis även överlämnande av barn mot avgift till andra barnavårdsanstalter, av vilka en del understöddas av och stå i nära samarbete med nämnden eller med visst inflytande för nämnden å deras ledning. Bland dessa anstalter må nämnas spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne (se nedan sid. 246) m. fl. spädbarnshem, Hambergska stiftelsens barnhem i Färentuna socken å Svartsjölandet, avsett för tuberkulösa, men ej sjukhusvård behövande barn, samt Karlslunds sinnesslöanstalt vid Väsby. Sistnämnda anstalt innehaves numera av föreningen för psykiskt vanlottade, i vars styrelse nämnden äger utse en ledamot.

För varje utackorderingsområde i landsorten utser barnavårdsnämnden lokalombud, som skäl utspöka och föreslå hem, lämpliga för mottagande av barn för vård och uppfostran, samt handhava tillsynen över barnen inom distriktet. Lokalombudens verksamhet ävensom fosterhemmen inspekteras av barnavårdsinspektörerna. Kungl. maj:t har den 4 dec. 1930 med givet barnavårdsnämnden fortsatt befrielse t. v. intill utgången av år 1935 från kontroll från vederbörande vistelsekommuns barnavårdsnämnds sida över de till fosterhem eller barnhem utom Stockholm överlämnade barnen.

I fråga om förundersökningar och hemortsrättstugningar m. m. beträffande barn, som omhändertagats för skyddsuppfostran eller samhällsvård, äger barnavårdsnämnden erhålla erforderligt biträde från vederbörande fattigvårdsmyndigheter.

För kostnaderna för omhändertaget barn äger barnavårdsnämnden uttaga ersättning av barnets föräldrar eller annan underhållsskyldig. Därest underhållsskyldig undandrager sig honom åliggande ersättningsskyldighet, kan han av barnavårdsnämnden föreläggas att fullgöra honom å fattigvårdsanstalt eller eljest anvisat arbete. Arbetsföreläggande kan jämväl av barnavårdsnämnden tillgripas mot föräldrar, vilkas försummelse att fullgöra på civilrättslig väg fastställt bidragskyldighet föranleder försämring i barnets uppehälle och uppfostran. För omhändertagande av dylika försumliga underhållsskyldiga äger barnavårdsnämnden disponera platser å de för fattigvårdsnämnden avsedda arbetshemmen Ösbyholm för män och Emaus för kvinnor (jfr sid. 189).

Å barnavårdsnämndens expedition har upprättats ett centralregister över de barn, som äro föremål för nämndens verksamhet, med undantag dock tills vidare av de utomäktenskapliga barnen.

Den under de senaste åren växande arbetslösheten har i allt större omfattning drabbat jämväl ungdomen, vilket bl. a. medfört, att ynglingar, som tidigare varit föremål för åtgärd från barnavårdsnämndens sida, hänvänt sig till nämnden med begäran om råd och hjälp, då de stått utan arbete eller bostad. Men även annan manlig ungdom ävensom föräldrar hava i dylika situationer sökt nämndens bistånd. Anledningen härtill har i åtskilliga fall också varit iråkeade nödlägen och svårigheter av andra slag. Då denna verksamhet, som handhafs av nämndens kansli, under år 1931 visade tendens till stark ökning och då den verksamhet av likartad beskaffenhet, som sedan år 1928 bedrivits av en på enskild väg tillkommen institution, Hemgården för arbetslös ungdom, med 1931 års utgång upphörde, har barnavårdsnämnden för ifrågavarande ändamål fr. o. m. år 1932 upprättat en särskild avdelning, benämnd *Stockholms stads upplysnings- och rådgivningsbyrå för ungdom* (förkortat Ungdomsbyrå).

Ungdomsbyråns utgör nämndens organ för handläggning av sådana till nämndens verksamhet hörande ärenden, vilka avse befrämjandet av åtgärder till ungdoms välfärd. I överensstämmelse härmed har byrån till uppgift att med uppmärksamhet följa de inom kommunen rådande förhållandena i avseende å ungdoms vård och uppfostran, att meddela skolfri ungdom upplysningar och råd i fråga om utbildning och yrkesval, i fall av inre eller yttre svårigheter samt i personliga angelägenheter i allmänhet, varvid särskild uppmärksamhet skall ägnas åt de unga, som till följd av kroppslig eller andlig brist eller svaghet äro i behov av hjälp, att tillhandagå föräldrar med upplysningar och råd i uppfostringsfrågor och andra för de ungas välfärd betydelsefulla angelägenheter, samt att söka bereda arbetslös ungdom sådan sysselsättning och omvårdnad, som är ägnad att motverka de skadliga följderna av arbetslösheten.

Ungdomsbyråns verksamhet omfattar tills vidare endast manlig ungdom och sådan ungdoms föräldrar. I anslutning till byråns verksamhet skola med särskild hänsyn till de arbetslösa tills vidare *dels* anordnas arbetskurser i ett eller flera yrken, *dels* anordnas föredrag eller kurser i allmänt och medborgerligt bildande samt andra för ungdomen nyttiga och lämpliga ämnen, *dels* vidtagas andra föranstaltningar, ägnade att tillgodose de ungas fysiska och andliga vård och fostran. För kursdeltagare skall, i den mån medel ställas till förfogande, anordnas bespising, och för de unga, som äro i saknad av hem eller vilkas hemförhållanden äro otillfredsställande, skall möjlighet beredas att kunna tillbringa någon del av dagen inom byråns lokaler med tillfällen till läsning och annan lämplig sysselsättning.

Till förebyggande av dubbelarbete och onödiga kostnader samt till betryggande av planmässighet och effektivitet skall ungdomsbyrån upprätthålla ett intimt samarbete med andra myndigheter och institutioner, vilka hava att vidtaga hjälpåtgärder med avseende på ungdom eller som bedriva annan ungdomsvårdande verksamhet. Vad särskilt angår samarbetet med stadens arbetsförmedling fordras såsom regel, att arbetslös skall vara anmäld därstädes, innan byrån tager befattning med honom. Den närmaste ledningen av byråns verksamhet handhåves av en föreståndare, vilken är ansvarig för arbetets bedrivande enligt ovan angivna riktlinjer.

Slutligen har nämnden fr. o. m. år 1933 såsom ett led i nämndens allmänt förebyggande verksamhet upprättat en särskild *rådgivningsbyrå för uppfostringsfrågor*, vilken har till uppgift att lämna råd och hjälp åt föräldrar, lärare och andra barnafostrare rörande behandling av sådana barn i förskolåldern och skolåldern, vilkas uppförande eller förhållningsätt i övrigt förete mera framträdande egenomligheter (»problembarn»).

Författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, med ändringar den 11 juni 1926, 18 juni 1927, 19 sept. 1929 samt 29 maj och 5 juni 1931. Kungl. kung. med vissa föreskrifter i anledning av lagen om samhällets barnavård den 8 maj 1925. Kungl. kung. om statsbidrag till vissa kostnader enligt lagen om samhällets barnavård den 8 maj 1925. Kungl. kung. om efterlysning av vissa underhållsskyldiga den 25 nov. 1927. Lagarna den 14 juni 1917 om adoption (§§ 9 och 20), den 11 juni 1920 om barn i äktenskap (§§ 8 och 19), den 6 juni 1924 om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga (§ 3), den 27 juni 1924 om förmynderskap (kap. 12 § 16) samt strafflagen (kap. 14 § 45). Instruktion för kretsombud och övervakare, tillsatta av barnavårdsnämnden, fastställd av barnavårdsnämnden den 1 mars 1927. Instruktion för lokalombud, antagna av barnavårdsnämnden, fastställd av barnavårdsnämnden den 11 juni 1926.

Kansliet.

Sekreterare

(3,600 kr.).

Källander, H. J. (jfr sid. 59); träffas i regel 9—10.

Ombudsman.

Hellichius, N. M. (se vidare under fattigvårdsnämnden, sid. 173).

Kontorsskrivare (11).

Brunius, Elin A.

En kontorsskrivare (7), en extra kontorsskrivare (3,060 kr.), ett kontorsbiträde (5), tre extra biträden (1,980—1,860 kr.).

Barnavårdsnämndens kretsombud

(200 kr.; dessutom 15 kr. för varje undersökning).

Storkyrkans, Klara, Jakobs och Johannes församlingar.

Andersson, N. K., folkskollärare; Verdandigatan 1, Ö.; t. 20 53 56.

Kungsholms och S:t Görans församlingar.

Skoglund, S. A. G., ständig adjunkt; Arbetargatan 21, K.; t. 53 01 15.

Adolf Fredriks och Gustav Vasa församlingar.

Lund, B. A., ständig adjunkt; Karlbergsvägen 7, Va.; t. 30 49 07.

Matteus församling.

Molinder, T. L., registrator; Rörstrandsgatan 58, Va.; t. 30 11 42.

Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Törnell, f. Weber, Gertrud, fru; Pålundsparken 12, Sö.; t. 43 94 99.

Katarina och Maria församlingar.

Wærn, C. (Lilli), fröken; Folkungagatan 59, Sö.; t. 43 16 25.

Sofia församling.

Dalborg, M., f. d. barnhemsföreståndare; Ringvägen 157, Sö.; t. 43 56 84.

Högalids församling.

Malmberg, W. A., komminister; Högalids prästgård, Sö.; t. 43 04 33.

Brännkyrka församling.

Lindskog, H. J., kyrkoherde; Solberga, Älvsjö; t. Älvsjö 1 02.

BvN

Enskede församling.

Vide, A. V., överlärare; Kyrkogårdsvägen 11, Enskede; t. Enskede 10 91.

Bromma församling.

Wallerius, L., överlärare; Bergviksvägen 38, Smedslätten, Äppelvik; t. Äppelvik 1 35.

Utackorderingsbyrån.

Föreståndare (17).

Falk, A. W.; t. 20 46 14.

Inspektör (14).

Suwe, N. G., tjl., tjf. Berglind, A. L. Ragnhild (se sid. 244).

Tandläkare.

Näsström, f. Kristoffersen, Sigrid.

Registrator (9).

Hellung, f. Sandstedt, E. Margit O., tjl. (se sid. 244), tjf. Horneman, Sally E.

En kontorsskrivare (7), ett kontorsbiträde (5), ett extra biträde (1,860 kr.).

Ungdomsbyrån.

Malmskillnadsgatan 58 B, C.; t. 11 42 30, 11 42 50.

Föreståndare

(5,400 kr.).

Öhlin, H. C.; mottagningstid: 11—13.

En assistent (2,280 kr.), en vaktmästare.

Rådgivningsbyrån för uppfostringsfrågor.

Klarabergsgatan 31, 2 tr., C.; t. 11 99 88.

Föreståndare

(3,000 kr.).

Eeg-Olofsson, R. G., prakt. läkare; t. 20 46 14; mottagningstid: måndagar och fredagar 18—20.

Assistenter

(3,000—2,760 kr.).

Colliander, Carin I. M.; Wennerberg, Edith L.

Dessutom vid Stockholms stadsmissions barnhem för gossar vid Bostorp (Södermanland) (jfr sid. 390) en ord. folkskollärare (4,500 kr.) och en e. o. folkskollärare (2,105 kr., fri bostad och värme). (Befattningarna äro uppförda å barnavårdsnämndens lönestat¹⁾.)

¹⁾ Befattningarna tillhöra Stockholms skoldistrikt och tillsättas av folkskolektionen, som äger utöva överinsende över undervisningen vid barnhemmet.

Avdelningen för tillsyn å barn utom äktenskap. (Avd. II.)

Klarabergsgatan 31, 3 tr., C.; t. »barnavårdsnämnden» samt 11 99 88; expeditionstid: 10—14, fredagar även 19—20 (för anmälningar).

Lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap stadgar, att för varje barn utom äktenskap skall av barnavårdsnämnden förordnas lämplig man eller kvinna till barnavårdsman. Förordnandet meddelas, så snart nämnden mottagit anmälan om den blivande moderns havandeskap eller erhållit kännedom om barnets födelse. Barnavårdsmanens allmänna uppgift anges i lagen vara »att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratas». Särskilt åligger honom att sörja för att barnets börd fastställs och att barnet tillförsäkras underhåll, varjämte han skall biträda med indrivande och tillhandahållande av underhållsbidrag. Avtal om periodiskt utgivande av framtida underhållsbidrag är ej giltigt utan hans godkännande. Uppdraget som barnavårdsman upphör, när barnet fyllt aderton år.

Över barnavårdsmanens verksamhet skall tillsyn övas av barnavårdsnämnden, varjämte nämnden bör bistå barnavårdsmanen i hans verksamhet samt lämna honom erforderliga råd och upplysningar. Nämnden åligger att årligen granska av barnavårdsmanen förda anteckningar och — i förekommande fall — räkenskaper. Nämnden har även att pröva avtal, som innefattar åtagande att till barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla, samt mottaga och besluta om användningen av sådant belopp.

Till biträde åt nämnden vid fullgörande av dess ovan nämnda åligganden har anställt en särskild inspektör för barnavårdsmännen. I några fall hava därtill lämpliga personer av intresse för modern och barnet åtagit sig att utan ersättning vara barnavårdsmän. I övrigt utföres barnavårdsmanarbetet av hos nämnden anställda ordinarie och extra barnavårdsmän, varjämte sedan år 1924 vissa personer, som icke äro hos nämnden anställda, erhålla barnavårdsmanuppdrag mot ersättning med visst belopp per fall. Sådant ersättning utgår f. n. till fyra personer.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets i Stockholm arbetande barnavårdsbyråer (se nedan samt sid. 395) hava åtagit sig nämndens uppdrag att mottaga och till nämndens expedition vidarebefordra anmälningar om havandeskap, varom förmåles i 14 § av ovan nämnda lag.

Antalet barnavårdsmanaskap, som den 1 jan. 1933 stodo under nämndens tillsyn, var 9,159.

Författningar. Lag om barn utom äktenskap den 14 juni 1917, med ändringar den 11 juni 1920, 27 juni 1924 och 8 juni 1928. Lag om äktenskapsförförd börd den 14 juni 1917 (§ 5). Kungl. kung. ang. föreskrifter om barnavårdsmanens verksamhet och tillsynen därå den 23 nov. 1917, med ändringar den 8 maj 1925 och 2 nov. 1928.

Instruktion för avlönade barnavårdsmän hos Stockholms stads barnavårdsnämnd, utfärdad av nämnden den 28 april 1931.

Anmälningar om havandeskap, enligt lagen om barn utom äktenskap, kunna göras, förutom å barnavårdsnämndens expedition, å svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyråer: Triewaldsgränd 3, St.; t. 10 21 98, 20 29 54; expeditionstid: alla dagar, utom lördagar, 10—12 (15 juni—15 sept. endast måndagar och torsdagar); församlingshuset, Liljeholmen (för Brännkyrka och Enskede); t. Liljeholmen 14; expeditionstid: måndagar och torsdagar 9—11.

Inspektör för barnavårdsmännen (19).

Carlson, V. O. J.; mottagningstid: 10—12.

Kontorsskrivare (9).

Axelsson, f. Magnusson, Helfrid M.

Tjugo barnavårdsmän (11), fjorton extra barnavårdsmän (4,140—2,820 kr.¹⁾), en kontorsskrivare (7), ett extra kontorsskrivare (1,980 kr.), ett extra skrivbiträde (1,740 kr.) (gemensamt med avd. III).

Avdeleningen för tillsyn å fosterbarn. (Avd. III.)

Klarabergsgatan 31, 3 tr., C.; t. barnavårdsnämnden; expeditionstid: 13—15 (lördagar och dag före helgdag 13—14).

Enligt lagen om fosterbarns vård den 6 juni 1902 ålåg det hälsovårdsnämnden att utöva tillsyn över vården av fosterbarn under sju år. I enlighet med 1924 års barnavårdslag överflyttades detta ålligande fr. o. m. år 1926 till barnavårdsnämnden. Sistnämnda lag föreskrev därjämte en successiv höjning av åldersgränsen för lagens tillämpning från sju till sexton år. Tillsynen omfattar sålunda för närvarande alla fosterbarn, som äro födda den 1 januari 1919 eller senare.

Med fosterbarn förstås barn under sexton år, som mot ersättning fostras hos annan än föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, vilken har vårdnaden om barnet. Sådant barn skall stå under barnavårdsnämndens tillsyn. Detsamma gäller, även om ersättning ej utgår, barn i nämnda ålder, som är intaget å barnhem. Det åligger barnavårdsnämnden att tillse, att fosterbarnsvården icke utövas av personer eller på ställen, som äro för ändamålet olämpliga, samt att övervaka, att fosterbarnen komma i åtnjutande av tillfredsställande vård och uppfostran samt, i händelse av sjukdom, den vård, som av omständigheterna påkallas. Den, som mottagit barn till fostran, är skyldig att

därom göra anmälan hos barnavårdsnämnden. Finner nämnden, att fosterbarn icke hos barnafostraren erhåller tillfredsställande vård och uppfostran, äger nämnden, därest rättelse icke på annat sätt kan åstadkommas, förelägga barnafostraren att lämna barnet ifrån sig till den, som är skyldig att taga vård om detsamma. Befinnes ej detta lämpligt, har barnavårdsnämnden att omhändertaga barnet och därmed förfara såsom med barn, som omhändertagits för samhällsvård (se ovan sid. 239). Nämnden äger tillika, om skäl därtill föreligger, meddela barnafostrare förbud att vidare mottaga fosterbarn. Nu nämnda åtgärder kunna jämväl av nämnden vidtagas mot anstalt, där missförhållanden råda.

För utövande av tillsynen över fosterbarnen i allmänhet äro anställda en fosterbarnsinspektör och åtta inspektriser, därav två å extra stat. I fråga om tillsynen över av nämnden omhändertagna barn i ovan angivna ålder, vilka äro utackorderade i enskilda hem eller intagna i icke kommunala barnhem inom staden, har nämnden förordnat, att jämväl sådana barn skola stå under tillsyn av vederbörande fosterbarnsinspektis. Vidare utöva inspektriserna tillsyn över späda utomäktenskapliga barns vård, även om de icke äro fosterbarn utan befinna sig hos sina föräldrar eller endera av dem. Fosterbarnsinspektören skall i de fall, då nämndens eget ingripande icke fordras, fullgöra barnavårdsnämndens skyldigheter i avseende å denna vård och har för sådant ändamål, bland annat, att besöka fosterhem och anstalter, där missförhållanden yppats, ävensom att övervaka och handleda dem som äro anställda för tillsynen av barnen. Härutöver skall fosterbarnsinspektören i förekommande fall tillhandagå expeditiöns-tjänstemän och barnavårdsmän med råd och upplysningar i pediatrika frågor.

För verksamhetens bedrivande är staden indelad i åtta distrikt, nämligen: 1. Nikolai och Maria församlingar, den del av Högalids församling, som ligger öster om Varvgatan och denna gatas förlängning söderut till Årstaviken, samt den del av Katarina församling, som ligger väster om Götgatan. 2. Östermalm och Djurgården samt den del av Norrmalm, som ligger öster om Drottning- och Norrtullsgatorna. 3. Kungsholms församling samt den del av Norrmalm, som ligger väster om Drottning- och Norrtullsgatorna. 4. Sofia församling samt den del av Katarina församling, som ligger öster om Götgatan. 5. Den del av Högalids församling, som ligger väster om Varvgatan och denna gatas förlängning söderut till Årstaviken samt Reimers holme. 6. Brännkyrka församling med undantag av Linboda, Liseberg, Långbrodal, Långsjö, Älvsjö gård och Älvsjö villastad samt Örby förstad och Örby villastad. 7. Enskede församling samt de områden av Brännkyrka församling, som icke tillhöra 6:e distriktet. 8. S:t Görans och Bromma församlingar. Inspektrisen för 5:e distriktet sköter dessutom expeditionen.

¹⁾ Beträffande barnavårdsmännens namn, adresser och telefoner hänvisas till telefonkatalogens yrkesregister.

BvN

Författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, kap. 7. Instruktion för fosterbarnsinspektriser hos Stockholms stads barnavårdsnämnd, utfärdad av nämnden den 28 april 1931.

Fosterbarnsinspektör
(2,400 kr.).

Gyllenswärd, C. E.; mottagningstid: tisdagar och fredagar 16—17.

Första fosterbarnsinspektris (12).

Harling, Eva L. M. (5:e distr.).

Fosterbarnsinspektriser (9).

Borg, Tyra E. M. (2:a distr.); Ehnbohm, Inga J. M. (7:e distr.); Gustafsson, Elsa K. (6:e distr.); Hasselberg, Margareta C. (4:e distr.); Swartz Eng, Ida E. C. (3:e distr.).

Extra fosterbarnsinspektriser
(3,000—2,340 kr.).

Holmgren, Beda A. (8:e distr.); Petersson, A. Valborg (1:a distr.).

Kamerala avdelningen.

Klarabergsgatan 31, 2 tr., C. (postgiro-konto nr 2700 och 3173); t. »barnavårdsnämnden»; förfrågningar angående in- och utbetalningar för barn utom äkten-skap besvaras även å t. 2000 90; expeditionstid: 10—14.

Kamerala avdelningen handlägger ekonomiska angelägenheter angående nämnden och densamma underlydande anstalter med undantag av skyddshemmen samt förmedlar in- och utbetalningar av underhållsbidrag för barn utom äktenskap.

Bokhållare
(5,700 kr.).

Unell, F. M.; mottagningstid: 10—12.

Kassör (11).

Berglind, A. L. Ragnhild, tjf. (se sid. 242), tjf. Hellung, f. Sandstedt, E. Margit O. (se sid. 242).

Två amanuenser (2,820—2,520 kr.), två kontorsskrivare (7), en extra kontors-skrivare (2,460 kr.), ett kontorsbiträde (5), ett extra kontorsbiträde (2,100 kr.), två extra skrivbiträden (1,860 kr.).

Utrustningsavdelningen.

(Förlagd till barnhemmet Fleminggatan 22, K.; t. 53 30 10.)

Denna avdelning har till uppgift att utrusta barn, som skola utackorderas, samt att sörja för ledsagande av sådana barn vid resor till fosterhem i landsorten.

Föreståndarinna (3).

Andersson, Ida J. A.

Tre sömmerskor (II a).

En telefonist (2,160 kr.), en vaktmästare (7), en vaktmästare (6), en extra vaktmästare (2,880 kr.), ett vaktmästarbiträde (1,020 kr.).

Barnavårdsnämndens barnhem.

Av den av folkskoleledningen utsedda barnavårdsnämnden hade inrättats fyra barnhem, nämligen vid Bellevue, Lilla och Stora Blecktornet samt Eolshäll, i vilka intogs barn, som enligt beslut av nämnden blivit skilda från sina hem. De tre förstnämnda barnhemmen voro tillika upptagningshem för sådana barn, som skulle överlämnas till enskilt hem eller till andra anstalter.

Sedan genom 1924 års barnavårdslagstiftning barnavårdsverksamheten centraliserats under en särskild barnavårdsnämnd, överflyttades till denna nämnd dels ovannämnda fyra barnhem, dels ock fyra andra barnhem och anstalter, vilka tidigare sorterat under fattigvårdsnämnden, nämligen barnhemmet Fleminggatan 22, barnhemmet Lillsjönäs och Sättra barnkoloni (alla tre förut lydande under styrelsen för fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå) samt vidare Stockholms stads uppfostningsanstalt för flickor (fr. o. m. år 1926 benämnd Stockholms stads hemskola för flickor). Fr. o. m. år 1931 har jämväl Stockholms stads spädbarnshem överflyttats från fattigvårdsnämndens till barnavårdsnämndens förvaltning. Barnhemmen Lilla Blecktornet, Bellevue och Stora Blecktornet nedlades under åren 1927 och 1928, varvid deras personal och klientel överflyttades till resp. barnhemmen Eolshäll, Lillsjönäs och Tempelbacken (se vidare nedan).

Reglemente. Reglemente för Stockholms stads barnavårdsnämndens barnhem, fastställt av barnavårdsnämnden den 23 febr. 1932.

Stat år 1933. Utgifter: 536,753 kr.; inkomster: 100,003 kr.

Barnhemmet Tempelbacken.

Johannelund, Ulvsunda; t. Ulvsunda 9.

Stadsfullmäktige beviljade den 21 mars 1927 medel till uppförande å den staden tillhöriga egendomen Johannelund i Bromma församling av ett nytt barnhem med 35 platser för yngre, vanartade flickor och i samband därmed, i en särskild byggnad, ett upptagningshem med 8 platser för äldre, vanartade flickor. Detta barnhem har ersatt det förutvarande barnhemmet Stora Blecktornet, som nedlades när det nya barnhemmet blev färdigt att tagas i bruk, vilket skedde i augusti 1928.

Stat år 1933. Utgifter: 77,036 kr.; inkomster: 11,261 kr.

Föreståndarinna

(lön som folkskollärarinna; dessutom 1,200 kr.).

Almgren, Gerda F. J.

Läkare

(anslag 900 kr.).

Kjellberg, Gerda E.; Sylvan, H. O. K.

En *slöjdlärlarinna* (4), en *biträdande lärarinna* (1,860 kr.), en *assistent* (1,980 kr.), en *vaktmästare* (7), en *kokerska* (II a), två *biträden* (I d och I c).

Barnhemmet Eolshäll.

Eolshäll; postadress: Stockholm 9; t. Mälarhöjden 3.

Sedan kungl. maj:t år 1918 återkallat sitt erkännande av alkoholistanstalten Eolshäll såsom allmän alkoholistanstalt (jfr sid. 191), togs densamma, enligt beslut av stadsfullmäktige, i anspråk av barnavårdsnämnden den 1 okt. s. å. Fr. o. m. år 1921 överflyttades anstalten Eolshäll definitivt från nykterhetsnämndens till barnavårdsnämndens förvaltning. Efter en år 1927 verkställd om- och tillbyggnad har antalet platser å hemmet ökat från 26 till 53, varigenom möjlighet beretts att till Eolshäll överflytta de förut i barnhemmet Lilla Blecktornet intagna gossarna. Sistnämnda barnhem har i samband härmed nedlagts. Barnhemmet Eolshäll fungerar dels som upptagningshem för gossar i och över skolåldern, vilka på grund av vanart eller annan anledning omhändertagits för skyddsuppfostran, dels för stadigvarande vård av yngre sådana gossar, företrädesvis psykopater. Ordnad psykiatrisk observation och behandling av de senare infördes år 1928.

Stat år 1933. Utgifter: 67,405 kr.; inkomster: 14,051 kr.

Föreståndare

(lön som folkskollärare; dessutom 1,200 kr.).

Claesson, J. V.

Läkare

(1,800 kr.).

Eeg-Olofsson, R. G., tjl.; tjf. Lagergren, S. G:son.

En *biträdande lärarinna* (2,400 kr.), en *husmoder* (2,340 kr.), en *vaktmästare* (7), en *assistent* (2,460 kr.), en *kokerska* (II a), tre *biträden* (I d).

Barnhemmet Fleminggatan 22.*Fleminggatan 22, K.; t. 50 41 65.*

Barnhemmet inrättades år 1902 med uppgift att tjäna som upptagningshem för fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå. I samband med barnavårdsförvaltningens omorganisation överflyttades barnhemmet fr. o. m. år 1926 från fattigvårdsnämndens till barnavårdsnämndens förvaltning. Hemmet, som är ett upptagningshem för omhändertagna barn under skolåldern, har

plats för 62 barn, varjämte år 1926 tillkommit en särskild sjukavdelning med 16 platser. — Be-
träffande den till barnhemmet förlagda, under
barnavårdsnämndens expedition sorterande ut-
rustningsavdelningen se sid. 244.

Stat år 1933. Utgifter: 67,679 kr.; inkomster: 14,850 kr.

Föreståndarinna (7).

Wedelin, Ellen B.

Läkare

(1,500 kr.).

Gyllenswärd, C. E.

En *värmeledningsskötare* (6), en *sjuk-sköterska* (2,400 kr.), en *kokerska* (II c), tolv *biträden* (en I c, elva I b).

Barnhemmet Lillsjönäs.*Lillsjönäs, Ulvsunda; t. Ulvsunda 14.*

Efter inkorporeringen av Brännkyrka övertog fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå förvaltningen av Brännkyrka barnhem vid Älvsjö. Då den av barnhemmet disponerade byggnaden i Brännkyrka var föga lämplig för sitt ändamål, förflyttades hemmet under år 1920 till Lillsjönäs gård i Bromma. Fr. o. m. år 1926 överflyttades hemmet till barnavårdsnämndens förvaltning. Barnhemmet, som är avsett för tillfällig vård av för samhällsvård omhändertagna ävensom av för skyddsuppfostran omhändertagna, vanvårdade eller i sedligt avseende försummade barn i skolåldern, har 34 platser. Till hemmet överfördes i början av år 1928 å förutv. barnhemmet Bellevue intagna barn jämte viss vid detta hem anställd personal.

Stat år 1933. Utgifter: 46,082 kr.; inkomster: 8,352 kr.

Föreståndarinna (7).

Elfström, Ragnhild C.

Läkare

(800 kr.).

Gyllenswärd, C. E.

En *sköterska* (2), en *kokerska* (II a), två *barnsköterskor* (I d och I b), ett *biträde* (I b).

Sättra barnkoloni.

Sättra, Adelsö; postadress: Stockholm 1; t. Adelsö 3.

År 1911 inrättades av fattigvårdsnämnden vid Sättra gård å Adelsö en koloni för konvalescenter samt sådana sjukliga och klena barn, vilka ej mottagas å sjukhus men vilkas hälso-tillstånd genom en tids vistelse vid kolonien anses kunna väsentligen förbättras. Kolonien omfattar 6 hem och kan mottaga 100 barn. Skolan vid kolonien lyder under folkskoledirektionen. Fr. o. m. år 1926 överflyttades Sättra barnkoloni till barnavårdsnämndens förvaltning.

Stat år 1933. Utgifter: 152,589 kr.; inkomster: 25,953 kr.

ByN Föreståndarinna (7).

Wallin, A. W. (Minny).

Läkare
(1,200 kr.).

Berglund, F. E.

En e. o. folkskollärlarinna (2,120 kr., fri bostad och värme), en småskollärlarinna (2,400 kr., fri bostad och värme), sex vårdarinnor (3), en gårdskarl (II c), en sömmerska (II a), en kokerska (I d), fem barnsköterskor (I c), sju biträden (I c), en tvätterska (I c).

Stockholms stads hemskola för flickor.

Gaveliusgatan 7 B, Sö.; t. 4002 35.

Stockholms stads hemskola för flickor (före år 1926 benämnd uppfostringsanstalten för flickor) inrättades år 1870 i sin nuvarande lokal vid dåv. Barnängstvärgatan. Den har till ändamål att uppfostra behövande, värlösa flickor, om vilka det åligger Stockholms kommun att taga vård, och utbildade dem företrädesvis till dugliga tjänarinnor. Tidigare sorterade anstalten under en av fattigvårdsnämnden utsedd styrelse, men fr. o. m. år 1926 överflyttades densamma till barnavårdsnämnden. Anstalten har plats för 50 flickor. Flickorna erhålla undervisning i stadens folkskolor.

Stat år 1933. Utgifter: 59,889 kr.; inkomster: 22,272 kr

Föreståndarinna (7).

Holmgren, Anna A.

Läkare
(500 kr.).

Bergendal, E. K. W.

En skolkökslärlarinna (6), en slöjdlärlarinna (4), två vårdarinnor (3), en trädgårdsmästare och värmeledningsskötare (6).

Stockholms stads spädbarnshem.

Folkungagatan 119, Sö.; t. 41 54 07.

I enlighet med beslut av stadsfullmäktige inrättade fattigvårdsnämnden år 1910 en spädbarnsanstalt med plats för 33 mödrar och 40 barn. Fr. o. m. år 1931 har denna anstalt överflyttats till barnavårdsnämndens förvaltning. Det huvudsakliga arbetet inom hemmet utföres av mödrarna, som få lära sig både att sköta sina barn samt alla i ett hem förekommande sysslor. Vård å spädbarnshemmet bör i regel ej lämnas för längre tid än ett år.

Stat år 1933. Utgifter: 41,073 kr.; inkomster: 3,264 kr.

Föreståndarinna (7).

Andersson, Ester M.

Läkare
(1,000 kr.).

Belfrage, C. E.

En biträdande föreståndarinna (4), en köksföreständerska (3).

Spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne.

»Hemmet I», Skånegatan 118, Sö.; t. 40 31 19; »Hemmet II», Stavgårdsgatan 50, Äppelviken; t. Äppelviken 8 31.

Genom testamente av vice häradshövdingen P. L. Eurenus erhöill Stockholms stad vid hans död en donation på 250,000 kr. för inrättande av ett hittebarnshus i Stockholm. Sedan i av stadsfullmäktige infordrade yttranden den mening uttalats, att det icke gärna kunde ifrågakomma att upprätta ett hittebarnshus i dess ursprungliga bemärkelse, utan att testators tanke i verkligheten torde hava varit att möjliggöra en anstalt för vård av späda barn, angående vilkens ordnande staden skulle äga frihet att själv träffa närmare bestämmelser, beslöt stadsfullmäktige år 1910 att med tacksamhet mottaga donationen. På förslag av fattigvårdsnämnden beslöt stadsfullmäktige år 1921 att med anlitande av donationens avkastning övertaga ett svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå i Stockholm tillhörigt spädbarnshem, vilket efter övertagandet skulle benämnas »spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne». Hemmet uppfördes till en början å fattigvårdsnämndens stat men överflyttades fr. o. m. år 1926 till barnavårdsnämndens.

Spädbarnshemmet förvaltas av en styrelse, bestående av sju för två år valda ledamöter, av vilka en utses av barnavårdsnämnden och sex av styrelsen för svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå i Stockholm. Förledamöterna skola finnas fem suppleanter, en utsedd av barnavårdsnämnden och fyra av styrelsen för barnavårdsbyrån. Styrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassaförvaltare samt dessutom ett arbetsutskott, bestående av minst tre personer, med uppdrag att närmare övervaka verksamheten inom hemmet. Styrelsen antager läkare ävensom övrig erforderlig personal, utfärdar instruktioner m. m. samt övervakar, att personalen fullgör sina åligganden. Den årliga utgifts- och inkomststaten fastställs av barnavårdsnämnden.

Spädbarnshemmets ändamål är att till vård mottaga klena, späda barn, vilkas mödrar antingen icke kunna amma dem eller av särskild anledning, t. ex. förekomst av tuberkulos, så icke böra göra, samt rekonvalescenter, som ej kunna erhålla behövligen omvårdnad i enskilt hem. Å det ursprungliga hemmet vid Skånegatan (»Hemmet I») finnes plats för högst 30 barn. Fr. o. m. den 1 juli 1930 har av spädbarnshemmets styrelse i förhyrda lokaler, Stavgårdsgatan 50,

Äppelviken, inrättats ytterligare ett spädbarnshem av provisorisk karaktär med plats för 14 barn (»Hemmet II»).

Intagning av barn sker efter beslut av styrelsen, som jämväl bestämmer vårdavgifterna. Ansökan om intagning göres hos barnavårdsbyrån, Triewaldsgränd 3, St., kl. 10—12 varje helgfri dag utom lördagar.

Reglemente. Reglemente för spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne, antaget av stadsfullmäktige den 5 dec. 1921, med ändringar den 15 febr. 1926.

Stat år 1933. Den av stadsfullmäktige fastställda staten upptager: utgifter 15,000 kr.; inkomster (ränta å donationsmedel) 15,000 kr. — Den av barnavårdsnämnden fastställda staten upptager: utgifter 45,800 kr.; inkomster 45,800 kr. (däruv räkna å donationsmedel 12,600 kr.).

Styrelse.

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm. (utsedd av barnavårdsnämnden); **Barkman, L. B.**, barnavårdskonsulent, sekreterare, **Bentzel, Maggie**, bitr. föreståndarinna, **Fürstenberg, f. Jacobsson, Mary B.**, fru, kassaförvaltare, **Heineman, I. D.**, distriktsläkare (se nedan), **Jundell, I.**, professor, ordf., **Stenbeck, f. Ekelund, E.** Dagmar, fru (utsedda av styrelsen för svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå).

Suppleanter: **Löfving, K. B. E.**, barnavårdsdirektör (utsedd av barnavårdsnämnden); **Malmberg, N. M.**, docent, **Oldberg, Greta**, fröken, **Strömer, S. Cecilie M.**, barnavårdsman, **Sylvén, Ester M.**, barnavårdsman (utsedda av styrelsen för svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå).

Läkare

(2,000 kr.).

Heineman, I. D. (se ovan).

Föreståndarinna

(3,000 kr., bostad, kost och tvätt).

Lundell, Märtha.

En *sköterska* (1,500 kr., bostad, kost och tvätt), ett *sköterskebiträde* (960 kr., bostad, kost och tvätt), en *kokerska* (900 kr., bostad, kost och tvätt), tre *ammor*. Vid hemmet emottagas samtidigt 12 betalande elever.

Ovan angivna personal är anställd vid hemmet I. Då hemmet II är av provisorisk karaktär, hava uppgifter ang. personalen icke här medtagits.

Stockholms stads skyddshem.

Lagen om samhällets barnavård den 6 juni 1924 föreskriver, att för varje landstingsområde samt för varje stad, som ej deltagit i landsting, skall finnas skyddshem för beredande av skydds-
uppfostran (se sid. 239) åt vanartade barn. Å skyddshem intagas barn i åldern upp till aderton år. Med utskrivning kan i undantags-

fall anstå, högst till dess vederbörande fyller tjuguet år. Skyddshem skall vara försett med av kungl. maj:t fastställt reglemente och skall stå under ledning av en styrelse. För att öva tillsyn över den vid skyddshemmen i riket bedrivna uppfostrings- och undervisningsverksamheten har kungl. maj:t utsett en särskild skyddshemsinspektör.

Författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, med ändringar den 11 juni 1926, 18 juni 1927 och 19 sept. 1929. Kungl. kung. med vissa föreskrifter i anledning av lagen om samhällets barnavård den 8 maj 1925. Kungl. kung. om statsbidrag till vissa kostnader enligt lagen om samhällets barnavård m. m. den 8 maj 1925.

Skyddshemmet för gossar.

Skrubba; postadress: Stockholm 4; t. 8+5 0153.

Skyddshemmet vid Skrubba daterar sig i sitt nuvarande skick från år 1896, då de å den vid Tjörhovsgatan befintliga uppfostringsanstalten omhändertagna vanartiga gossarna blevo flyttade till den för ändamålet inköpta egendomen Skrubba i dåv. Brännkyrka förs. Egendomen, belägen vid sjön Drevviken, har en areal av omkring 29 hektar åker (inkl. trädgård) och 245 hektar skogsmark.

Skyddshemmet, som tidigare under benämningen »uppfostringsanstalten vid Skrubba» sorterade under fattigvårdsnämnden, överflyttades — sedan kungl. maj:t den 29 aug. 1919 på framställning av stadsfullmäktige godkänt detsamma som skyddshem — fr. o. m. år 1920 till folkskoleledningen samt fr. o. m. år 1926 till barnavårdsnämnden. Dess ändamål är att i enlighet med bestämmelserna i lagen om samhällets barnavård till skyddsuppfostran mottaga vanartade gossar från Stockholms stad, vilka enligt beslut av barnavårdsnämnden skola till skyddshem överlämnas.

Skyddshemmets styrelse, som utgöres av ordförande och två andra ledamöter jämte två suppleanter, utses av barnavårdsnämnden för två år i sänder. Styrelsen utser inom sig för ett år i sänder en verkställande ledamot. Skyddshemmet förestås av en utav styrelsen antagen föreståndare, som har ledningen såväl av gårdens och anstaltens förvaltning som av elevernas undervisning och uppfostran. Inom skyddshemmet meddelas skolundervisning ävensom utbildning i snickeri, skrädderi och mekaniskt verkstadsarbete samt i jordbruksarbete, kreatursvård och trädgårdsskötsel; eleverna fördelas efter häg och fallenhet å de olika yrkesgrenarna. Utbildningen syftar till att bibringa eleverna sådan med hänsyn till det praktiska livets krav erforderlig arbetsskicklighet, som kan vara ägnad att främja deras förmåga att försörja sig själva, sedan de utskrivits från skyddshemmet.

Jämlikt beslut av stadsfullmäktige har år 1927 vid skyddshemmet upprättats en under lärlings- och yrkesskolestyrelsens förvaltning stående verkstadsskoleavdelning för undervisning

BvN i smides- och mekaniskt verkstadsarbete (jfr sid. 232).

Skyddshemmet får mottaga högst 60 elever.

Reglemente m. m. Förnyat reglemente för Stockholms stads skyddshem för gossar å Skrubba, fastställt av kungl. maj:t den 7 okt. 1926. Instruktioner för vissa befattningshavare vid Stockholms stads skyddshem för gossar å Skrubba, fastställda av skyddshemmets styrelse den 24 jan. 1921 och 2 mars 1922.

Stat år 1933. Utgifter: 197,482 kr.; inkomster: 192,874 kr. (därav statsbidrag 14,250 kr.).

Styrelse.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru; **Larsson**, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf. och verkställande ledamot; **Nordström**, A., byggnadsingenjör.

Suppleanter: **Stålfelt**, P. E., andre folkskoleinspektör; **Walin**, Ingeborg M., konsulent.

Föreståndare (19).

Pehrling, A. M.; träffas säkrast 9—10 och 12—13.

Predikant

(550 kr.).

Swensson, S. E., komminister i Brännkyrka förs.

Läkare

(450 kr.).

Lagergren, S. G.

En **ämneslärare** (lön som folkskollärare, dessutom 540 kr.), två **yrkeslärare** (8), en **husmoder** (6), en **extra nattvakt** (2,460 kr.), en **vaktmästare** (2,880 kr.), en **vårdarinna** (2,400 kr.), en **kokerska** (II b), ett **biträde för tvätt och sömnad** (I d), ett **köksbiträde** (I b); dessutom vid verkstadsskoleavdelningen (se ovan): en **yrkeslärare** (avlönad av lärlings- och yrkesskolestyrelsen), en **verkmästare** och två **gesäller** (avlönade av snickarverkstadens arrendator).

För egendomens skötsel finnas anställda en **rättare**, en **trädgårdsmästare**, en **ladugårdsförman** och en **chaufför**.

Skyddshemmet för flickor.

Eknäs, Enköping; t. Upplands Vallby 3.

Vid sammanträde den 2 juni 1919 beslöt stadsfullmäktige inköpa egendomen Eknäs gård i Vallby socken av Uppsala län till skyddshem för flickor. Egendomen, belägen vid Mälaren, har en areal av omkring 28 hektar åker och 30 hektar skog. Skyddshemmet, som till en början sorterade under folkskoleledningen (och dess särskilda barnavårdsnämnd), överflyttades fr. o. m. år 1926 till den då inrättade barnavårdsnämnden. Det har till ändamål att i enlighet med bestämmelserna i lagen angående samhällets barnavård meddela skyddsuppfostran åt vanartade flickor från Stockholms stad, vilka enligt beslut av barnavårdsnämnden skola till skyddshem överlämnas.

Högsta ledningen av skyddshemmets angelägenheter utövas av en av barnavårdsnämnden för två år i sänder utsedd styrelse, bestående av minst tre ledamöter med minst två suppleanter. Styrelsen utser inom sig för ett år i sänder en verkställande ledamot. Den närmaste ledningen och skötseln av skyddshemmet och egendomen handhaves av en föreståndarinna. Skyddshemmet får mottaga högst 35 elever, vilka inom hemmet beredas skolundervisning och utbildning i olika grenar av husligt arbete.

Reglemente. Förnyat reglemente för Stockholms stads skyddshem för flickor å Eknäs, fastställt av kungl. maj:t den 7 okt. 1926.

Stat år 1933. Utgifter: 89,881 kr.; inkomster: 68,028 kr. (därav statsbidrag 6,250 kr.).

Styrelse.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru; **Gerdin**, E. I., rektor, vice ordf.; **Larsson**, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf. och verkställande ledamot.

Suppleanter: **Gustafson**, f. Pettersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm.; **Törnell**, f. Weber, Gertrud, fru.

Sekreterare.

Carlson, V. O. J. (se sid. 243).

Redogörare.

Gustafson, J. A. T. (se sid. 89).

Föreståndarinna (11).

Erici, Ester K.

Läkare

(420 kr.).

Salwén, P. G.

En **lärarinna i kvinnlig slöjd** (8), två **lärarinnor i hushållsgöromål** (8), två **biträdande lärarinnor** (2,100—1,800 kr.).

Dessutom för egendomens skötsel en **rättare** och en **jordbruksarbetare**.

Stockholms stads lärlingshem.

Med hänsyn till önskvärdheten av att skapa en övergångsform för återförande till det fria samhällslivet av å stadens skyddshem och andra uppfostringsanstalter intagna elever ävensom i syfte att möjliggöra förkortning av vistelsen å dessa anstalter samt att komplettera där meddelad uppfostran med en friare fostran i nära anknytning till arbete å eller utbildning för den allmänna arbetsmarknaden beslöt stadsfullmäktige den 23 jan. 1928, på hemställan av barnavårdsnämnden, att i huvudstaden upprätta tvenne lärlingshem, ett för gossar och ett för flickor.

Dessa lärlingshem äro sålunda i första hand avsedda för från stadens skyddshem villkorligt utskrivna elever, som antingen sakna egna hem eller ock på grund av förhållandena i föräldrahemmet icke kunna omedelbart dit återlämnas,

ävensom för sådana elever, som inom skyddshemmen icke kunna erhålla med hänsyn till häg och fallenhet passande yrkesutbildning. I mån av plats mottagas även ynglingar och unga flickor från andra uppfostringsanstalter, varjämte hemmen stå öppna för sådana hem- och medellösa unga personer, som visserligen icke äro i oundgängligt behov av skyddsuppfostran men ändock behöva viss omvårdnad, tills de erhållit arbete eller kunnat återsändas till hemorten. Eleverna erhålla i lärlingshemmet bostad och kost samt tillsyn. Under dagen arbetar flertalet såsom lärlingar hos hantverksmästare, i fabriker eller i andra anställningar, till en början i regel relativt lågt avlönade men utvalda i syfte att bereda goda utsikter till framtida självförsörjning. De elever, som hava arbetsförtjänst, äro skyldiga att erlagga visst bidrag för kost m. m. under den tid, de vistas i hemmet. Denna tid får icke utsträckas utöver den tidpunkt, då skyddsuppfostran under alla förhållanden senast skall upphöra, eller vid 21 års ålder.

Reglemente. Bestämmelser för Stockholms stads lärlingshem, fastställda av barnavårdsnämnden den 20 okt. 1931.

Lärlingshemmet för gossar.

Katarina Bangata 70 (Lilla Blecktor-net), Sö.; t. 40 33 54.

Lärlingshemmet för gossar, som inrymts i den fastighet, vilken förut disponerats av det år 1927 nedlagda barnhemmet Lilla Blecktor-net, har plats för 25 elever. Lärlingshemmet öppnades den 1 juli 1928.

Stat år 1933. Utgifter: 35,406 kr.; inkomster: 10,581 kr.

Föreståndare

(4,500 kr.).

Spångberg, E.

En *husmoder* (1,980 kr.), en *assistent* (1,500 kr.), två *biträden* (I d.).

Lärlingshemmet för flickor.

Fjällgatan 25, Sö.; t. 40 20 45.

Lärlingshemmet för flickor har inrymts i den fastighet, som förut (sedan år 1902) disponerats av det numera nedlagda stadens barnhärberge. Hemmet, som öppnades den 1 aug. 1928, har 20 platser.

Stat år 1933. Utgifter: 25,116 kr.; inkomster: 5,116 kr.

Föreståndarinna

(3,600 kr.).

Andersson, Anna L.

En *köksförestånderska* (1,860 kr.), en *assistent*.

Allmänna barnhusets Stockholmsfond.

Allmänna barnhuset tillkom år 1785 genom sammanslagning av två förut befintliga barnhus,

nämligen det s. k. stora barnhuset, som grundats enligt ett k. brev år 1621, och det år 1755 av magistratens politiekollegium inrättade s. k. politiebarnhuset. Allmänna barnhuset mottog, mot en viss inlösningsavgift, värlösa barn till uppfostran och vård. Verksamheten var i huvudsak inriktad på Stockholm. Den åren 1917 och 1924 genomförda nya barnavårdslagstiftningen medförde för allmänna barnhuset en omläggning av barnhusets verksamhet, i det att dels jämlikt 1917 års lag om utomäktenskapliga barn inlösen av barn å barnhuset i regel icke vidare kunde äga rum, dels genom 1924 års lag om samhällets barnavård kommunen ålades att sörja för barnavården. Den nya formen för barnhusets verksamhet innebär, enligt det numera gällande reglementet för barnhuset, huvudsakligen ett understödande arbete för barnavården över hela riket.

I samband med ovan omförmälda omläggning av allmänna barnhusets verksamhet uppkom fråga, vilken andel staden skulle anses hava i allmänna barnhusets tillgångar, och år 1930 träffades ett avtal härom mellan staden och allmänna barnhuset, godkänt av stadsfullmäktige den 20 okt. och av kungl. maj:t den 21 nov. 1930. Enligt detta avtal avstod allmänna barnhuset till staden sin rätt till egendomen Rålambshov å Kungsholmen (tomten nr 1 i kv. Hemmet och nr 20 i kv. Mälaren), som kungl. maj:t år 1647 donerat till staden under förklaring, att kungl. maj:t »likväl därmed icke staden allena velat förstå uttan ock jämväl barnhuset, som här i staden inrättat är». Staden överlämnade i gengäld ett belopp av 5,000,000 kr. till allmänna barnhuset. Det bestämdes vidare, att nämnda belopp skulle avsättas till en särskild fond, benämnd »Allmänna barnhusets Stockholmsfond», och att avkastningen av denna fond, enligt av kungl. maj:t den 21 nov. 1930 utfärdade bestämmelser, skall komma staden till godo såsom bidrag för sådan barnavårdande verksamhet, som avses i barnhusets reglemente eller eljest är av viss i bestämmelserna närmare angiven beskaffenhet. Dock skall för tiden efter det barnhusets sjukvårdsanstalt nedlagts (jfr sid. 151) och intill dess pediatrik klinik vid det blivande rikssjukhuset tagits i bruk, av Stockholmsfondens avkastning årligen användas intill 50,000 kr. såsom bidrag för uppehållande av en sådan klinik.

Fondens avkastning, jämte vissa andra hithörande inkomster, är i stadens utgifts- och inkomststat upptagen under barnavårdsnämnden. Det åligger barnhuset att sist den 1 febr. varje år till stadens barnavårdsnämnd uppgiva, ej mindre i vad mån barnhuset genom sin verksamhet, direkt eller genom understöd, under barnhusets nüstföljande budgetår avser att tillgodose Stockholms barnavårds behov, än även det belopp, som därutöver under samma budgetår skall användas till stadens förmån. Sist den 1 april varje år äger barnavårdsnämnden

BvN till barnhuset inkomma med förslag till användning av sålunda disponibla medel.

Skulle barnavårdsnämnden icke godtaga av barnhuset avsedd verksamhet till stadens förmån eller barnhuset ej gilla barnavårdsnämndens förslag, skall, i den mån överenskomelse ej kan ske, frågan hänskjutas till avgörande av en tremannanämnd, bestående av ordföranden i barnavårdsnämnden och ordföranden i direktionen för barnhuset såsom ledamöter samt en av kungl. maj:t för viss tid utsedd person såsom opartisk ordförande.

Allt efter som sådana barnhusets inkomster, som skola tillfalla staden, inflyta till barnhuset, skola de till barnavårdsnämnden utbetalas.

Ifrågarvarande inkomster hava av barnavårdsnämnden i huvudsak tagits i anspråk som understöd till vissa utomstående institutioner för barn- och ungdomsvård m. m. (se sid. 395).

Vid behandling i barnhusets direktion av ärenden rörande fondens förvaltning skall ett av drätselnämnden utsatt ombud äga säte och stämma i direktionen.

Författningar. K. brev till direktionen över allmänna barnhuset angående upprättande

av »allmänna barnhusets Stockholmsfond» den 21 nov. 1930. Reglemente för allmänna barnhuset, fastställt av kungl. maj:t den 21 nov. 1930.

Stat år 1933. Utgifter (att bestridas med avkastningen av allmänna barnhusets Stockholmsfond m. m. så långt de disponibla medlen räcka; återstoden täckes av uttaxerade medel): 324,825 kr.; inkomster 288,700 kr. (därav av Stockholmsfonden 225,000 kr.).

Tremannanämnd.

(Se ovan).

Hammarskjöld, K. Hj. L., f. d. landshövding, ordf. (förordnad av kungl. maj:t); **Hasselrot, B. C.,** landshövding (ordf. i direktionen över allmänna barnhuset); **Larsson, Oscar E.,** borgarråd, stadsfullm. (ordf. i barnavårdsnämnden).

Drätselnämndens ombud i direktionen över allmänna barnhuset.

Ewerlöf, K. G., borgarråd.

Stockholms stads statistiska kontor.

Statistiska kontoret.

Stadshuset, 4 tr. (postadress: Stockholm 1); t. »stadshuset»; expeditionstid: 9—16,30.

Huvudstadens kommunala statistik går tillbaka till år 1868, då stadsfullmäktiges beredningsutskott började utge »Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning», vilken berättelse försågs med omfattande statistiska bilagor. Den första årgången av denna berättelse, som utkom år 1870 och avsåg år 1868, innehöll dessutom i många fall översikter för den sista femårsperioden, vadan rätt fullständiga statistiska uppgifter finnas sedan år 1864 och i vissa fall från ännu äldre år. Jämsides med kommunalberättelsens statistiska avdelning började sedan vissa av stadens nämnder och styrelser utge specialpublikationer med delvis statistiskt innehåll. Dessa återfinnas dels i bihang till beredningsutskottets utlåtanden och memorial, dels såsom särskilda publikationer, bland vilka sistnämnda märkas de rätt omfattande av hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden utgivna berättelserna.

Försök till centralisation av den kommunala statistiken för enhetlighets och jämförbarhets vinnande vid behandlingen av det allt mer växande statistiska materialet gjordes vid flera tillfällen, men ledde ej till något resultat förrän år 1905, då stadsfullmäktige den 20 mars beslöt inrättandet av en särskild kommunalstatistisk anstalt, vilken under namn av »Stockholms stads statistiska kontor» trädde i verksamhet i juli månad samma år.

Kontorets allmänna uppgift är att samla och vetenskapligt bearbeta samt offentliggöra uppgifter till belysande av Stockholms stads kommunala liv, dess förvaltning, sociala och ekonomiska förhållanden. Kontoret åligger numera i sådant avseende att rörande staden publicera (delvis i samverkan med andra institutioner): en statistisk årsbok, en allmän statistisk månadsskrift, en månadsöversikt av stadens fattigvårdsstatistik, en veckoöversikt av den sanitära statistiken samt berättelser ang. sanitär statistik, fattigvårdsstatistik, brand- och ambulansstatistik, arbetsförmedlingsstatistik, valstatistik, allmänna bostadsräkningar (vart femte år) samt vissa specialundersökningar. Kontoret publicerar även arbeten av icke statistiskt innehåll såsom en årlig kommunalkalender (angående stadens förvaltning, befattningshavare m. m.), en årlig berättelse angående Stockholms kommunalför-

valtning, en löpande kommunal författningssamling samt tills vidare även en kommunal författningshandbok (numera uppdelad på en tvångsfri följd av successivt utkommande delar), varjämte kontoret har att utarbeta och granska diverse samlingsregister m. m. Kontorets publikationer äro inrangerade i serierna »Stockholms stads statistik» samt »Kommunala handböcker». Utom dessa serier har kontoret utgivit vissa publikationer av speciell karaktär rörande Stockholm, delvis på främmande språk. (Ang. kontorets publikationer jfr för övrigt publikationsförteckning å sista sidan.) — Dessutom åligger det kontoret att utföra andra, inom kontorets verksamhetsområde fallande arbeten, som av stadsfullmäktige eller stadskollegiet beslutas eller på framställning av nämnd eller eljest åt kontoret av dess styrelse uppdragas, samt i lämplig form och omfattning offentliggöra resultaten härav; att med uppmärksamhet följa övriga kontorets verksamhet berörande redogörelser eller åtgärder, som av kommunala myndigheter avgivas eller vidtagas, och på grund härav göra de framställningar, vartill kontoret kan finna anledning; att noggrant följa kommunalstatistikens utveckling även å andra orter samt söka för Stockholms stads statistik tillgodogöra härigenom vunnen erfarenhet; att främst genom tillhandahållande av kontorets publikationer i utbyte mot annan hithörande litteratur tillförsäkra kontoret tillgång till för dess verksamhet erforderligt bibliotek (jfr nedan); att i övrigt, i den mån förhållandena det medgiva, bistå kommunala myndigheter och befattningshavare eller andra med upplysningar i frågor, fallande inom kontorets verksamhetsområde.

För införskaffande av för verksamheten nödiga upplysningar äger kontoret att omedelbart hänvända sig till vederbörande myndigheter och institutioner samt har rätt att av stadens vederbörande myndigheter eller befattningshavare utan dröjsmål erhålla uppgifter rörande den förvaltning, som må vara åt dessa anförtrodd.

Statistiska kontorets bibliotek (jfr ovan), som, förutom gängse uppslagsböcker o. d., innehåller en rätt omfattande in- och utländsk kommunal litteratur (vilken mestadels icke återfinnes i något annat offentligt svenskt bibliotek), tjänar i viss mån den kommunala administrationen som ett speciellt förvaltningsbibliotek och är även tillgängligt för allmänheten.

Efter den kommunala omorganisationen år 1920, varvid ledningen av kontorets verksamhet närmare anknöts till den centrala stadsförvalt-

Statkningen, består kontorets styrelse av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, kanslichefen samt fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Vid styrelsens sammanträden äger kontorets direktör (se nedan) att närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet. För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Kontorets chef är en av styrelsen antagen direktör.

Instruktion. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads statistiska kontor, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1933. Utgifter: 398,990 kr. (däruv 24,500 kr. för året); inkomster: 1,500 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; mottagning: alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

***Oldenburg, E.**, direktör.

Övriga ledamöter.

Hildebrand, E., kanslichef (självskr.).

***Linde, N.**, förbundsordförande.

Nyström, B. A. E., tf. byråchef, stadsfullm.

Petterson, H. V., kamrerare.

***Vanner, O. A.**, redaktör.

Suppleanter.

Holmblad, D. G. A., grosshandlare.

Lindqvist, G. R., redaktör, stadsfullm.

***Rönblom, N. O.**, tf. byråingenjör.

***Söderholm, A. H.**, järnvägstjänsteman.

***Wallin, J. A.**, transportmästare, stadsfullm.

Protokollsförare.

Asproth, J. K. (se nedan).

Styrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1932 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 80.)

Ahlström, E. A., försäljningschef, stadsfullm.

Casparsson, K. R., redaktör, ordf.

Ljung, A. J. H., metallarbetare, stadsfullm.

Suppleanter:

Borgström, J. W., spårvägsman, stadsfullm.
Hessler, J. T. H., fil. lic.

Direktör (26).

Guinchard, A. J. J.; mottagningstid: 9,30—10,30.

Direktörsassistent (22).

Leijonhufvud, S. S., frih. (allmänna ärenden och utredningar; avd. för statistiska förfrågningar och upplysningar; biblioteket; utdelning och byte av publikationer m. m.).

Aktuarier (20).

Asproth, J. K. (avd. för fattigvårds-, arbetsförmedlings-, brand- och ambulansstatistik; registrators- och redogörarexpeditionen; arkivet m. m.).

Själänder, V. (avd. för bostadsstatistik, valstatistik och specialundersökningar).

Moosberg, R. W. (avd. för hälsovårdsstatistik, viss befolkningsstatistik m. m.).

Larsson, G. A. (avd. I för kommunala handböcker; kommunal författningssamling; dessutom diverse samlingsregister m. m.).

E. o. aktuarier

(7,920—7,200 kr.).

Olinder, O. (avd. II för kommunala handböcker; kommunalkalender, berättelse ang. Stockholms kommunalförvaltning m. m.).

Anger, K. A. F. (avd. för statistisk årsbok, statistisk månadsskrift, ävensom, temporärt, kommunala författningshandböcker m. m.).

Amanuenser

(4,800—3,600 kr.).

Berggren, A. M. (fattigvårdsavd.); **Bergström, N. V.** (årsboksavd.); **Berglund, H. J.** (specialunders.).

Första assistenter (11).

Ohlson, Helfrid I. A. (hälsovårdsavd.); **Carlsson, Ester F.** (fattigvårdsavd.); **Gustafson, Anna T.** (årsboksavd.); **Larsson, E. B.** (Brita) (registrators- och redogörarexp.); **Karlsteen, f. Sandstedt, Astrid W.** (biblioteket); **Sundström, Klara S.** (handboksavd.); **Lundholm, f. Ekdahl, A. K.** (Stina) (ej å stat; hos direktören).

Fjorton andra assistenter (7), sex kontorsbiträden (5) samt växlande antal extra biträden (3,300—1,680 kr.).

Vaktmästare (7).

Lundman, J. H.

En vaktmästare (6).

Stockholms stads biblioteksstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Biblioteksstyrelsen.

Sveavägen 73, Va.; tel.: se nedan, stadsbiblioteket. Styrelsen sammanträder i regel en gång i månaden.

I samband med godkännande i princip av ett av 1918 års stadsbibliotekskommitté framlagt förslag om uppförande av ett stadsbibliotek samt nyorganisation av huvudstadens biblioteksväsen (se nedan under stadsbiblioteket) beslöt stadsfullmäktige den 23 april 1923 att inrätta en *Stockholms stads biblioteksstyrelse*.

Enligt den av kungl. maj:t den 8 juni 1923 fastställda instruktionen skall biblioteksstyrelsen handhåva förvaltningen av stadsbiblioteket och därmed sammanhängande ärenden rörande stadens biblioteksväsen ävensom de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Bl. a. har styrelsen numera att avgiva yttranden över ansökningar om bidrag av stadens medel till enskilda biblioteks-, föreläsnings- och folkbildningsanstalter. Dylika anslag uppföras å biblioteksstyrelsens stat. (Beträffande dessa institutioner se avd. 4.)

Biblioteksstyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Styrelsen biträdes vid förvaltningen av stadens biblioteksväsen av stadsbibliotekarien, som äger närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Styrelsens förvaltning granskas årligen av tre revisorer, som, jämte två suppleanter, utses av stadsfullmäktige.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads biblioteksstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 8 juni 1923, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1933. Utgifter: 970,760 kr.; inkomster: 33,742 kr. (därav beräknat statsbidrag 5,000 kr.).

Biblioteksstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

Hedström, J. S., rektor.

Övriga ledamöter.

***Andersson, Paul**, överlärare, stadsfullm.

Borge, O. F., fil. dr.

***Öman, I.**, redaktör, stadsfullm.

Suppleanter.¹⁾

***Bolin, E. I.**, fil. lic.

Stenholm, R. W., järnsvarvare, stadsfullm.

Månsson, O. P., instruktör, stadsfullm.

***Fjällbäck Holmgren, Karin H.**, fru.

Delegerade för bokinköpen.

Larsson, Oscar E.; Hedström, J. S.

Sekreterare.

Stadsbibliotekarien (se nedan).

Biblioteksstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1932 års räkenskaper och förvaltning).
(Jfr sid. 80.)

Andersson, J. Eric, spårvägsman, stadsfullm., ordf.

Dahlberg, I., redaktör.

Tvengström, A. J., extra förste aktuarie.

Suppleanter:

Axi, S. G. E., fängelsedirektör, stadsfullm.

Svärd, N. E. H., metallarbetare.

Stadsbiblioteket.

Adresser, telefoner och expeditionstider: se nedan.

Frågan om inrättande av ett stadsbibliotek i Stockholm framfördes första gången i en hos stadsfullmäktige år 1909 väckt motion om centralisering av huvudstadens biblioteksväsen genom upprättande av ett kommunalt centralbibliotek med filialer i olika delar av staden. En av stadsfullmäktige år 1910 för frågans utredning tillsatt kommitté avgav år 1912 (Bih. nr 158 för 1912) ett detaljerat förslag till upprättande av

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordningsföljd som de ledamöter (inberäknat vice ordföranden), vilkas ersättare de enligt styrelsens beslut i första hand skola vara.

BS

ett kommunalt centralbibliotek med filialbibliotek samt hemställe, att stadsfullmäktige ville anvisa den då förestående utdelningen ur Forsgrénka fonden till byggnad för ett stadsbibliotek i enlighet med förslaget. Sedan emellertid utdelningen ur Forsgrénka fonden disponerats på annat sätt och ett förslag att till hufvudstaden av minnet av stadsfullmäktigeinstitutionens i Stockholm 50-åriga tillvaro år 1913 anvisa 100,000 kr. till inrättande av ett centralbibliotek för hufvudstaden icke kunde förverkligas, låg frågan nere till år 1915, då, i samband med påtänkt nybyggnad för Stockholms borgarskola, förslag väcktes om att i en sådan byggnad, avsedd att uppföras för genom lotteri anskaffade medel, inrymma även kommunalt centralbibliotek och gymnastikhus. Med gillande av planen beslöto stadsfullmäktige år 1916 att för ändamålet upplåta tomt i kv. Träskfloden, hörnet av Karlavägen och Birger Jarlsgratan. År 1918 beslöt emellertid styrelsen för »Knut och Alice Wallenbergs stiftelse» att till uppförande av ett Stockholms stadsbibliotek bidra med ett belopp av en miljon kr., under förutsättning bl. a. att till samma ändamål ansloges de för utdelning från Forsgrénka fonden tillgängliga medlen samt att stadsfullmäktige upplåte sådan tomt, att byggnaden kunde uppföras fristående och med utrymme för eventuellt behöfvlig tillbyggnad. På grund av detta erbjudande uppdrogo stadsfullmäktige år 1918 åt en kommitté att uppgöra förslag till byggnad för ett stadsbibliotek samt att i öfrigt förbereda ärendet. År 1920 beslöto stadsfullmäktige dels att mottaga den erbjudna donationen i en miljon kr., dels att för stadsbiblioteket upplåta tomtutrymme av angiven beskaffenhet, dels ock att till uppförande av stadsbiblioteket anslå den till utdelning disponibla avkastningen av Forsgrénka fonden (575,000 kr.) jämte därå sedan 1918 upplupna räntor. Stadsbibliotekskommittén avgav år 1922 (Bih. nr 51 för 1921) ett förslag om upprättande av ett stadsbibliotek samt vissa andra anordningar i fråga om Stockholms biblioteksväsen. Sedan av ekonomiska skäl en avsevärd reduktion av kommitténs förslag företagits, framlade stadskollegiet för stadsfullmäktige det sålunda överarbetade förslaget och hemställde samtidigt, att en del av 1923 års utdelning ur Forsgrénka fonden skulle anslås till stadsbibliotekets uppförande. Då emellertid detta förslag ej vann stadsfullmäktiges bifall (jfr sid. 93), ställde »Knut och Alice Wallenbergs stiftelse» på vissa villkor till förfogande ett ytterligare belopp av intill 130,000 kr. för stadsbiblioteksbyggnadens uppförande enligt föreliggande förslag. I samband med mottagandet av den erbjudna donationen beslöto stadsfullmäktige den 23 april 1923 att tillsätta en särskild biblioteksstyrelse (se ovan). Den 17 dec. 1923 beslöto stadsfullmäktige dels att för det beslutade stadsbiblioteket ställa till biblioteksstyrelsens förfogande erforderligt tomtutrymme i däv. kv. Bryggpannan i hörnet av Sveavägen och Odengatan, dels uppdraga åt biblio-

teksstyrelsen att, med användning av härför förut anvisade medel, å denna plats uppföra hufvudbyggnad för stadsbiblioteket i enlighet med av biblioteksstyrelsen framlagt förslag (se Utl. nr 364 och 365 för 1923).

Då de anvisade donationsmedlen sedermera på grund av stegrade byggnadskostnader visade sig ej förslå till täckande av kostnaderna för biblioteksbyggnadens uppförande, beslöto stadsfullmäktige den 4 maj 1925, att för ändamålet finge disponeras 1926 och 1927 års behållna avkastning av B. A. Danieli donationsfond (se sid. 93) till ett belopp av sammanlagt högst 250,000 kr.

Stadsbiblioteket öppnades för allmänheten den 2 april 1928.

Med hänsyn till biblioteksverksamhetens hastigt växande omfattning och därav framkallat ökat lokalbehov beslöto stadsfullmäktige den 16 mars 1931 anvisa 364,000 kr. till stadsbiblioteksbyggnadens tillbyggnad med en fjärde flygel. Tillbyggnaden har efter hand som lokalerna blevo färdiga tagits i bruk under senare delen av år 1932.

Enligt stadsbibliotekskommitténs förslag (se ovan) borde stadsbiblioteket övertaga hela folkbiblioteksverksamheten i staden. Därvid förutsattes, att från staden utgående bidrag till förutvarande folkbibliotek skulle indragas, i den mån den kommunala biblioteksverksamheten ingångsattes, ävensom att, därest överenskomelser därom kunde träffas, dessa bibliotek skulle överlämna sina bokbestånd till stadsbiblioteket, vilket eventuellt även skulle övertaga vissa församlingsbibliotek. Såsom ersättning för de sålunda upphörda biblioteken skulle stadsbiblioteket i olika delar av staden inrätta filialer, varjämte dylika även skulle inrättas i sådana trakter av staden, där förut ingen biblioteksverksamhet bedrivits.

Denna plan har i hufvudsak följts. Under åren 1927—1930 hava sålunda med stadsbiblioteket införlivats följande förut av staden understödda biblioteks boksamlingar (med det bokbestånd, som nedan för varje särskilt bibliotek anges) nämligen

folkbildningsförbundets bibliotek (ca 22,000 band), Stockholms arbetarbiblioteksförbunds bibliotek (ca 43,000 band), Stockholms läsesalong (ca 14,000 band), Stockholms barn- och ungdomsbibliotek (ca 8,500 band), arbetarnes bildningsförbunds Stockholmsavdelnings bibliotek (ca 1,800 band), Gustav Vasa församlingsbibliotek (ca 17,000 band), Katarina församlings lånbibliotek (ca 9,000 band), Bromma folkbibliotek (ca 4,000 band), Adolf Fredriks församlingsbibliotek (ca 12,200 band), Enskede biblioteksförnings bibliotek (ca 1,300 band) (vilket sistnämnda ej varit understött av staden), Östermalms församlings bibliotek (ca 15,500 band), Värtabiblioteket (ca 6,000 band), Kungsholmens församlings bibliotek (ca 22,300 band) och Malarhöjdens folkbibliotek (ca 1,500 band). Sammanlagt har alltså stadsbiblioteket från nämnda bibliotek över-

tagit c:a 177,800 band. Av de angivna bokbestånden har emellertid vid revision i samband med överlåtelsen utgallrats ett mycket stort antal polymer.

I stället för dessa upphörda bibliotek (rörande vilkas tidigare verksamhet m. m. hänvisas till 1927—1930 års kommunalkalendrar) har stadsbiblioteket i olika stadsdelar inrättat filialer, en del öppna större delen av dagen och bestående av både utlånings- och läsrumsavdelningar såväl för vuxna som för barn och ungdom, andra åter öppna blott vissa timmar i veckan och i regel utan läsrum. Å filialerna kunna böcker lånas ej endast ur deras eget bokbestånd utan även från huvudbiblioteket.

Under hösten 1927 och våren 1928 öppnades dels tvenne filialer å Södermalm, en Götgatan 68 och en Hornsgatan 78, samt en filial å Norrmalm, Barnhusgatan 18 (arbetarbibliotekets förutv. lokal), sedermera flyttad till Bryggargatan 12 B, dels även mindre filialer i Aspudden (arbetarbibliotekets förutv. filial), Älvsjö (arbetarnes bildningsförbunds förutv. filial) och Enskede samt i Alvik, Bällsta och vid Bromma kyrka (förutv. Broma folkbiblioteks lokaler). Under år 1928 upprättades vidare en mindre filial i Örby samt en bokdepot vid skyddshemmet för gossar vid Skrubba. Den 1 jan. 1929 öppnades en filial å Östermalm, Sturegatan 38 (Östermalms församlingars biblioteks förutv. lokal), och en vid Värtan (Värtabibliotekets förutv. lokal). I februari 1929 öppnades en mindre filial vid Liljeholmen och i maj samma år en mindre filial på Lilla Essingen. I början av år 1930 hava ytterligare upprättats en större filial, förlagd till Kungsholmen (Kungsholmens församlingars biblioteks förutv. lokal), samt tre mindre filialer, förlagda till resp. Ålsten, Sandvik och Mälarhöjden. Under år 1932 öppnades en mindre filial i Olofslund.

Bokbeståndet i samtliga till stadsbiblioteket hörande bibliotek utgjorde den 1 jan. 1933 sammanlagt c:a 320,000 band (dessutom 101 hyllmeter okatalogiserade egna och 697 hyllmeter okatalogiserade deponerade böcker). Accessionen under år 1932 uppgick till 50,476 band. Hela antalet från verksamhetens början inskrivna låntagare var vid årets slut 82,176 (därunder året nyinskrivna 21,543, omskrivna 18,540). Under år 1932 uppgick antalet besök i biblioteken till 1,465,974 och antalet boklån till 2,054,537. Antalet besök och lån under år 1932 fördelar sig på följande sätt på de olika avdelningarna:

	Besök.	Boklån.
Huvudbiblioteket		
avd. f. vuxna	485,042	638,323
avd. f. barn	151,901	173,610
Filial 1 (Götg. 68)		
avd. f. vuxna	154,118	246,427
avd. f. barn	92,551	93,361
Filial 2 (Hornsg. 78)		
avd. f. vuxna	90,792	139,992
avd. f. barn	83,296	76,890

	Besök.	Boklån.
Filial 3 (Bryggarg. 12 B)	55,585	97,789
Filial 4 (Stureg. 38)	85,067	126,075
Filial 5 (Värtan)		
avd. f. vuxna	14,684	20,812
avd. f. barn	20,282	12,573
Filial 6 (Agneg. 40)		
avd. f. vuxna	63,033	131,582
avd. f. barn	63,318	74,171
Filial A 1 (Aspudden)		
avd. f. vuxna	12,145	29,564
avd. f. barn	9,480	16,426
Filial B 4 (Ålsten)		
avd. f. vuxna	15,411	33,209
avd. f. barn	8,308	10,393
Filial C 1 (Älvsjö)	9,973	20,678
Filial E (Enskede)		
avd. f. vuxna	12,042	30,226
avd. f. barn	8,593	19,295
Smärre filialer	30,353	63,141
	1,465,974	2,054,537

Stadsbiblioteket hålles kostnadsfritt öppet för alla, såväl vuxna som barn och ungdom. I huvudbiblioteket samt i de filialer, där särskild ungdoms- och barnavdelning finnes, är åldersgränsen för tillträde till vuxnas avdelning i regel 17 år. Rätt till avgiftsfria hemlån hava alla i staden fast bosatta invånare och, oavsett bostaden, dels personer, som äro anställda i Stockholms kommuns tjänst eller av kommunen uppbära pension, jämte hemnavarande familjemedlemmar, dels lärare och elever vid i Stockholm befintliga undervisningsanstalter. Personer i övrigt, som äro bosatta utanför Stockholm, kunna mot erläggande av en årsavgift av 3 kr. erhålla rätt till hemlån.

Författningar. K. kung. den 24 jan. 1930 ang. understödjande av folkbiblioteksväsendet, med ändring den 9 okt. 1931. Skolöverstyrelsens kung. den 8 febr. 1930 med vissa föreskrifter rörande folkbiblioteksväsendet, med ändring den 12 jan. 1932. Reglemente för Stockholms stadsbibliotek, fastställt av biblioteksstyrelsen den 18 jan. 1929. Instruktion för stadsbibliotekarien, fastställt av biblioteksstyrelsen den 24 nov. 1925.

Stadsbibliotekarie (26).

Hjelmqvist, J. F. B.; t. 30 87 98; mottagnings-tid: 11—12 (utom lördagar).

Huvudbiblioteket.

Sveavägen 73 (postadress: Odengatan 53, Va.); t. 30 69 44 (accessionsavd.), 30 31 78, 30 29 04 (katalogiseringsavd.), 31 67 42 (låntagarregister), 30 23 60 (räkenskapsavd.), 30 31 71 (utlåningsexp. för vuxna, länedisk), 30 34 22, 31 67 33 (utlånings-exp:s tjänsterum), 30 32 01 (ungdoms- och barnavd.), 30 69 53 (vaktrum).

BS

*Biblioteket är öppet för allmänheten
å följande tider:*

*avd. för vuxna: vardagar 10,30—20,30
(1 sept.—15 juni), 10,30—19,30 (16 juni—
31 aug.), söndagar (för läsning på stället)
14—18 (1 sept.—15 juni);*

*ungdoms- och barnavd.: vardagar 14
—20 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni
—30 juni, 18—31 aug.), 1 juli—17 aug.
hålles ungdoms- och barnavd. stängd.*

I stadsbibliotekets huvudbyggnad inrymmas bl. a. en stor utlåningshall, som upptar större delen av byggnadens mittparti, två andra utlånings- och läsesalar, studierum, tidningsrum, tidskriftsrum, en ungdoms- och barnavdelning med utlånings- och läsrum, »sagorum», bokmagasin, rum avsedda för studiecirkel, personalrum m. m.

Huvudbibliotekets bokbestånd uppgår vid innevarande års ingång till c:a 153,500 band (dessutom 101 hyllmeter okatalogiserade egna och 697 hyllmeter okatalogiserade deponerade böcker). Till denna siffra komma ytterligare från huvudbiblioteket till de olika filialerna utsända vandringsbibliotek.

Stadsbibliotekarie.

Hjelmqvist, J. F. B. (se ovan).

Förste bibliotekarier (22).

Knutsson, K. P., t. 31 67 41; Kolmodin, O. T., t. 31 67 40; mottagningstider: 11—12 (utom lördagar).

Andre bibliotekarier (18).

Lundberg, Hildur C.; Åhlander, F. E. (se nedan); Åkerman, O. B.

Extra andre bibliotekarier

(5,400 kr.).

Berggren, A. K. Elisabeth (se nedan); Gavelius, G. L. Elisabet; Waldner, A. O. T.

Förste assistenter (11).

Bennet, G. Elisabeth; Landergren, f. Grund, Anna E. B.; Larsson, Hanna M. (se nedan); Ringen-
son, Eva A. E.

Extra förste assistenter

(3,840—3,300 kr.).

Hallberg, Hallgärd (se nedan); Artzell, f. Ohlson, Ola I. M.; Edlund, G. E. J. G.; Granér, f. Nilsson, Karin A.; Hede, A. Brita; Lundgren, I. M. S. (Maj) (se nedan); Garpe, D. A. J.; Hamrin, T. O.; Ljungdal, A. G.; Lychou, S. Gudrun; Olsson, Karin E.; Svidén, f. Prawitz, Maja; Tengbom, S. E. (Elsa).

Åtta andre assistenter (8), tjuguatta extra andre assistenter (2,880—2,640 kr.), tio extra tredje assistenter (2,840—2,100 kr.), en extra kontorsskrivare (3,540 kr.), en bokbindare (3,180 kr.), timavlönad personal.

Förste vaktmästare (8).

Karlsson, S. O.

En maskinist (10), en vaktmästare (7) (se nedan), två extra vaktmästare (2,580—2,280 kr.), en reparatör (2,280 kr.), två vaktmästarbiträden (1,980—1,620 kr.) samt timavlönad vaktmästarpersonal.

Filialer.

Vissa av de mindre filialerna äro stängda kortare tid under sommaren.

Filial 1.

Götgatan 68, Sö.; t. 40 04 83.

Filialen är öppen för allmänheten å samma tider som huvudbiblioteket (se ovan).

Bokbestånd: c:a 35,200 band. Förutom utlånings- och läsesalar m. m. inrymmer filialen rum avsedda för studiecirkelverksamhet.

Föreståndare.

Åhlander, F. E., andre bibliotekarie (se ovan); t. 40 04 93.

En förste assistent, nio andre eller tredje assistenter (se ovan).

Vaktmästare (7).

Svensson, A. R.

Filial 2.

Hornsgatan 78, Sö.; t. 40 13 08.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.); ungdoms- och barnavd. å samma tider som huvudbiblioteket (se ovan).

Bokbestånd: c:a 19,300 band.

Föreståndarinna.

Larsson, Hanna M., första assistent (se ovan).

Fyra andre eller tredje assistenter (se ovan).

Filial 3.

Bryggargatan 12 B, 1 tr., C.; t. 10 26 92.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.).

Bokbestånd: c:a 16,300 band.

Föreståndarinna.

Lundgren, I. M. S. (Maj), extra första assistent (se ovan).

Två andre eller tredje assistenter (se ovan).

Filial 4.

Sturegatan 38, Ö.; t. 67 72 16.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.).

Bokbestånd: c:a 17,600 band.

Föreståndarinna.

Hallberg, Hallgård, extra första assistent (se ovan).

Två andre eller tredje assistenter (se ovan).

Filial 5.

Dianavägen 7, Värtan; t. Värtan 3 92; expeditionstid: alla vardagar utom lördagar 18,30—20,30, lördagar 14—16; barn- avd. dessutom måndagar 14—16.

Bokbestånd: c:a 9,300 band.

Föreståndarinna.

Boheman, I. Ingrid H., extra andra assistent (se ovan).

Filial 6.

Agnegatan 40, K.; t. 50 41 22.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.); ungdoms- och barnavd. å samma tider som huvudbiblioteket (se ovan).

Bokbestånd: c:a 23,400 band.

Föreståndarinna.

Berggren, A. K. Elisabeth, extra andra bibliotekarie (se ovan).

Fem andre eller tredje assistenter (se ovan).

Filial A 1.

Erik Segersällsvägen 1, Aspudden; t. Aspudden 2 65; expeditionstid: alla vardagar utom lördagar 18—20,30; ungdoms- och barnavd. samma dagar 14,30—17.

Bokbestånd: c:a 5,900 band.

Föreståndarinna.

Svensson, Anna, andra assistent (se ovan).

Filial A 2.

Folkskolan, Liljeholmen (postadress: Stockholm 9); expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 19—21.

Bokbestånd: c:a 2,200 band.

Föreståndarinna.

Svensson, Anna, andra assistent (se ovan).

Filial A 3.

Folkskolan, Mälarhöjden; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 19—21; ungdoms- och barnavd. måndagar och fredagar 18—20.

Bokbestånd: c:a 2,400 band.

Föreståndare.

(666 kr.).

Stålberg, E. G. A., tjänsteman.

Filial B 1.

Folkskolan, Alvik, Ulvsunda; expeditionstid: måndagar och fredagar 19—21; barn- avd. måndagar 18—19.

Bokbestånd: c:a 2,300 band.

Föreståndarinna.

Bianchini, M. E. Bianca, extra andra assistent (se ovan).

Filial B 2.

Folkskolan, Bällstalund (postadress: Sundbyberg); expeditionstid: onsdagar och fredagar 18—20.

Bokbestånd: c:a 1,700 band.

Föreståndare.

(462 kr.).

Bergqvist, J. A., folkskollärare.

Filial B 3.

Kyrskolan, Bromma kyrka, Ulvsunda; expeditionstid: måndagar och fredagar 18—19.

Bokbestånd: c:a 1,000 band.

Föreståndare.

(231 kr.).

Videfors, G. J., folkskollärare.

Filial B 4.

Folkskolan, Ålsten; t. Ålsten 3 45; expeditionstid: alla vardagar utom lördagar 19—21, lördagar 14—16; ungdoms- och barnavd. tisdagar och fredagar 18—20.

Bokbestånd: c:a 5,200 band.

Föreståndarinna.

Bianchini, M. E. Bianca, extra andra assistent (se ovan).

Filial B 5.

Tallstugan, Sandvik (postadress: Stockholm 1); expeditionstid: onsdagar 18—19.

Vandringbibliotek (jfr ovan).

Föreståndarinna.

(111 kr.).

Ljungqvist, Astrid H. A. S., kontorist.

BS

Filial B 6.

Folkskolan, Stora Essingen (postadress: Essingen); expeditionstid: måndagar och fredagar 19—21; barnavd. fredagar 18—19.

Bokbestånd: c:a 300 band.

Föreståndarinna.

Bianchini, M. E. Bianca, extra andra assistent (se ovan).

Filial C 1.

Johan Skyttes Väg 211, Älvsjö; t. Älvsjö 605; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 18—19,30.

Bokbestånd: c:a 2,000 band.

Föreståndare
(540 kr.).

Larsson, C. A., förman.

Filial C 2.

Huddingevägen 24, Örby; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 19—20,30.

Bokbestånd: c:a 900 band.

Föreståndarinna.

Engstedt, Signe H. S., extra andra assistent (se ovan).

Filial E.

Handelsvägen 26, Enskede; expeditionstid: alla vardagar utom lördagar 18—20, lördagar 14—16; barnavd. måndagar och fredagar 16—18.

Bokbestånd: c:a 6,600 band.

Föreståndarinna.

Engstedt, Signe H. S., extra andra assistent (se ovan).

Beträffande församlingsbiblioteken se under avd. 5 (sid. 451).

Stockholms stads arkivnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Arkivnämnden.

Stadsarkivets rådhusdepå; tel. se nedan.

I samband med godkännande i princip av ett av särskilda sakkunniga framlagt förslag till ordnande av huvudstadens arkivväsen (se nedan under stadsarkivet) beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1929 att för handläggning av hithörande frågor inrätta en särskild *Stockholms stads arkivnämnd*.

Enligt av kungl. maj:t den 26 sept. 1929 fastställd instruktion har arkivnämnden till uppgift att handhåva förvaltningen av stadsarkivet, att hava överinseende över stadens kommunala arkiv samt att omhändervärd de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Nämnden består, förutom av ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, av fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för nämndens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Minst en ledamot och minst en suppleant skall vara med det offentliga arkivväsendet förtrogen person. Nämnden utser årligen inom sig en vice ordförande.

Riksarkivarien eller den riksarkivet i hans ställe förordnar samt stadsarkivarien äga närvara vid nämndens sammanträden med rätt att deltaga i överläggningarna, men ej i besluten, ävensom att få sina meningar till protokollet antecknade.

Nämndens förvaltning och räkenskaper granskas av tre revisorer, vilka jämte två suppleanter årligen utses av stadsfullmäktige.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads arkivnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 26 sept. 1929, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1933. Utgifter: 159,531 kr.; inkomster: 820 kr.

Arkivnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stads-
huset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

Ahnlund, N. G., professor.

Övriga ledamöter.

***Borge, O. F.**, fil. d.r.
Brulin, J. O. H., arkivråd.
Casparsson, K. R., redaktör.

Suppleanter.¹⁾

Nyblom, f. Bergström, Eva M. C., redaktör,
stadsfullm.
***Lundberg, N. E.**, amanuens.
Hessler, A. A. H., sekreterare, stadsfullm.
***Severin, F. F.**, redaktör.

Sekreterare.

Stadsarkivarien, (se nedan).

Arkivnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1932 års räkenskaper och förvaltning).
(Jfr sid. 80.)

Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.
Edman, J. F., kamrerare, ordf.
Granstedt, G. A., bankkamrerare.

Suppleanter:

Lundberg, O. T. V., distriktsuppbördsman.
Rudberg, C., tullkontrollör.

Stadsarkivet.

*Rådhuset, 3 tr., K., samt Norra Riddar-
holmshamnen 7 A, St.; t. arkivdepån i
rådhuset (exp.) 50 22 25; arkivdepån å
Riddarholmen (exp.) 10 53 99; stadsarki-
varien (rådhuset) 50 23 30; arkivförest.
Bolin (rådhuset) 50 01 08; arkivförest.
Östman (rådhuset) 50 01 45; öppet 10—
17, lördagar och dag före helgdag 10—
15 (arkivdepån i rådhuset dessutom under
tiden ¹⁵/₁₁—¹⁵/₁₅ samt ¹⁵/₁₀—¹⁵/₁₂ måndagar
och torsdagar 19—21). Expeditionstid
10—16, resp. 14.*

Stockholms stads arkivalier förvarades av
ålder av magistraten i Stockholms rådhus och

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma
ordning som de ledamöter (inberäknat vice ord-
föranden), vilkas ersättare de enligt nämndens
beslut i första hand skola vara.

ArkN omfattade företrädesvis magistratens och dess kollegiers samt rådhusrättens och kämnärsrätternas handlingar m. fl. äldre arkivalier. Vid sidan av detta äldre stadsarkiv, rådhusarkivet, bildades under 1800-talets sista fjärdedel ett nytt, under drätselnämndens förvaltning stående arkiv, i vilket sammanfördes handlingar från de kommunala kommissionerna, nämnderna och styrelserna; detta arkiv kom därjämte att fungera som stadens speciella räkenskapsarkiv. Även efter inrättandet av sistnämnda arkiv, sedan år 1885 inrymt i en del av den forna pantläneninrättningens lokaler å Riddarholmen och fr. o. m. år 1897 under benämningen »Stockholms stads arkiv» offentligt tillgängligt, förvarade emellertid flertalet av de kommunala myndigheterna sina arkivalier själva.

Med hänsyn till de olägenheter, som förorsakades av splittringen av huvudstadens arkivalier å olika arkiv, väcktes av drätselnämndens första avdelning år 1889 förslag om anordnande av ett för Stockholms stad gemensamt arkiv, i vilket borde sammanföras och ordnas på olika ställen förvarade äldre handlingar (drätselkommissionens, drätselnämndens och övriga under stadsfullmäktige lydande nämnders, magistratens och rådhusrättens, församlingarnas, m. fl. myndigheters). Sedan stadens arkiv erhållit utvidgade lokaler, överfördes på drätselnämndens initiativ till detta under de närmast följande åren vissa av polisverkets och uppboordsverkets arkivalier ävensom vissa handlingar från rådhusarkivet m. m. Med arkivet förenades år 1900 ett specialbibliotek för stadens historia och topografi m. m., även innehållande en omfattande samling Stockholmsbilder.

Då endast en ringa del av de i 1889 års plan angivna arkivalierna införlivats med stadens arkiv, upptogs frågan om ordnandet av stadens arkivväsen på nytt år 1902 genom en hos stadsfullmäktige väckt motion, vari föreslogs *dels* upprättandet av ett gemensamt stadens arkiv, organiserat i likhet med landsarkiven (vilkas organisation samma år fastställdes av kungl. maj:t) och förenat med ett stadens bibliotek, *dels* ock uppförandet av en tidsenlig ny byggnad för detta arkiv.

Kort tid dessförinnan hade samma fråga även upptagits av riksarkivarien, som i en skrivelse till kungl. maj:t den 10 nov. 1902 hemställt om åtgärder för ordnande av huvudstadens arkivväsen på sådant sätt, att dess organisation så vitt möjligt bleve anpassad efter landsarkivorganisationen och kunde infogas i denna.

I anledning av ovannämnda motion utsågo överståthållarämbetet, magistraten, Stockholms stads konsistorium och drätselnämnden år 1904 särskilda kommitterade för arkivfrågans beredning. Dessa kommitterade avgävo den 7 jan. 1905 ett betänkande (Bih. 1905: nr 12) med förslag om inrättande av ett gemensamt, av kommunen bekostat stadsarkiv och ett därmed förenat bibliotek, inordnat i landsarkivorganisatio-

nen, med en stadsarkivarie som chef och i arkivtekniskt hänseende stående under riksarkivariens uppsikt. År 1907 framlades därefter av byggnadskontoret förslag till särskild byggnad för den nya institutionen (i kv. Bergsfallet å Kungsholmen).

IFrågavarande förslag till lösning av huvudstadens arkivfråga blev emellertid ej realiserat. Beredningsutskottet och stadsfullmäktige ansågo nämligen, att kostnaden för den nya arkivorganisationen ej borde bäras av staden ensam, utan att kronan borde kunna förväntas vara villig att deltaga i densamma. I yttrande till kungl. maj:t år 1911 över riksarkivariens ovannämnda skrivelse förklarade sig sålunda stadsfullmäktige anse, att någon skyldighet icke föreläge för staden att anordna ett gemensamt arkiv, men uttalade samtidigt sin villighet att med staten samverka till ordnande av arkivväsendet i Stockholm. Kungl. maj:t fann emellertid ej detta stadsfullmäktiges anbud antagligt utan anmodade år 1912 fullmäktige att taga frågan i förnyat övervägande. Under tiden närmast härefter och med hänsyn till av kristiden föranledda svårigheter vidtogos från stadens sida endast vissa provisoriska åtgärder i fråga om arkivväsendet.

Sedan det efter tillkomsten av stadens biblioteksstyrelse ifrågasatts att under denna styrelse inordna såväl stadens arkiv och bibliotek som rådhusarkivet, blev frågan om ordnandet av stadens arkivväsen år 1926 för ny utredning överlämnad till sakkunniga, som i sitt betänkande (Bih. 1928: nr 5) år 1928 framlade förslag till nyorganisation av huvudstadens arkivväsende. Detta förslag godkändes i princip av stadsfullmäktige den 28 juni 1929, som därvid för sin del antogo av den nya organisationen påkallade författningar. Dessa författningar fastställdes av kungl. maj:t den 26 sept. 1929 och trädde i kraft med ingången av år 1930.

Den omläggning av huvudstadens arkivväsen, som sålunda av vederbörande myndigheter fastställdes, innebär i första hand tillskapandet av en enhetlig arkivorganisation med ett av en särskild arkivnämnd (se ovan) förvaltat, av staden bekostat *stadsarkiv*, inordnat i den allmänna arkivorganisationen för riket (med landsarkivs ställning) och tillika centralarkiv för Stockholms kommunalförvaltning.

Stadsarkivet, som trädde i verksamhet fr. o. m. år 1930, förvaltas i ekonomiskt hänseende av arkivnämnden, men sorterar i fråga om de allmänna arkivförfattningarnas tillämpning under riksarkivet. Det har till uppgift att emottaga, ordna och tillhandahålla arkivhandlingar från huvudstadens kommunala myndigheter samt från överståthållarämbetet, magistraten, rådhusrätten och församlingar, övriga myndigheter och inrättningar, vilkas verksamhet uteslutande eller företrädesvis avse huvudstaden, numera upplösta institutioner för huvudstadens förvaltning, ävensom från andra korporationer och anstalter samt en-

skilda personer och inrättningar, vilkas arkivhandlingar äro av betydelse för huvudstadens historia eller förvaltning. Stadsarkivet har därjämte att i enlighet med givna föreskrifter utöva vederbörlig arkivinspektion. Från och med år 1932 har därjämte i staten uppförts anslag för vetenskapligt utgivningsarbete (Stockholms stads tänkeböcker 1592—1636). Stadsarkivets chef är stadsarkivarien.

Inspektion av stadsarkivet skall årligen för-
rättas av riksarkivarien eller på hans uppdrag
av arkivråd. I fråga om kommunala arkiv, som
ej överlämnats till stadsarkivet, åligger det
vederbörande nämnd och styrelse att övervaka,
att arkivet omsorgsfullt vårdas. Inspektion av
dylikt arkiv skall årligen för-
rättas av stadsarkiv-
varien eller av annan tjänsteman vid stadsarkivet.

Stadsarkivets samlingar förvaras för närva-
rande i de lokaler, som tidigare disponerats av
de i stadsarkivet uppgångna institutionerna, »råd-
husarkivet» och »stadens arkiv». Då dessa lo-
kaler praktiskt taget äro fyllda och författnings-
enligt påbjudna leveranser endast i begränsad
omfattning kunna mottagas, är emellertid frå-
gan om nybyggnad för arkivet aktuell.

I arkivdepån i rådhuset förvaras huvudsak-
ligen stadens privilegiebrev sedan 1423, magi-
stratens och rådhusrättens arkivalier 1431—1875,
stadens räkenskaper till omkr. 1636, justitie-
kollegii och förmyndarkammarens arkiv 1637
—(1849)1920, handelskollegii arkiv 1638—
1849, byggnads- och ämbetskollegii arkiv 1643
—1821, politiekollegii arkiv 1673—1821, po-
litie-, ämbets- och byggnadskollegii arkiv 1822
—1849, handels- och ekonomikollegii arkiv 1850
—1880; Stockholms kämnärsrätters arkiv 1636
—1849; Stockholms norra förstads arkiv 1614
—1635, överståthållarämbetets arkiv t. o. m.
1870-talet, Stockholms stads konsistorii och
kyrkliga församlingars arkiv till omkr. 1830,
stadsnämndens och sockenstämmönämndens ar-
kiv, fattigvårdsnämndens och fattigvårdsstyrel-
sernas samt hälsovårdsnämndens äldre arkiv,
folkskoleledarens äldre arkiv samt högre all-
männa läroverks och folkskolors äldre arkiv
(under leverans).

I Riddarholmsdepån förvaras bl. a. Stock-
holms stads räkenskaper med verifikationer från
omkr. 1636 (i oavbruten årsföljd från 1641),
jämte talrika specialräkenskaper tillhörande
stadskamrerarens arkiv, tjänstemannamatriklar
m. m. samt kronoräkenskaper och taxerings-
längder för Stockholms stad (fr. o. m. 1699),
mantalslängder (fr. o. m. 1600-talet; i början
spridda år; fr. o. m. 1835 med mantalsupp-
gifter) ävensom bevarade delar av kronoupp-
bördensverks arkiv. — Den andra huvudbestånd-
sdelen av samlingarna i Riddarholmsdepån ut-
göres av polisens äldre arkivalier samt arkiv till-
hörande företrädesvis äldre kommunala institu-
tioner, såsom borgerskapets äldste (med gross-
handels-societeten), inkvarteringskommissionen,
bemedlingskommissionen samt börs-, bro- och

hamnbyggnadsdirektionen, brandvaktskassaadmi-
nistrationen, drätselkommissionen, gatulägg-
nings-, lyshållnings- och vattenledningsstyrel-
sorna (jämte gaslysningsaktiebolagets arkiv),
vattenledningsverkets äldre arkiv, stadsarkitek-
terna (handlingar, vissa ritningar till stadens m. fl.
hus; jämte vissa andra byggnadsritningar) även-
som vissa nyare kommunala nämnder m. m., så-
som drätselnämnden jämte underlydande institu-
tioner (med stadens räkenskaper och auktions-
verkets handlingar), frihamnsnämnden, kyrko-
gårdsnämnden, kommunala institutioner i Brom-
ma och Brännkyrka före inkorporeringen, livs-
medelsnämnden och andra kristidsorganisationer
samt Stockholms stads befattningshavares familje-
pensionskassa. Bevarade skräarkiv äro splitt-
rade mellan stadsarkivets båda depåer samt nord-
iska museets arkiv.

I stadsarkivet (rådhusdepån) har inrättats
en konserveringsverkstad för arkivalier.

Det med förutvarande stadens arkiv förenade,
år 1900 upprättade biblioteket, som är ett
specialbibliotek för stadens historia och topografi
samt allmän stadshistoria, är tills vidare proviso-
riskt uppfört å arkivnämndens stat. Av plansch-
och fotografisamlingen ha vissa delar överförts
till stadsmuseet.

Författningar. Arkivstadga för Stock-
holm, fastställd av kungl. maj:t den 26 sept.
1929. Kungl. stadga ang. vissa offentliga arkiv
den 8 sept. 1924, med ändringar den 16 maj
1930 (tillämplig å bl. a. kyrkoarkiven och över-
ståthållarämbetets arkivalier). Kungl. instruk-
tion för landsarkiven den 8 sept. 1924, med
ändringar den 26 juni 1925 och 16 maj 1930.
Kungl. kung. den 8 sept. 1924 ang. utgallring
av arkivalier ur vissa offentliga arkiv samt ang.
förvaring av förutvarande statsmyndigheters även-
som upplösta kommittéers m. fl. arkiv. Kungl.
kungörelse den 8 sept. 1924 ang. inspektion
av vissa offentliga arkiv, med ändringar den
16 maj och 1 nov. 1929. Kungl. kungö-
relse den 8 sept. 1924 ang. överlämnande av
arkivhandlingar till landsarkiven och med dem
jämförliga arkivdepåer, med ändringar den 16
maj och 1 nov. 1929. Bestämmelser om arki-
valieleveranser till stadsarkivet, antagna av stads-
fullmäktige den 17 juni 1930. Bestämmelser
rörande överlämnande till stadsarkivet av arkiv-
handlingar från kommunala kommittéer eller
tillfälliga beredningar, antagna av arkivnäm-
nden den 22 dec. 1931. Bestämmelser rörande
arkivrum för kommunala arkiv, antagna av
arkivnämnden den 13 maj 1932.

Stadsarkivarie (25).

Boëthius, S. B. (förrordn. t. o. m. 31/s 1940);
t. 50 23 30; mottagningstid: 10,30—11,30.

Arkivföreståndare (20).

Bolin, E. G., t. 50 01 08, Östman, N. F., t.
50 01 45.

ArkN

Arkivbiträde (7).

Hammarström, f. Larsson, Märta.

Amanuenser

(3,300—2,250 kr.; halvtidstjänstgöring).

Staf, N. O. B.; Almqvist, K. A. D.

Två *extra* arkivtjänstemän (2,550—2,100 kr.; halvtidstjänstgöring), ett *extra* arkivbiträde (2,460 kr.), en *bokbinderska* (1,980 kr.), dessutom timavlönad personal.

Vaktmästare (7).

Wahlberg, K. E. R.; Larsson, G. H.

Stockholms stads idrottsstyrelse

och i samband därmed stående institutioner m. m.

Idrottsstyrelsen.

Vasagatan 42, 2 tr., C.; tel.: se nedan expeditionen.

Under senare år hava allt större anspråk ställts på Stockholms stads medverkan till främjande av åtgärder för befolkningens fysiska fostran och kultur (bad, gymnastik och idrott m. m.) och anslag till rätt betydande belopp hava av staden anvisats för dylika ändamål. Handläggningen av hithörande ärenden har tidigare varit splittrad å flera kommunala myndigheter (fastighetsnämnden, gatunämnden och folkskoledirektionen), varjämte vissa anläggningar för berörda ändamål utförts som nödhjälpsarbeten; dessutom hava vissa fristående anslag utgått till främjande av gymnastik och idrott.

Med hänsyn till önskvärdheten av att frågor om beviljande och disponering av anslag för ifrågakvarande ändamål bleve likformigt och enhetligt behandlade inrättades, efter utredning av en av stadskollegiet år 1928 tillsatt kommitté (Utl. 1929: nr 68), enligt stadsfullmäktiges beslut den 4 mars 1929 en *Stockholms stads idrottsstyrelse*. Instruktion för den nya styrelsen fastställdes av kungl. maj:t den 26 april 1929 och trädde i kraft den 1 maj 1929.

Stockholms stads idrottsstyrelse handhar förvaltningen av stadens för idrott, lekar och bad avsedda anläggningar, i den mån de icke enligt gällande författning eller särskilt beslut av stadsfullmäktige tillhöra annan myndighets förvaltning, samt handlägger övriga härmed sammanhängande frågor, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för styrelsens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en vice ordförande. För handläggning av vissa ärenden har styrelsen inom sig utsett särskilda byggnads-, idrottsplats-, bad-, lägerlivs- och personaldelegerade (se nedan).

För särskilda arbetsuppgifter äger styrelsen påkalla biträde av vederbörande stadsmyndigheter. Sådant biträde lämnas av gatukontoret i fråga om underhåll och skötsel av lekplaner m. m.

Styrelsens bokföring och vissa andra kamerala göromål ombesörjas av stadens kammarkontor.

För revision av idrottsstyrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads idrottsstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 26 april 1929, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1933. Utgifter: 829,629 kr.; inkomster: 114,734 kr.

Idrottsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

***Reuterskiöld, C. B.**, major, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Ahlström, E. A., försäljningschef, stadsfullm.

***Ek, V. E.**, sekreterare, stadsfullm.

Eriksson, Bertil K. J., ombudsman, stadsfullm.

Suppleanter.¹⁾

Torsslow Lundgren, Ragnv G. A. A., fru, gymnastikdirektör.

Bergvall, J. H., direktör, stadsfullm.

***Sandberg, E. T. G.**, byråföreståndare.

***Palmberg, J. H.**, järnsvarvare.

Sekreterare

(1,980 kr.).

Nyrén, G. H. (se nedan); t. 10 57 20.

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordning som de ledamöter (inberäknat vice ordföranden), vilkas ersättare de enligt styrelsens beslut i första hand skola vara; hr Sandberg är därjämte ersättare för ordföranden.

IdrS Idrottsstyrelsens delegerade m. m.

Delegerade för byggnadsärenden.

Larsson, Oscar E., ordf.; Reuterskiöld, C. B.;
Sandberg, E. T. G.

Idrottsplatsdelegerade.

Ahlström, E. A., ordf.; Palmberg, J. H.; Sand-
berg, E. T. G.; Torsslow Lundgren, Ragnvi
G. A. A.

Baddelegerade.

Eriksson, Bertil K. J., ordf.; Sandberg, E. T. G.;
Torsslow Lundgren, Ragnvi G. A. A.

Delegerade för lägerlivsverksamheten.
(Jfr nedan sid. 268.)

Palmberg, J. H.; Nyrén, G. H., sekreterare.

Delegerade för personalärenden.

Eriksson, Bertil K. J.; Reuterskiöld, C. B.

Styrelsen för Östermalms idrottsplats.
(Jfr nedan och sid. 402.)

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Ek, V. E., sekreterare, stadsfullm.; Reuterskiöld,
C. B., major, stadsfullm. (utsedda av idrotts-
styrelsen); Bergvall, E., stadionchef, Wibom,
T. H., kapten, vice ordf. (utsedda av Sve-
riges centralförening för idrottens främjande).

Sekreterare, tillika föreståndare för
idrottsplatsen.

Nyrén, G. H., sekreterare (se ovan och nedan).

Idrottsstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1932 års räkenskaper och förvaltning).
(Jfr sid. 80.)

Gustafsson, G. A. V., materialförvaltare.

Rosengren, S. E., direktör.

Wallin, H. E., kassör, ordf.

Suppleanter:

Björkman, G. A., fil. lic.

Nilsson, Olof, direktör, stadsfullm.

Idrottsstyrelsens expedition.

Vasagatan 42, 2 tr., C.; tel.: ang. upp-
låtelse 10 57 15; i övrigt se nedan; ex-
peditionstid: 10—14.

Stat år 1933. Utgifter: 45,122 kr.

Föreståndaren för idrottsstyrelsens expedition
har till uppgift att för föredragning i idrotts-

styrelsen och hos dess delegerade bereda ären-
den, som hänföra sig till resp. styrelsens och
delegerades förvaltningsområden, att ombesörja
verkställighet av beslut av styrelsen och delege-
rade, att handhåva den närmaste ledningen av
idrottsstyrelsens anläggningar, samt att leda det
löpande arbetet i övrigt å styrelsens expedition.

Föreståndare

(7,200 kr.).

Nyrén, G. H., (se ovan); t. 10 57 20; mottag-
ningstid: 10—11.

Ingenjör

(6,000 kr.).

Svenson, B. A.; t. 10 57 27.

Registrator och kontorsskrivare

(3,240 kr.).

Grönberg, Karin I.; t. 10 57 30.

En amanuens (2,820 kr.), en stenograf
och kontorsskrivare (2,460 kr.), två kontors-
biträden (1,980—1,860 kr.), en vaktmästare
(1,980 kr.).

Under idrottsstyrelsens förvaltning stående anläggningar m. m.

Idrottsplatser och lekplaner samt
sportstugor.¹⁾

I Stockholm finnas f. n. elva större idrotts-
platser, nämligen Stadion samt Östermalms,
Johanneshovs, Enskede, Hammarby, Tranebergs,
Aspuddens, Stadshagens, Kristinebergs, Stora
Mossens och Hjorthagens idrottsplatser. Av dessa
äro de åtta sistnämnda belägna å Stockholms
stad tillhörig mark, under det att Stadion samt
Östermalms och Johanneshovs idrottsplatser äro
anlagda å staten tillhöriga områden.

Stadion har anlagts av Sveriges central-
förening för idrottens främjande (med bidrag av
lotterimedel) på den plats, där tidigare (sedan
år 1896) den gamla »Idrottsparken» var belägen.
Stadion, som togs i bruk år 1912, förvaltas av
en av kungl. maj:t efter förslag av vissa idrotts-
organisationer (svenska gymnastik- och idrotts-
föreningarnas riksförbund och centralföreningen
för idrottens främjande) tillsatt styrelse, Sta-
dionstyrelsen.

Östermalms idrottsplats är anlagd av
Sveriges centralförening för idrottens främjande
och togs i bruk år 1906. Idrottsplatsen för-
valtades av Stadionstyrelsen till den 1 okt. 1930,
från vilken tidpunkt förvaltningen — i enlig-
het med av stadsfullmäktige för beviljande av
anlag till idrottsplatsens ombyggnad (se nedan)
föreskrivet villkor — övertagits av en särskild

¹⁾ Samtliga idrottsplatser i Stockholm, såväl
kommunala som övriga, hava upptagits i nedan-
stående redogörelse.

styrelse, i vilken stadskollegiet utser en ledamot, tillika ordförande, samt idrottsstyrelsen och centralföreningen vardera två ledamöter (jfr ovan). Styrelsens förvaltning skall vara underkastad revision av stadens revisionskontor och två revisorer, av vilka idrottsstyrelsen och centralföreningen vardera utse en.

Sedan år 1909 har staden lämnat ett årligt bidrag till kostnaderna för underhåll och skötsel av idrottsplatsen, under villkor att stadens skuldgång tillförsäkras viss dispositionsrätt till densamma (jfr sid. 402). Stadsfullmäktige hava därjämte år 1930 beviljat ett anslag av 200,000 kr. till en genomgripande om- och nybyggnad av till idrottsplatsen hörande åbyggnader och övriga anläggningar. För ändamålet har jämväl anvisats bidrag av lotterimedel till samma belopp.

Johanneshovs idrottsplats har anlagts av Stockholms idrottsförbund på ett av förbundet arrenderat, staten tillhörigt område strax söder om Skanstull. Arbetena å anläggningen, som togo sin början år 1923, hava till större delen utförts av staden såsom nödhjulsarbeten. Idrottsplatsen är ännu icke färdig, men har dock i viss begränsad utsträckning tagits i bruk.

Enskede idrottsplats (se nedan) har tillkommit medelst å stadens stat fr. o. m. år 1925 anvisade anslag, varförutom vissa arbeten för anläggningen utförts såsom nödhjulsarbeten. Den togs i bruk år 1927. År 1930 uppfördes å anläggningen en åskådarlåktare, varvid även omklädnadsavdelningarna utvidgades. Idrottsplatsen förvaltas av idrottsstyrelsen.

Hammarby idrottsplats, som anlades år 1916 och är belägen å ett staden tillhörigt område invid Hammarbyleden (adress: Södermannagatan 61), är utarrenderad till Hammarby idrottsförening, som har att på egen bekostnad underhålla idrottsplatsen med byggnader och övriga anläggningar. Alltsedan år 1918 har emellertid staden lämnat årligt bidrag till idrottsplatsens underhåll, under villkor att viss skuldgång beredes kostnadsfritt tillträde till densamma (jfr sid. 403).

Tranebergs idrottsplats, som är belägen på staden tillhörig mark inom Tranebergs egendom i Bromma församling, är sedan år 1911 utarrenderad till Djurgårdens idrottsförening. Arrendetiden utgår med utgången av år 1935, då föreningen är skyldig att, om staden så påfordrar, återlämna området avröjt och fritt från åbyggnader. Fr. o. m. år 1930 lämnar staden bidrag till idrottsplatsens underhåll, under villkor att skuldgång och idrottsorganisationer i Bromma äga disponera idrottsplatsen i viss utsträckning för träning och tävlingar (jfr sid. 404).

Aspuddens idrottsplats (se nedan) är anlagd av enskilt företag och övergick i stadens ägo år 1918 i samband med förvärfv av vissa markområden i Aspudden. Idrottsplatsen har under 10 år varit utarrenderad till en idrotts-

förening, men från den 1 maj 1929 står den under idrottsstyrelsens egen förvaltning.

Stadshagens idrottsplats (se nedan) har anlagts under år 1930 och togs i bruk under år 1931. Under år 1932 har uppförts en ny större omklädnadspaviljong. Idrottsplatsen står under idrottsstyrelsens förvaltning.

Kristinebergs idrottsplats har anlagts å förutvarande Velodromens område. Anläggningen har utförts åren 1931 och 1932 samt skall tagas i bruk våren 1933. Idrottsplatsen förvaltas av idrottsstyrelsen.

Stora Mossens idrottsplats påbörjades såsom nödhjulsarbete år 1930 och har sedermera färdigställts såsom kommunalt arbete. Anläggningen skall tagas i bruk våren 1933. I 1933 års stat har anvisats medel för en större omklädnadspaviljong. Idrottsplatsen förvaltas av idrottsstyrelsen.

Hjorthagens idrottsplats har anlagts med anslag i 1931 och 1932 års stater och beräknas kunna tagas i bruk år 1933. Idrottsplatsen förvaltas av idrottsstyrelsen.

I 1931—1933 års stater hava anslag anvisats för idrottsplatser i Zinkensdammsparken i Södermalm samt i Älvsjö. Dessa anläggningar beräknas bli färdiga under år 1934.

Förutom nu nämnda idrottsplatser finnas tre enklare *idrottsplaner*, belägna i Vasaparken, Tantolunden och Bellevueparken. Dessutom finnes ett stort antal allmänna *lekplaner*, belägna å stadens parker eller å andra lämpliga ställen. Särskilda lekplaner, i första rummet avsedda för folkskolebarn, finnas därjämte anordnade invid vissa folkskolor. Vissa av dessa senare lekplaner, som utgöra delar av respektive skolors rastplaner, sortera under folkskoledirektionen. För att bereda möjlighet till omklädnad invid de mindre idrottsplanerna finnas uppförda ett antal *sportstugor*. En större sportstuga invid Enskede idrottsplats har uppförts under år 1931 och tagits i bruk i början av år 1932 (se nedan).

Stat år 1933. Utgifter: 445,322 kr.; inkomster: 34,144 kr.

Enskede idrottsplats.

Enskede; t. Enskede 16 85.

Förste vaktmästare
(3,900 kr.).

Nilson, G. A.

En *andre vaktmästare* (2,280 kr), *extra vakter* till varierande antal.

Aspuddens idrottsplats.

Aspudden; t. Aspudden 5 75.

Förste vaktmästare
(3,000 kr.).

Strähle, B. E. R.

Extra vakter till varierande antal.

IdrS

Stadshagens idrottsplats.

Stadshagen, K.; t. 50 05 25.

Förste vaktmästare

(3,600 kr.).

Eriksson, A. L.

En *andre vaktmästare* (2,280 kr.), *extra vakter* till varierande antal.

Kristinebergs idrottsplats.

Kristineberg, K.; t. 50 95 15.

Förste vaktmästare

(3,300 kr.).

Hertzell, S. E. T.

Extra vakter till varierande antal.

Stora Mossens idrottsplats.

Västerled, Äppelvikens; t. Ålsten 5 27.

Förste vaktmästare

(2,760 kr.).

Björkman, E. G.

Extra vakter till varierande antal.

Hjorthagens idrottsplats.

Värtan; t. Värtan 5 20.

Förste vaktmästare

(3,300 kr.).

Eklind, H. A.

Extra vakter till varierande antal.

Idrottsanläggningen i Vasaparken.

En *vaktmästare* samt *extra vakter* till varierande antal.

Idrottsanläggningen i Tantolunden.

En *vaktmästare* (2,280 kr.), *extra vakter* till varierande antal.

Enskede sportstuga.

Enskede; t. Enskede 27 55.

En *tillsyningsman* (480 kr.).

Skid- och källbackar samt skridskobanor.

Av föreningen för skidloppningens främjande hava, delvis i samarbete med andra organisationer, anlagts *skidbackar* vid Fiskartorpet och Hammarby, i Stadshagen samt vid Rosendals slott å Södra Djurgården, ävensom en större sportstuga vid Fiskartorpet, vilken under hela året är avgiftsfritt tillgänglig för den idrottsovävande allmänheten. Till föreningens verksamhet har staden sedan år 1924 lämnat bidrag

(jfr sid. 403). Därför anordnas och underhållas vintertid i vissa stadens parker genom å idrottsstyrelsens stat anvisade medel dels tre smärre skidbackar, dels ett antal *källbackar*. Stadsfullmäktige hava vidare i 1931 års stat anvisat medel till anläggande genom idrottsstyrelsens försorg av två skidbackar i Enskede, vilka togos i bruk påföljande vintersäsong. I 1932 års stat anvisades anslag till skidbackar i Bromma, vilka tagits i bruk i början av år 1933.

Genom idrottsstyrelsens försorg anordnas vintertid *skridskobanor* dels å vissa av styrelsens idrottsplatser och lekplaner, dels och vid sådana stadens folkskolor, som äro belägna på större avstånd från de allmänna skridskobanorna. Under vintersäsongen 1932—1933 anordnades i enlighet härmed 25 banor. Alltsedan år 1909 har av staden vidare lämnats bidrag till uppehållande av för allmänheten upplåtna, enskilda skridskobanor i Stockholm med närmaste omejd, under villkor att frikort utlämnas till barn i stadens skolor (jfr sid. 404).

Stat år 1933. Utgifter: 123,610 kr.

Främjande av gymnastikverksamhet.

För *gymnastikändamål* har staden sedan år 1911 lämnat bidrag till enskilda sammanslutningar (jfr sid. 402). Därför har i den år 1926 fullbordade nybyggnaden för Vasa realskola anordnats en kommunal gymnastikanläggning, inrymmande en gymnastiksal med erforderliga omklädnadsutrymmen samt avsedd i främsta hand för den frivilliga gymnastiken. I den mån anläggningen icke toges i anspråk för detta ändamål, är den upplåten för tennisspel.

Stat år 1933. Utgifter: 52,500 kr.; inkomster: 8,000 kr.

Kommunala gymnastikanläggningen i Vasa realskola.

Karlbergsvägen 15, Va.; tel.: ang. upplåtelser 30 46 70 — 10,45—11.

En *vaktmästare*; t. 30 46 74.

Badanläggningar.

Förutom två mindre kallbadhus (s. k. badsumpar), belägna vid Äppelvikens och Södertörns villastad, ett mindre duschbad vid Värtahamnen samt anordningar för strandbad vid Årstavikens södra strand, å Kungsholmslandet mitt emot Lilla Essingen, å västra sidan av Stora Essingen, å Långholmens norra strand och i Gröndal äger staden fyra större friluftsbad, nämligen bad- och siminrättningen i Norrström (»Strömbadet»), friluftsbaden vid Tranebergsbro, Eriksdal och Solvik (Smedslätten), ävensom ett mindre kallbadhus vid Kyrksjön i Bromma. Därför har staden tillgodosett behovet av varmbadanläggningar i vissa, framför allt mera avlägsna stadsdelar

genom anläggningar i Aspudden, Älvsjö, Mälarhöjden, Alvik, Hjorthagen och Bällstalund samt en flytande badanläggning vid Liljeholmsviken. Fastighetsnämnden har reserverat ett antal tomter och markområden inom olika delar av staden för planerade framtida badanläggningar. Samtliga nämnda badanläggningar (med undantag av duschbadet vid Värtahamnen, som står under hamnstyrelsens förvaltning) äro ställda under idrottsstyrelsens förvaltning.

Bad- och siminrättningen i Norrström (>Strömbadet>), som är belägen väster om Strömsborg, togs i bruk år 1884. Den är f. n. utarrenderad till enskild person. Sedan sommaren 1932 är Strömbadet öppet endast för duschbad och solbad, när bassängerna, med hänsyn till vattnets beskaffenhet, avstängts. — Idrottsstyrelsen har i januari 1933 till stadsfullmäktige överlämnat ett förslag till nytt centralt friluftsbad.

Friluftsbadet vid Tranebergsbro anlades år 1922 och utvidgades år 1925 med en avdelning för damer och en avdelning för icke simkunniga. Det är f. n. utarrenderad till samma person, som arrenderar badinrättningen i Norrström.

År 1925 anordnades å en staden tillhörig, fört av vattenledningsverket disponerad tomt vid Eriksdal invid Skanstull ett friluftsbad med användande av där befintliga filterbassänger m. m. Friluftsbadet omfattar en avdelning för män och en avdelning för kvinnor, varje avdelning bestående av två bassänger, ävensom en djupbassäng (försedd med trampolin). Vattnet pumpas upp från Årstaviken och införes efter rening i badbassängerna. Badet är utarrenderad till sim- och idrottsklubben Hellas på huvudsakligen samma villkor, som gälla för utarrenderingen av Strömbadet (se ovan).

År 1925 anlades ett strandbad vid Solvik i Smedslätten, vilket sedermera successivt utvidgats. Dess skötsel handhaves av idrottsstyrelsen.

År 1926 uppfördes ett mindre kallbadhus vid Kyrksjön i Bromma församling. Badhuset är på vissa håll utarrenderat till föreningen Bromma trädgårdar u. p. a.

Under år 1932 påbörjades såsom statskommunalt reservarbete anläggandet av ett friluftsbad vid sjön Flaten invid stadens lägerlivsområde. Detta friluftsbad, som kommer att bli Stockholm's största strandbad, beräknas bli färdigt år 1934.

Ett mindre varmbadhus uppfördes år 1924 i Aspudden å en av Sveriges litografiska tryckerier kostnadsfritt under 25 år upplåten tomt och utgöres av en envåningsbyggnad av trä med badstuba samt en mindre karbadsavdelning. Ett mindre varmbadhus av ungefär samma typ som det nu nämnda uppfördes år 1928 i Älvsjö. Det togs i bruk i februari 1929.

Under år 1928 hava vid skolbadanläggningen i Mälarhöjdens folkskola verkställts vissa om-

ändringsarbeten, varigenom möjlighets upplåtande av detta bad för allmänheten under de tider, då det ej är erforderligt för skolans behov. Motsvarande anordningar hava under år 1930 vidtagits i Alviks och Hjorthagens folkskolor samt under år 1931 i Bällstalunds folkskola. Badanläggningarna omfatta badstugor och karbadavdelningar samt bassänger med en storlek av 26—38 kvm. Förvaltningen av dessa bad, i den mån de äro avsedda för allmänheten, handhaves av idrottsstyrelsen, som för dispositionen av lokalerna erlägger hyra till folkskoleledningen.

I syfte att försöksvis utröna lämpligheten av flytande badanläggningar hava stadsfullmäktige anvisat medel till en dylik anläggning på en flytande ponton av vattentät betong, innehållande, förutom uppvärmnings- och filteringsanordningar, en mindre simhall, avklädningsrum, badstuga, karbad, läktare m. m. Badanläggningen togs i bruk sommaren 1930 och är förlagd till Liljeholmsviken (vid Hornsgatan).

Sedan år 1908 har av stadens medel utgått bidrag till svenska livräddningssällskapet för anordnande av kostnadsfri *simundervisning* åt elever vid vissa av huvudstadens undervisningsanstalter (jfr sid. 402).

Stat år 1933. Utgifter: 151,955 kr.; inkomster: 59,450 kr.

Solviksbadet.

Smedslätten; t. Äppelviken 4 00.

Under badsäsongen en *badintendent*, en *simlärlarinna*, en *biträdande simlärlarinna*, en *vaktmästare* samt varierande antal *vakter*.

Aspuddenbadet.

Schlytersvägen 258, Aspudden; t. Aspudden 11.

En *föreståndarinna* och *baderska* (2,160 kr.), en *värmeledningsskötare* (2,280 kr.).

Mälarhöjdsbadet.

Mälarhöjdens nya folkskola, Mälarhöjden.

En *föreståndarinna* och *baderska* (1,200 kr.), en *värmeledningsskötare* (810 kr.).

Älvsjöbadet.

Långbrovägen 79, Älvsjö; t. Älvsjö 7 20.

En *föreståndarinna* och *baderska* (1,920 kr.), en *värmeledningsskötare* (2,400 kr.).

Hjorthagsbadet.

Värtans nya folkskola, Värtan.

En *föreståndarinna* och *baderska* (1,020 kr.), en *värmeledningsskötare* (810 kr.).

IdrS

Alviksbadet.

Alviks nya folkskola, Alvik.

En *föreståndarinna och baderska* (1,020 kr.), en *värmeledningsskötare* (810 kr.).

Bällstalundsbadet.

Bällstalunds folkskola, Bällstalund.

En *föreståndarinna och baderska*, (1,020 kr.), en *värmeledningsskötare* (810 kr.).

Övriga anläggningar och anordningar.

Staden har under senare år medverkat till anläggandet av *tennisbanor*, ehuru i begränsad utsträckning och endast med avseende på utebanor. Vid det av staden anordnade Eriksdalsbadet finnas sju dylika banor, vilka i likhet med anläggningen i övrigt äro utarrenderade till sim- och idrottsklubben Hellas (se ovan). Å området för Kristinebergs idrottsplats finnas åtta tennisbanor i enskild ägo. Därjämte hava under år 1930 anlagts fem tennisbanor i Smedslätten samt under år 1931 två banor i Hjorthagen och tre banor i Enskede. Å anläggningarna finnas omklädnadspaviljonger. De tre sistnämnda anläggningarna förvaltas av idrottsstyrelsen och upplåtas dels till tennisorganisationer, dels direkt till allmänheten.

Det alltmer stegrade intresset för friluftsliv i skilda former, som gjort sig gällande under senare år, har bland annat tagit sig uttryck i *idkande av lägerliv* i ökad omfattning. Genom lägerlivets allt större utbredning och förläggande till mera bebyggda trakter hava emellertid svårigheter uppstått för dess utövare, samtidigt som vissa betänkligheter gjort sig gällande mot rörel-

sen på grund av den skadegörelse, som lägerlivsidkarna i vissa fall åstadkomma genom ovarsamt bruk av eld och genom skövling av skog och annan växtlighet.

För att bereda tillfälle till en ordnad lägerlivsrörelse och för att koncentrera ett större antal av densamma utövare till för ändamålet lämpliga platser i Stockholms omgivningar har staden ställt till lägerlivsidkarnas förfogande ett större område invid sjöarna Flaten och Älten i Enskede förs., varest genom idrottsstyrelsens försorg vidtagits vissa för berörda ändamål erforderliga anordningar.

Stat år 1933. Utgifter: 11,120 kr.; inkomster: 13,140 kr.

Smedslättens tennisbanor.

Alviksvägen—Djurklovägen, Smedslätten; t. Äppelvikens 5 22.

Under tiden 1 maj—30 sept. en vakt.

Hjorthagens tennisbanor.

Värtans nya folkskola, Värtan; t. Värtan 5 01.

Under tiden 1 maj—30 sept. en vakt.

Enskede tennisbanor.

Enskede idrottsplats, Enskede; t. Enskede 16 85.

Lägerlivsområdet.

Sjötorp, Älta (postadress Stockholm 20); t. Älta 100.

Under tiden 1 juni—30 sept. en *tillsyningsman* och ett *biträde*.

Övriga till undervisningsroteln hörande institutioner.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet.

(Skönhetsrådet.)

*Stadshuset, 1 tr., K.; t. »stadshuset»
(jfr nedan, sekreteraren).*

I en år 1915 hos stadsfullmäktige väckt motion föreslogs tillsättande av ett särskilt kommunalt råd för vård av Stockholms stads natur, dess estetiska intressen och kulturella minnesmärken m. m. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 19 mars 1917 att tillsätta en kommitté för frågans närmare utredning. Sedan denna kommitté i november 1917 avgivit sitt betänkande, beslöt stadsfullmäktige den 18 mars 1918 att tillsätta sju kommitterade jämte två suppleanter (ett »naturskydds- och konstråd») med uppgift att som rådgivare åt under stadsfullmäktige lydande utskott, nämnder, styrelser och kommittéer utreda och avgiva förslag i bithörande frågor. Åt de kommitterade gavs tillika i uppdrag att framlägga förslag till reglemente för sin verksamhet efter den erfarenhet, som kunde vinnas under organisationens mer provisoriska fungerande. Rådet beslöt år 1919 att antaga namnet »Rådet till skydd för Stockholms skönhet». Skönhetsrådet framlade år 1920 för stadsfullmäktige ett förslag till instruktion för rådet, men detta förslag föranledde ej någon stadsfullmäktiges åtgärd, då ytterligare erfarenhet rörande rådets verksamhet ansågs böra avvaktas. Efter det att skönhetsrådet år 1928 framlagt nytt förslag i detta hänseende, beslöt stadsfullmäktige den 29 okt. 1928 att antaga ett reglemente för rådet, vilket trädde i kraft den 1 jan. 1929.

Enligt detta reglemente har rådet till skydd för Stockholms skönhet till uppgift att i frågor, som beröra Stockholms stads offentliga konstverk, kulturminnesmärken, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla stadsbilder eller stadens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden, vara rådgivare åt stadens olika myndigheter, kommittéer, delegationer och utskott och att i sådan egenskap på anmodan avgiva yttranden i dylika frågor. Rådet må jämväl utan anmodan till stadens olika myndigheter avgiva de förslag och framställningar, som rådet kan finna påkallade. Det äger påräkna erforderliga upplysningar samt biträde i övrigt från vederbörande stadsmyndigheter.

Rådet består av elva ledamöter, av vilka tio utses av stadsfullmäktige och en av de sålunda utsedda ledamöterna. Av de ledamöter, som utses av stadsfullmäktige, böra minst sju vara särskilt sakkunniga inom rådets olika verksamhetsgrenar. Av dessa skola två vara representanter för kungl. akademien för de fria konsterna, därav en målare och en bildhuggare, samt de övriga fem representanter för en var av följande fem institutioner, nämligen kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, kungl. byggnadsstyrelsen, samfundet S:t Eriks styrelse, svenska arkitektföreningens och svenska naturskyddsföreningens styrelse. Senast sex veckor före val av ledamot, som i rådet skall representera någon av nämnda institutioner, skall stadskollegiet anmoda ifrågavarande institution att för varje representant avgiva förslag å minst två personer, lämpliga att vara ledamöter i rådet. Avgivas sådana förslag, hava stadsfullmäktige att välja bland de föreslagna personerna på sådant sätt, att samtliga förslagsgivande institutioner bliva representerade i rådet i enlighet med vad ovan sagts. Uraktlåter institution att avgiva dylikt förslag, välja stadsfullmäktige person med framtående sakkunskap inom ifrågavarande institutions verksamhetsområde.

Skönhetsrådets ledamöter utses för två år i sänder. Rådet utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Rådets sekreterare, som även har till uppgift att bereda och föredraga å rådets prövning ankommande ärenden, äger, även om han icke är medlem av rådet, att vid rådets sammanträden deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Rådets räkenskaper, vilka föras av stadens kammarkontor, granskas av drätselnämndens revisorer.

Reglemente. Reglemente för rådet till skydd för Stockholms skönhet, antaget av stadsfullmäktige den 29 okt. 1928.

Stat år 1933. Utgifter: 15,000 kr.

Skönhetsrådets ledamöter.

Ordförande.

Östberg, R., f. d. professor.

Vice ordförande.

Gahn, W. B., arkitekt (repr. för svenska arkitektföreningen).

Övriga ledamöter.

- ***Eldh, C. J.**, bildhuggare (repr. för akademien för de fria konsterna).
- ***Elméus, C. K. J.**, arkitekt.
- Lindhagen, Anna J. J.**, f. d. föreståndare.
- ***Olsson, A. V. M.**, professor (repr. för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien) (se nedan).
- Rosenborg, O. E.**, skriftställare.
- Sernander, J. R.**, professor emeritus (repr. för svenska naturskyddsföreningens styrelse).
- ***Sköld, O. J. A. J.**, professor (repr. för akademien för de fria konsterna).
- ***Wallin, S.**, intendent (repr. för samfundet St Eriks styrelse).
- Järte, f. Montelin, Ester L.**, fru, stadsfullm. (utsedd av övriga ledamöter).

Sekreterare

(5,000 kr.).

Olsson, A. V. M., professor (se ovan); Alberget 5, Djurgården, Ö.; t. 60 51 99.

Liljevalchs konsthall.

Djurgårdsvägen 60, Ö.; t. 67 27 75 (expeditionen, 2283 20 (tamburen); expeditionstid: 10—16.

Sedan grosshandlaren C. F. Liljevalch i testamentet tillerkänt utredningsmännen i sitt bo befogenhet att bestämma om användningen av överskottsmedlen, sedan av testator gjorda donationer utgått, förklarade sig utredningsmännen villiga att använda intill 500,000 kr. för att i Stockholm få till stånd en byggnad, huvudsakligen avsedd för konstupställningar. Donationen gjordes under förutsättning, att stadsfullmäktige till byggnadstomt upplåte ett område i kv. Fyrkanten (numera kv. Konsthallen) å Djurgården. Den 31 mars 1913 upplåte stadsfullmäktige tomten i fråga samt uppdrogo åt drätsel-nämndens första avdelning att med utredningsmännen träffa avtal om byggnadens förvaltning. Enligt detta avtal, som avslöts den 26 maj 1914, skulle konsthallen förvaltas av en styrelse, bestående av fyra personer (därav en intendent för byggnaden), utsedda av drätsel-nämndens första avdelning; dock skulle utredningsmännen första gången äga utse intendenten och ytterligare en ledamot. På framställning av utredningsmännen beslöt emellertid drätsel-nämndens första avdelning den 2 jan. 1915, att styrelsen till en början (t. o. m. år 1917) skulle bestå av fem personer, varav tre skulle utses av avdelningen

och två av utredningsmännen, varjämte intendenten finge utses av styrelsen utom dess krets. Därefter skulle samtliga styrelsens ledamöter utses av drätsel-nämnden. Genom en ändring i avtalet den 9 mars 1920 har drätsel-nämnden[s första avdelning] erhållit rätt att bestämma antalet ledamöter och tills vidare fastställt detsamma till sju. De utses fr. o. m. år 1927 för en tid av två år i sänder. Av ledamöterna skall minst en vara konstnär.

Intendenten, som även är styrelsens sekreterare, utses av styrelsen inom eller utom dess krets. Honom åligger att handhava utställningsbyggnadens skötsel, uppgöra planer för utställningsverksamhetens ordnande samt för sådant ändamål underhandla med såväl in- som utländska konstnärer och i övrigt med uppmärksamhet följa den konstnärliga utvecklingen. Han har därjämte bl. a. att medverka vid utställningars anordnande.

Konsthallen togs i bruk våren 1916.

Stat år 1933. Utgifter: 82,714 kr.; inkomster: 82,714 kr. (därav i anspråk tagna överskottsmedel från föregående år 20,136 kr.).

Styrelse.

H. K. H. Prins Eugen, ordf.; **Branting, f. Lind**, **Rina E.**, fru; **Eriksson, Chr.**, bildhuggare; **Johanson-Thor**, T. E. N., konstnär; **Larsson**, **Oscar E.**, borgarråd, stadsfullm., vice ordf.; **Laurin, T. O.**, direktör; **Pauli, I. H. E.**, lektor.

Intendent (24).

Strindberg, S. (förrordn. t. o. m. ^{31/1} 1939).

En kontorsskrivare (9), en kassör (7), en tillsyningsman (8), en vaktmästare (6), en extra vaktmästare (2,880 kr.) samt extra vakter.

Stadsmuseikommittén.

Stadshuset, 1 tr., K.; t. »stadshuset» (jfr även nedan, sekreteraren); museisamlingsarna: Götgatan 1, Sö.; t. 43 90 50.

Med anledning av framkomna önskemål, att Stockholm i likhet med flera andra europeiska huvudstäder måtte erhålla ett stadsmuseum, beslöt stadskollegiet den 17 sept. 1925 tillsätta en kommitté av sju personer för utredning av frågan om upprättande av ett stadsmuseum för huvudstaden. Kommittén skulle äga att för erforderliga specialundersökningar tillkalla sakkunnigt biträde. Stadskollegiets val av ledamöter i kommittén ägde rum den 17 sept. 1925 (fyllnadsval den 8 maj och 24 okt. 1929).

Kommittén har i tvenne den 26 nov. 1929 och 1 nov. 1930 avgivna betänkanden (jfr Util. 1930: nr 94 och 1931: nr 30) framlagt förslag rörande organisation m. m. av ett »Stockholms stads museum», vilka förslag av stadsfull-

mäktige resp. den 17 mars 1930 och 2 febr. 1931 lämnats utan erinran i samband med beviljande av vissa anslag till kommitténs verksamhet.

Enligt stadsmuseikommitténs förslag skall det blivande stadsmuseet ha till uppgift att belysa stadens uppkomst och utveckling genom tiderna, invånarnas liv och levnadsvillkor samt styrelsens och de kommunala institutionernas utveckling. Museet skall utgöra en forskningscentral för stadens kulturhistoria och uppdelas på tre huvudavdelningar, den historisk-topografiska, med uppgift att skildra stadens, stadsbildens och byggnadernas förändringar genom tiderna samt i allmänhet stadens yttre liv och utveckling, den näringshistoriska, med huvudsakligt ändamål att belysa utvecklingen inom hantverket, handeln och sjöfarten m. fl. näringar inom Stockholm, samt den kommunalhistoriska, med uppgift att skildra stadens styrelse och förvaltning samt de kommunala institutionernas utveckling m. m.

Utöver de rent museala uppgifterna skall museet enligt kommitténs förslag även handha sådant kulturminnesvårdande arbete, som är av mera museal natur (bl. a. verkställande av undersökningsarbeten av arkeologiskt, konst- eller kulturhistoriskt slag i samband med rivnings- och grävningsarbeten m. m. ävensom tillvaratagande härvid av föremål av historiskt värde).

Visst samarbete är avsett att organiseras mellan stadsmuseet och skönhetsrådet ävensom mellan museet och övriga i huvudstaden befintliga större kulturhistoriska museer (statens historiska museum, nationalmuseum, livrustkammaren och nordiska museet) m. fl. institutioner.

Stadsmuseets föreståndare bör enligt kommitténs förslag jämväl vara stadens antikvarie och såsom sådan verkställande organ i fråga om stadens kulturminnesvårdande verksamhet.

Stadsmuseikommitténs verksamhet har hittills i övrigt väsentligen varit inriktad på förberedande inventeringar rörande föremål och handlingar i stadens ägo, som kunna anses lämpade att överföras till ett stadsmuseum, ävensom i viss omfattning inköp (med av stadsfullmäktige anvisade medel) av museiföremål för detsamma. Sedan fr. o. m. den 1 april 1931 vissa lokaler i det s. k. södra stadshuset, Götgatan 1, ställts till kommitténs förfogande, har därstädes under ledning av sekreteraren med biträde av en för ändamålet anställd museutbildad tjänsteman — samtidigt med fortsättande av inventerings- och inköpsverksamheten — igångsatts arbete med närmare preparering av föremålsbeståndet och utarbetande av detaljerad plan för museets uppställning m. m. Avsikten är att sedermera, med ianspråktagande av ytterligare lokaler i södra stadshuset, successivt genomföra anordnande och uppställning av museets olika avdelningar.

Stat år 1933. Utgifter: 63,050 kr.

Kommitténs ledamöter.

Ahnlund, N. G., professor; Curman, J. S., riksantikvarie; Eggert, G. E., direktör, stadsfullm.; Hultman, G. H., överingenjör; Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf.; Lindblom, A. A. F., nordiska museets styresman; Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm:s ordf.

Sekreterare, tillika chef för museets organisation.

Olsson, A. V. M., professor; Alberget 5, Djurgården, Ö.; t. 60 51 99.

Tf. intendent (8,400 kr.).

Nordberg, T. K. G. O:son.

Två amanuenser.